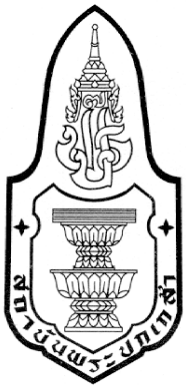

นักการเมืองถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี

นายสุเชาวน์ มีหนองหว้า

นายกิติรัตน์ สีหบัณฑ์

สถาบันพระปกเกล้า

กรกฎาคม 2549

Print

นักการเมืองถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี

โดย *นายสุเชาวน์ มีหนองหว้า และนายกิติรัตน์ สีหบัณฑ์*

สถาบันพระปกเกล้า

สงวนลิขสิทธิ์ © 2549

ISBN 974-449-262-7

พิมพ์ครั้งที่ 1 กรกฎาคม 2549

จำนวน 1,000 เล่ม

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

Nation : Library of Thailand Cataloging in Publication Data

สถาบันพระปกเกล้า

นักการเมืองถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี.__กรุงเทพฯ : สถาบัน, 2549. 264 หน้า

1. นักการเมือง. 2. ไทย__การเมืองและการปกครอง

324.2092

ISBN 974-449-262-7

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์นรนิติ เศรษฐบุตร

รองศาสตราจารย์ ดร.นิยม รัฐอมฤต

ดร.ถวิลวดี บุรีกุล

รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ

รองศาสตราจารย์พรชัย เทพปัญญา

ผู้แต่ง

นายสุเชาวน์ มีหนองหว้า

นายกิติรัตน์ สีหบัณฑ์

จัดพิมพ์โดย

สถาบันพระปกเกล้า

47/101 อาคารศูนย์สัมมนา 3 ชั้น 5 ในบริเวณสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน

หมู่ 4 ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

โทรศัพท์ 0-2527-7830-9 http://www.kpi.ac.th

พิมพ์ที่

คำนำสถาบันพระปกเกล้า

การศึกษาการเมืองการปกครองไทยที่ผ่านมาคงมิอาจปฏิเสธได้ว่ายังมุ่งเน้นไปที่การเมืองระดับชาติเป็นส่วนใหญ่ สถาบันพระปกเกล้า โดยสำนักวิจัยและพัฒนาจึงได้ริเริ่มและดำเนินการโครงการวิจัยสำรวจเพื่อประมวลข้อมูลนักการเมืองถิ่นขึ้น เพื่อเติมเต็มสิ่งที่ขาดหายไปของภาคการเมืองที่มีการศึกษากันอยู่ก็คือสิ่งที่เรียกว่า “การเมืองถิ่น” หรือ การเมืองในจังหวัดต่าง ๆ เป็นการศึกษาเรื่องราวของการเมืองที่เกิดขึ้นในอาณาบริเวณของท้องถิ่นที่เป็นจังหวัดต่างๆ ในประเทศไทยอันเป็นปรากฏการณ์ที่เป็นภาพคู่ขนานไปกับการเมืองระดับชาติอีกระนาบหนึ่ง

หนังสือ “**นักการเมืองถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี**” เป็นผลผลิตชิ้นหนึ่งของโครงการดังกล่าว ซึ่งทางสถาบันพระปกเกล้าต้องขอขอบคุณอาจารย์สุเชาวน์ มีหนองหว้าและอาจารย์กิติรัตน์ สีหบัณฑ์ ในการทำวิจัยจนได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ของการเมืองถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะช่วยเติมเต็มเรื่องราวทางการเมืองในส่วนที่ยังขาดอยู่ และหวังว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ในการช่วยทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางการเมืองไทยในระดับจังหวัดให้ชัดเจนยิ่งขึ้น รวมทั้งจะเป็นแรงกระตุ้นให้มีการศึกษาวิจัยการเมืองการปกครองไทยเพิ่มเติมต่อไป

รองศาสตราจารย์นรนิติ เศรษฐบุตร
เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

คำนำผู้แต่ง

การเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทยจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยนับถึงปัจจุบันเกือบ 8 ทศวรรษแล้ว มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่สำคัญ ๆ หลายครั้ง ซึ่งผ่านประสบการณ์ทั้งในรูปแบบที่เป็นพัฒนาการที่ดีและพัฒนาการของวงจรชั่วร้ายทางการเมืองที่ทำให้พัฒนาการทางการเมืองของไทยยังไม่ค่อยราบรื่นเท่าที่ควร แต่สิ่งหนึ่งที่เป็นสัญลักษณ์สำคัญต่อพัฒนาการการเมืองไทยก็คือการมีตัวแทนของราษฎรเข้าไปทำหน้าที่ทางนิติบัญญัติและบริหารตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งในช่วงประชาธิปไตยแบบครึ่งใบและเต็มใบ และเราคงปฏิเสธไม่ได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกสรรตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่ในช่วงเกือบ 8 ทศวรรษที่ผ่านมา ยังคงมีปัญหาทั้งในเชิงพฤตินัยและนิตินัย จนบางครั้งมีการกล่าวอ้างถึงผู้ที่คัดสรรผู้บริหารประเทศคือคนในต่างจังหวัดหรือคนในท้องถิ่น แต่ผู้ที่เปลี่ยนคณะผู้บริหารประเทศคือคนที่อยู่ในเมืองหลวงนั้น การได้ศึกษาการได้มาซึ่งตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ ซึ่งมีประวัติศาสตร์ที่หลากหลายจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

จังหวัดอุบลราชธานีเป็นหนึ่งในหลายจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์ทางการเมืองที่น่าสนใจ ทั้งในประวัติศาสตร์ของตัวจังหวัดเอง และในส่วนที่เกี่ยวโยงกับการเมืองระดับชาติ การที่ได้มีการศึกษานักการเมืองถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานีจึงเป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อประวัติศาสตร์การเมืองไทยอย่างยิ่ง สถาบันพระปกเกล้าได้มอบหมายให้ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการเลือกตั้ง นักการเมือง บทบาท กลุ่ม และความสัมพันธ์ ตลอดจนวิธีการหาเสียงของนักการเมืองในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งคณะผู้วิจัยได้พยายามศึกษาทั้งจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสัมภาษณ์บุคคลที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในพื้นที่ ซึ่งทำให้งานวิจัยฉบับนี้มีองค์ประกอบค่อนข้างมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน แต่อาจจะยังไม่สมบูรณ์มากนัก แต่จะเป็นพื้นฐานในการสร้างงานวิจัยเกี่ยวกับนักการเมืองถิ่นในอนาคตต่อไป

ผู้แต่งใคร่ขอขอบคุณเจ้าของงานวิจัย เอกสาร บุคคล ทายาท ของนักการเมืองถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานีทั้งในอดีตและปัจจุบันที่อนุเคราะห์ข้อมูลทั้งในรูปเอกสารและการให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตามเอกสารอ้างอิงในตอนท้าย และท่านอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวถึง ที่ทำให้หนังสือนักการเมืองถิ่นจังหวัดอุบลราชธานีเล่มนี้เสร็จสิ้นลงตามกระบวนการศึกษาซึ่งอาจจะยังไม่สมบูรณ์ และอาจจะมีข้อบกพร่องที่ผู้แต่งขอน้อมรับเพื่อแก้ไขในโอกาสต่อไป

นายสุเชาวน์ มีหนองหว้า
นายกิติรัตน์ สีหบัณฑ์
กรกฎาคม 2549

สารบัญ

หน้า

คำนำสถาบันพระปกเกล้า

คำนำผู้แต่ง

สารบัญ

บทคัดย่อ

บทที่ 1 บทนำ: การศึกษา “การเมืองถิ่น” และ “นักการเมืองถิ่น” จังหวัดอุบลราชธานี 1

เกริ่นนำ 1

การศึกษาเกี่ยวกับ “การเมืองถิ่น” และ “นักการเมืองถิ่น” ของจังหวัดอุบลราชธานี 2

บทที่ 2 ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดอุบลราชธานี

อุบลราชธานีในประวัติศาสตร์

อุบลราชธานีในสมัยรัตนโกสินทร์

อุบลราชธานีหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

บทที่ 3 ประวัติรัฐสภาและประวัติการเลือกตั้งจังหวัดอุบลราชธานี

นักการเมืองถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 - ปัจจุบัน (พ.ศ. 2548) 6

นักการเมืองถิ่นจังหวัดอุบลราชธานีในรัฐสภาแต่ละชุด

บทที่ 4 การเมืองการเลือกตั้งอุบลราชธานียุคนักการเมืองข้าราชการกระแสหลัก

(พ.ศ. 2476 - 2514) 42

บริบทของการเมืองการเลือกตั้งยุคนักการเมืองข้าราชการ 42

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ.2476 - 2514 43

ภูมิหลังปัจจัยที่ทำให้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 45

ความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมือง กลุ่มการเมืองระดับชาติกับ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรช่วงปี 2476 – 2514 47

บทบาทสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี (พ.ศ. 2476 - 2514) 50

วิธีการหาเสียงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี

ในช่วงปี พ.ศ. 2476 - 2514 52

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 5 การเมืองการเลือกตั้งอุบลราชธานี ยุคนักธุรกิจกระแสหลัก (พ.ศ. 2518 - ปัจจุบัน) 57

บริบทการเมืองการเลือกตั้ง ยุคนักธุรกิจ 57

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2518 - ปัจจุบัน 58

ปัจจัยที่ทำให้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 64

บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2518 - ปัจจุบัน 66

รูปแบบและวิธีการหาเสียงของผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกผู้แทนราษฎร ของจังหวัดอุบลราชธานี 70

บทที่ 6 บทสรุป; ภาพรวมของ “การเมืองถิ่น” และ “นักการเมืองถิ่น” อุบลราชธานี 76

บรรณานุกรม 79

ภาคผนวก 82

รายชื่อและการดำรงตำแหน่งในรัฐสภาของนักการเมืองจังหวัดอุบลราชธานี ตั้งแต่ พ.ศ.2475 ถึง พ.ศ.2548 83

สถิติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 21 ครั้ง 109

ลำดับรุ่นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี ที่ได้รับเลือกตั้งตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน 111

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องนักการเมืองถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 - ปัจจุบัน (พ.ศ. 2548) มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่สำคัญ คือ เพื่อรู้จักนักการเมืองที่เคยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดอุบลราชธานีตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน เพื่อทราบถึงเครือข่ายและความสัมพันธ์ของนักการเมืองในจังหวัดอุบลราชธานี บทบาทและความสัมพันธ์ของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีส่วนให้การสนับสนุนทางการเมืองแก่นักการเมืองในจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อทราบถึงบทบาทและความสัมพันธ์ของพรรคการเมืองกับนักการเมืองในจังหวัดอุบลราชธานี และทราบถึงวิธีการหาเสียงในการเลือกตั้งของนักการเมืองในจังหวัดอุบลราชธานี ตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน ซึ่งการดำเนินการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิจัยโดยการศึกษาวิจัยการเอกสาร การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี และการใช้การสังเกตการณ์

จากการศึกษา พบว่า ตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทยมาสู่ระบอบประชาธิปไตย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 และจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 เป็นต้นมาจนกระทั่งปัจจุบัน จังหวัดอุบลราชธานีในฐานะจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย ก็เข้าสู่กระบวนการการเมืองการปกครองไทย โดยจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อเข้าไปทำงานในรัฐสภาเช่นเดียวกับจังหวัดอื่นๆ เช่นกัน อย่างไรก็ตาม เมื่อใช้เกณฑ์ภูมิหลังและอาชีพของนักการเมืองในจังหวัดอุบลราชธานีตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน สามารถแบ่งได้เป็น 2 ยุค คือ ยุคของนักการเมืองที่เป็นข้าราชการ ระหว่างปี พ.ศ. 2476 - พ.ศ. 2514 และยุคของนักการเมืองที่เป็นนักธุรกิจ พ่อค้า ระหว่างปี พ.ศ. 2518 – ปัจจุบัน

ในส่วนเครือข่ายของนักการเมืองในจังหวัดอุบลราชธานี และกลุ่มผลประโยชน์ที่มีส่วนให้การสนับสนุนทางการเมืองแก่นักการเมืองในจังหวัดอุบลราชธานีนั้น นักการเมืองในจังหวัดอุบลราชธานีโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะหลังมีการรวมกันเป็นกลุ่มในบางช่วงบางขณะ เพื่อให้ความช่วยเหลือกันในการเลือกตั้ง เช่น ในสมัยแรก ๆ ภายหลังการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2518 เริ่มมีการรวมกลุ่มทางการเมืองที่มีนายสุทัศน์ เงินหมื่น เป็นผู้นำ ต่อมามีกลุ่มทางการเมืองที่มีนายประสิทธิ์ ณรงค์เดช และกลุ่มของนายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ เป็นผู้นำ ส่วนในปัจจุบันในจังหวัดอุบลราชธานี มีกลุ่มการเมืองสำคัญ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีนายปรีชา เลาหพงศ์ชนะ เป็นผู้นำ กับกลุ่มที่มีนายเกรียง กัลป์ตินันท์ เป็นผู้นำ แม้ว่าจะอยู่ในพรรคการเมืองเดียวกัน โดยกลุ่มการเมืองเหล่านี้จะลงสมัครในนามพรรคการเมืองเดียวกัน และเมื่อย้ายพรรคก็จะย้ายไปสังกัดพรรคใหม่คล้ายกัน ขณะเดียวกัน หัวหน้ากลุ่มก็อาจมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักการเมืองระดับชาติที่เป็นแกนนำในระดับรองหัวหน้าหรือหัวหน้าพรรคการเมืองด้วย

ในส่วนรูปแบบและวิธีการหาเสียงของนักการเมืองถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี จากการศึกษาพบว่า รูปแบบวิธีการหาเสียงของนักการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งในสมัยแรกที่มีการเลือกตั้งกับในปัจจุบันแตกต่างกัน กล่าวคือ ในสมัยแรกจากการเลือกตั้งของจังหวัดอุบลราชธานีที่มีนักการเมืองได้รับเลือกตั้ง

เช่น นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายเลียง ไชยกาล นายฟอง สิทธิธรรม การหาเสียงใช้รูปแบบของการออกปราศรัยตามท้องถิ่นต่าง ๆ ในเขตเลือกตั้ง และการใช้กลุ่มเครือญาติ เพื่อนสนิทช่วยในการหาเสียง แต่รูปแบบและวิธีการหาเสียงของนักการเมืองในจังหวัดอุบลราชธานีในยุคปัจจุบันเปลี่ยนไปจากเดิม เป็นการใช้การจัดตั้งระบบหัวคะแนนในหมู่บ้านและชุมชนกระจายครอบคลุมเขตเลือกตั้ง ซึ่งปัจจัยเกี่ยวกับความสามารถในการจัดตั้งหัวคะแนนจัดได้ว่าเป็นปัจจัยชี้ขาดสำคัญที่จะทำให้ผู้สมัครได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง นอกจากนี้ ผู้สมัครยังจะต้องมีความสามารถและเอาใจใส่ต่อการให้บริการประชาชนในเขตเลือกตั้ง เช่น การดูแลทุกข์สุขของประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนที่มาขอความช่วยเหลือจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง การเข้าร่วมในกิจกรรมงานบุญประเพณีที่ชาวบ้านในชุมชนจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอตลอดเวลา ซึ่งรูปแบบและวิธีการหาเสียงดังกล่าวสำคัญมาก อย่างไรก็ตาม ปัจจัยเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครที่เป็นคนมีความรู้ความสามารถ คบง่าย พึ่งพาได้ ก็เป็นปัจจัยที่สำคัญประกอบกัน

บทที่ 1

บทนำ: การศึกษา “การเมืองถิ่น” และ “นักการเมืองถิ่น” จังหวัดอุบลราชธานี

เกริ่นนำ

จังหวัดอุบลราชธานี นับเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่และมีประวัติความเป็นมาที่เก่าแก่ที่สุดจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อุบลราชธานีในสมัยรัตนโกสินทร์เป็นเมืองใหญ่ที่มีเมืองบริวารจำนวนมาก และต่อมาในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมืองอุบลราชธานีได้กลายเป็นศูนย์กลางการปกครองของหัวเมืองที่อยู่ใกล้เคียง ศูนย์กลางการปกครองหัวเมืองลาวกาวและมณฑลอีสาน เป็นที่ประทับของพระเจ้าน้องยาเธอ 2 พระองค์ ที่เสด็จออกมาว่าราชการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในฐานะข้าหลวงต่างพระองค์ - ว่าราชการต่างพระเนตรพระกรรณของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว คือ พระเจ้าน้องยาเธอกรมหลวงพิชิตปรีชากรและพระเจ้าน้องยาเธอกรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ ซึ่งเมืองอุบลราชธานีได้ดำรงฐานะเป็นศูนย์การปกครองของบ้านเมืองใกล้เคียงมาจนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 แม้ว่าเมืองอุบลราชธานีจะมีฐานะเป็นเพียงแค่จังหวัดเหมือนกับจังหวัดอื่นๆ ในประเทศไทย แต่ด้วยการที่จังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย ในอดีตครอบคลุมพื้นที่ที่ต่อมาแยกเป็นจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดยโสธร การเมืองการปกครองของจังหวัดอุบลราชธานีจึงน่าสนใจมาก

ประกอบกับจังหวัดอุบลราชธานีตั้งแต่ในอดีตจนกระทั่งในปัจจุบันเป็นจังหวัดที่มีความเจริญในการจัดการศึกษา และเป็นศูนย์กลางในการจัดการศึกษา ตลอดจนจังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดที่มีความเติบโตและเจริญทางเศรษฐกิจ เนื่องจากมีปัจจัยหลายประการที่เอื้อต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นการมีพื้นที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่อุดมสมบูรณ์มากที่สุดจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเหมาะสำหรับการเพาะปลูกข้าวและทำการเกษตรกรรมอื่นๆ การเป็นศูนย์กลางทางคมนาคมทั้งทางบกและทางอากาศ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่สำคัญที่เชื่อมโยงกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง รวมไปถึงเป็นตัวกำหนดการต่อสู้แข่งขันทางการเมืองและคุณภาพของนักการเมืองในจังหวัด ทำให้จังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดหนึ่งที่น่าทำการศึกษาอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดนี้ ที่อาจจะสะท้อนการเมืองระดับประเทศ ทั้งนี้เพราะเป็นที่ทราบกันในระดับหนึ่งว่า นักการเมืองของจังหวัดอุบลราชธานีในอดีตหลายสมัยได้รับการกล่าวขานว่าได้แสดงบทบาทที่โดดเด่น เป็นผู้นำทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย อาทิเช่น นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ หรือท่านอื่นๆ ที่ได้แสดงบทบาทจนทำให้จังหวัดอุบลราชธานีได้รับยกย่องว่าเป็นจังหวัดที่มีผู้แทนราษฎรดีในอดีต บางท่านเคยดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองสำคัญของประเทศ เช่น พรรคสหชีพ บางท่านเคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีในหลายกระทรวงและหลายสมัย

บางท่านเป็นดาวสภาที่มีฝีปากในการอภิปรายได้อย่างมีเหตุผล หรือบางท่านเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหญิงคนแรกของประเทศไทย หรือเป็นนักการเมืองฝ่ายค้านที่โดดเด่น

การศึกษาเกี่ยวกับ "การเมืองถิ่น" และ "นักการเมืองถิ่น" ของจังหวัดอุบลราชธานี

การศึกษาประวัติศาสตร์การเมืองและนักการเมืองของจังหวัดอุบลราชธานี มิใช่ว่าไม่เคยมีการศึกษาวิจัยมาก่อน ถ้าหากสำรวจก็จะพบว่า เคยมีผู้ศึกษาไว้บ้างแล้ว ไม่ว่าจะอยู่ในรูปหนังสือ งานวิจัย หรือวิทยานิพนธ์ อย่างไรก็ตาม งานที่ได้ศึกษาวิจัยไว้ก่อนหน้านี้มีข้อจำกัดอยู่ในประเด็นหลักๆ อยู่ 3 ประการ คือ

ประการแรก ผลงานการศึกษาที่ได้ทำไว้แล้วมักมุ่งไปที่นักการเมืองของจังหวัดอุบลราชธานีคนใดคนหนึ่ง ไม่ได้ศึกษานักการเมืองหรือผู้แทนราษฎรของจังหวัดอุบลราชธานีทั้งหมด หรือการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบ ซึ่งการศึกษาในลักษณะนี้จะทำให้เกิดข้อจำกัดที่ไม่สามารถให้คำอธิบายการเมืองการเลือกตั้งของจังหวัดอุบลราชธานีได้อย่างมีพัฒนาการ

ประการที่สอง ผลงานที่ศึกษาไว้ก่อนหน้านี้ได้ให้ความสนใจต่อแนวคิดทางการเมืองของนักการเมืองของจังหวัดอุบลราชธานีคนใดคนหนึ่ง โดยละเลยที่จะทำความเข้าใจเงื่อนไขทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม หรือแม้กระทั่งกลุ่มการเมืองที่มีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางความคิดและการกระทำของผู้แทนราษฎรคนใดคนหนึ่งหรือกลุ่ม ซึ่งทำให้ผลงานการศึกษาที่ผ่านมาไม่สามารถให้คำอธิบายได้อย่างชัดเจนและเชื่อมโยงไปถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดแนวคิดของนักการเมืองได้อย่างรอบด้าน

ประการที่สาม ผลงานการศึกษาที่ได้ศึกษาไว้ก่อนหน้านี้ ส่วนใหญ่เป็นผลงานค้นคว้าทางประวัติศาสตร์ ละเลยและไม่ได้นำมุมมองและกรอบแนวคิดทางรัฐศาสตร์เข้าไปใช้ในการศึกษา ทำให้ผลงานการศึกษาที่ผ่านมาไม่สามารถทำการศึกษาในเชิงลึกเข้าไปถึงปัญหา แสวงหา และกำหนดข้อเสนอแนะที่เป็นรูปธรรมได้

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา ดังนั้น การทำการศึกษาเรื่องราวของการเมืองถิ่นและนักการเมืองถิ่นของจังหวัดอุบลราชธานีที่ครอบคลุมนักการเมืองถิ่นของจังหวัดอุบลราชธานีทั้งหมด ตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน โดยให้ความสนใจที่จะทำความเข้าใจอย่างรอบด้าน และผสมผสานกรอบแนวคิดทางรัฐศาสตร์เข้าไว้ในการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์จึงเป็นมิติใหม่ที่จะไขคำตอบไปสู่การเข้าใจการเมืองการเลือกตั้งในจังหวัดอุบลราชธานี ที่จะเชื่อมโยงไปสู่การทำความเข้าใจในการเมืองการเลือกตั้งระดับประเทศ ในขณะเดียวกันก็ยังจะทำให้เข้าใจแนวทางในการพัฒนา และแก้ปัญหาการเมืองการเลือกตั้งในระดับชาติได้อีกด้วย

หนังสือ "นักการเมืองถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี" นี้ จึงมุ่งทำการศึกษาเพื่อรู้จักนักการเมืองที่เคยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดอุบลราชธานี ตั้งแต่ที่มีการเลือกตั้งครั้งแรกภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่ระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยมาจนกระทั่งการเลือกตั้งครั้งล่าสุดในต้นปี พ.ศ. 2548 เพื่อทราบถึงเครือข่ายและความสัมพันธ์ของนักการเมืองในจังหวัดอุบลราชธานีว่าในแต่ละ

ช่วงหรือแต่ละยุคเป็นอย่างไร มีบทบาทและความสัมพันธ์กับกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มที่ไม่เป็นทางการหรือไม่ อย่างไร ความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองกับนักการเมืองในจังหวัดอุบลราชธานีเป็นอย่างไร และวิธีการหาเสียงในการเลือกตั้งของนักการเมืองในจังหวัดอุบลราชธานีตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบันนั้นมีรูปแบบและวิธีการอย่างไร ทั้งนี้ ในแง่พื้นที่ จะจำกัดอยู่เฉพาะพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีตามที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเท่านั้น ถึงแม้ว่าในระยะแรกๆ พื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีเดิมครอบคลุมไปถึงพื้นที่ที่เป็นจังหวัดยโสธรและอำนาจเจริญในปัจจุบันด้วยก็ตาม

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้แต่งได้อาศัยการศึกษาจากเอกสาร ได้แก่ หนังสือ งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาและเขียนเกี่ยวกับการเมืองการปกครองไทย (ตั้งแต่สมัยเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทยมาสู่การปกครองแบบประชาธิปไตยจนกระทั่งปัจจุบัน) หนังสือที่รวบรวมเกี่ยวกับกฎหมายและกฎระเบียบในการเลือกตั้งในสมัยต่างๆ ตลอดจนหนังสืออัตชีวประวัติของนักการเมืองทั้งในระดับชาติและนักการเมืองถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี ร่วมกับการสัมภาษณ์สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีที่มียังมีชีวิตอยู่ และการสัมภาษณ์ทายาท และบุคคลที่ใกล้ชิดสำหรับในกรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เสียชีวิตแล้ว ตลอดจนการสัมภาษณ์ผู้ช่วยและหัวคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในประเด็นที่ต้องการศึกษา ตลอดจนประชาชนในพื้นที่ที่เป็นเขตเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

นอกจากนี้ ผู้แต่งยังให้ความสำคัญต่อการสังเกตฐานะทางเศรษฐกิจ และฐานะทางสังคมของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์และอธิบายประเด็นที่ศึกษาในหนังสือเล่มนี้ ทั้งนี้เพราะฐานะทางเศรษฐกิจและฐานะทางสังคมมีความเกี่ยวข้องอย่างยิ่งกับความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจที่ประชาชนจะให้ต่อผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งเพื่อให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ตนจะเลือก

ส่วนในการนำเสนอนั้น จะนำเสนอในรูปการพรรณนาวิเคราะห์โดยเชื่อมโยงให้เห็นความสัมพันธ์ตามประเด็นต่างๆ โดยเริ่มต้นจากปูพื้นให้ทราบเกี่ยวกับประวัติศาสตร์จังหวัดอุบลราชธานี ประวัติรัฐสภา และประวัติการเลือกตั้ง จากนั้นจะได้กล่าวถึงการเมืองการเลือกตั้งอุบลราชธานีซึ่งผู้แต่งทำการแบ่งออกเป็นสองยุค คือ ยุคนักการเมืองข้าราชการกระแสหลัก (พ.ศ. 2476 – 2514) และยุคนักธุรกิจกระแสหลัก (พ.ศ. 2518 - ปัจจุบัน) เพื่อชี้ให้เห็นบริบทการเมืองการเลือกตั้งของจังหวัดอุบลราชธานี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีและปัจจัยที่ทำให้ได้รับการเลือกตั้ง รูปแบบและวิธีการหาเสียง ตลอดจนบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีในแต่ละยุค ซึ่งน่าจะทำให้เห็นภาพของ “การเมืองถิ่น” และ “นักการเมืองถิ่น” จังหวัดอุบลราชธานีได้อย่างชัดเจน

บทที่ 2

ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดอุบลราชธานี

อุบลราชธานีในประวัติศาสตร์

จังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการเมืองการปกครองที่น่าสนใจ เพราะมีประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวเนื่องกับประวัติศาสตร์ของการเมืองการปกครองของประเทศในอดีต รวมทั้งประวัติศาสตร์ของหัวเมืองอื่น ๆ ที่สำคัญในประเทศไทย นอกจากนั้นจังหวัดอุบลราชธานียังมีอารยธรรมแหล่งโบราณคดีที่บ่งบอกพัฒนาการของชุมชนมนุษย์ในระยะแรกมาจนถึงสมัยยุคต้นประวัติศาสตร์ที่เรียกว่า “เจนละ” และ “ทวาราวดี” ที่เกิดขึ้นในบริเวณฝั่งเหนือของแม่น้ำมูล ซึ่งได้แก่ บริเวณลุ่มน้ำชี เซบาย และเซบก อย่างชัดเจน ชุมชนบ้านเมืองทั้งหลายในเขตจังหวัดอุบลราชธานีมีมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลายและยุคสมัยต้นประวัติศาสตร์ มีพัฒนาการอย่างสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน (ศรีศักร วัลลิโภดม. 2540, น.557-558) ประวัติศาสตร์การเกิดของจังหวัดอุบลราชธานียังมีความเกี่ยวข้องกับชนชาติลาว เวียงจันทน์ และลาวจำปาสัก ที่ขยายตัวเข้ามาในภาคอีสานโดยกระจายไปตามที่ต่าง ๆ ตามฝั่งแม่น้ำมูล

ต่อมาลาวจำปาสักซึ่งเป็นลาวกลุ่มพระวอ - พระตา ที่แตกแยกกับเวียงจันทน์ในพุทธศตวรรษที่ 24 ได้เคลื่อนย้ายมาตั้งเมืองที่หนองบัวลำพูหรือนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน ในเขตจังหวัดหนองบัวลำภูในปัจจุบัน จนถูกทางเวียงจันทน์ตีแตกจึงอพยพหนีมาพึ่งทางจำปาสัก ต่อมาในสมัยกรุงธนบุรีก็เกิดบาดหมางกับทางจำปาสัก เลยอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งที่ดอนมดแดงริมฝั่งแม่น้ำมูลในเขตจังหวัดอุบลราชธานี แล้วเข้าขอพึ่งพระบรมโพธิสมภารของกรุงธนบุรี ทำให้เกิดการขยายตัวของบ้านเมืองขึ้นในเขตจังหวัดอุบลราชธานีและยโสธร ซึ่งในที่สุดก็มีเมืองอุบลราชธานีที่เป็นเมืองสำคัญจนถึงทุกวันนี้

จึงกล่าวได้ว่า บรรพชนของชาวอุบลราชธานีที่ได้แยกจากกรุงศรีสัตนาคนหุต (เวียงจันทน์) มามีภูมิลำเนาอยู่ในแถบที่เคยเป็นมณฑลอีสานและมณฑลอุดรจนทุกวันนี้ เพิ่งมาปรากฏหลักฐานรกรากอันแน่นอนก็ต่อเมื่อระหว่างปลายรัชสมัยกรุงธนบุรีและต้นยุครัตนโกสินทร์นี้เอง (เติม วิภาคย์พจนกิจ. 2542, น.92)

อย่างไรก็ตามได้มีข้อสังเกตว่าความเก่าแก่และความสำคัญของดินแดนภาคอีสานในทางโบราณคดีนั้น ไม่ได้ช่วยให้ดินแดนที่เป็นภาคอีสานในปัจจุบันมีฐานะทางเศรษฐกิจและการเมืองที่สำคัญต่อรัฐไทยแต่อย่างใด จนกระทั่งช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 เมื่อรัฐไทยหรืออาณาจักรของชาวสยามบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ได้เปลี่ยนศูนย์กลางอำนาจจากกรุงศรีอยุธยาเป็นกรุงรัตนโกสินทร์ การช่วงชิงอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างอาณาจักรเขมร สยาม และลาวล้านช้าง เหนือดินแดนดังกล่าวจึงเป็นไปอย่างเข้มข้น และที่สำคัญการปรากฏตัวของมหาอำนาจตะวันตกในช่วงการล่าอาณานิคมในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นนั้นยิ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญทำให้ดินแดนฝั่งขวาของแม่น้ำโขง หรือภาคอีสานใน

ปัจจุบันได้กลายมาเป็น “กันชน” ทางยุทธศาสตร์การเมืองการทหารของภูมิภาคหรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือดินแดนภาคอีสานมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์การเมืองและเศรษฐกิจทั้งต่อรัฐไทยและต่อดินแดนต่าง ๆ ในแหลมสุวรรณภูมิอย่างแท้จริงนั้นเริ่มต้นขึ้นในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 และเข้าสู่ภาวะวิกฤติในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น (สุริยา สมุทคุปติ์. 2538, น.70)

อุบลราชธานีในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น เมืองอุบลราชธานีคือหัวเมืองประเทศราชที่มีเจ้าปกครองเช่นเดียวกันกับเมืองหลวงพระบางและเวียงจันทน์ คือ ประกอบด้วยเจ้าเมือง อุปฮาด ราชวงศ์ ราชบุตร หรือที่เรียกว่า “อาญาสี่” โดยที่เจ้าในตระกูลพระวอ - พระตา ปกครองต่อเนื่องกันมา

ในสมัยรัชกาลที่ 5 ก็มีการตั้งมณฑลขึ้น เมืองอุบลราชธานีและเมืองจำปาสักก็ถูกรวมเข้าด้วยกันเป็น “มณฑลลาวกาว” โดยมี กรมหลวงพิชิตปรีชากรเสด็จมาดำรงตำแหน่งข้าหลวง ประทับอยู่ที่เมืองอุบลราชธานี 2 ปี จึงได้ย้ายกลับพระนครและมีกรมหมื่นสรรพสิทธิประสงค์เสด็จมาดำรงตำแหน่งแทน

การมาดำรงตำแหน่งข้าหลวงใหญ่ของกรมหมื่นสรรพสิทธิประสงค์นั้น มีความหมายต่อเมืองอุบลราชธานีเป็นอย่างมาก เพราะได้ตั้งบุตรีของเจ้าในตระกูลพระวอ - พระตา คนหนึ่งเป็นชายา คือ หม่อมเจียงคำ เท่ากับเป็นการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมที่แน่นแฟ้นขึ้นระหว่างราชสำนักของกรุงเทพมหานครกับเมืองอุบลราชธานี ที่มีผลไปถึงเรื่องเกียรติภูมิและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของเมืองอุบลราชธานีเป็นอย่างมาก นั่นคือ เจ้าในตระกูลพระวอ - พระตา ได้รับการยกย่อง ในขณะเดียวกันก็มีการรับประเพณีทางวัฒนธรรมของการกรุงเทพฯ เข้าไปผสมผสานจนทำให้สังคมของชาวอุบลราชธานีมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมขึ้นหลายอย่าง เมื่อเปรียบเทียบกับสังคมของเมืองอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยส่วนรวม (ศรีศักร วัลลิโภดม. 2540, น.575 - 576)

อย่างไรก็ตาม หัวเมืองอีสานในยุคการปฏิรูปการปกครองในสมัยรัชกาลที่ 5 ก็ได้รับผลกระทบจากการล่าเมืองขึ้นของประเทศมหาอำนาจตะวันตก โดยเฉพาะอังกฤษและฝรั่งเศสในการลงนามในสนธิสัญญาเบาริ่ง ใน พ.ศ. 2398 และมีผลกระทบต่อรัฐสยามในหัวเมืองภาคอีสาน เช่น กรณีพิพาทไทย - ฝรั่งเศส รศ.112 เพื่อที่จะเข้าครอบครองดินแดนที่ราบสูง ซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นของลาวมาก่อน แต่สนธิสัญญาระหว่างอังกฤษกับฝรั่งเศสได้กำหนดให้รัฐสยามรวมถึงดินแดนฝั่งขวาของดินแดนแม่น้ำโขงเป็นรัฐกันชนกั้นกลางไม่ให้ผลประโยชน์ของมหาอำนาจทั้งสองในดินแดนสุวรรณภูมิกระทบกระทั่งถึงกัน ทำให้ฝรั่งเศสไม่สามารถเข้าครอบครองดินแดนที่เป็นมณฑลอีสานในบริเวณที่ราบสูงโคราชได้ เป็นต้น (สุริยา สมุทคุปติ์. 2538, น.74)

ผลจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในสมัยรัชกาลที่ 5 ทำให้การบริหารงานจากรัฐส่วนกลางต้องมีการปรับตัวหลายประการเพื่อรวมศูนย์อำนาจเข้าสู่ส่วนกลางได้อย่างเบ็ดเสร็จ ซึ่งได้แก่ การปรับการบังคับบัญชาหัวเมืองแถบลาวกาว มีการจัดการทำบัญชีเลกไพร่ขึ้นใหม่ การเก็บส่วยอากรและการ

เกษตรกรรม การทหาร การปราบปรามผู้กระทำความผิดตามหัวเมือง มีการลงโทษที่เด็ดขาด รุนแรง ซึ่งเป็นการแสดงถึงอำนาจของกรุงเทพมหานครที่มีต่อหัวเมืองในแถบภาคอีสานมีความเด็ดขาดเข้มข้นมากขึ้น (วิทยาลัยครูอุบลราชธานี. 2535, น.20 - 26) นอกจากนั้น ตัวแทนจากรัฐส่วนกลาง คือ กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ยังทรงนำเอาพระราชพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยามาใช้กับหัวเมืองด้วย ภายหลังการจัดตั้งมณฑลเทศาภิบาลขึ้นในปี พ.ศ. 2437 ได้มีการตั้งทำเนียบข้าราชการมณฑลลาวกาวขึ้นใหม่เพื่อให้เหมือนกับทำเนียบข้าราชการมณฑลชั้นในอื่น ๆ คือ โปรดให้ยกเลิกตำแหน่งเจ้าเมือง อุปฮาด ราชวงศ์ และราชบุตร และให้เรียกตำแหน่งใหม่ คือ เจ้าเมืองเรียกว่าผู้ว่าราชการเมือง อุปฮาดเรียกว่าปลัดเมือง ราชวงศ์เรียกว่ายกกระบัตรเมือง และราชบุตรเรียกว่าผู้ช่วยราชการเมือง เป็นต้น มีการประกาศให้เมืองนครจำปาสัก เมืองอุบลราชธานี เมืองศรีสะเกษ และหัวเมืองอื่น ๆ ซึ่งรวมเรียกว่า “มณฑลลาวกาว” ให้เรียกว่า “มณฑลตะวันออกเฉียงเหนือ” เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2442 และมีการจดทะเบียนหลักฐานการเป็นสัญชาติไทยบังคับสยาม เพื่อให้ประชาชนมีความรู้สึกผูกพันกับกรุงเทพฯ มากขึ้น

นอกจากนั้น ยังมีการกำหนดให้มีการเสียเงินส่วยแก่ทางราชการของชายฉกรรจ์ทุกคนเป็นเงินปีละ 3.50 บาท ในปี พ.ศ. 2443 มีการปรับเปลี่ยนชื่อมณฑลใหม่จาก “มณฑลตะวันออกเฉียงเหนือ” ให้เรียกว่า “มณฑลอีสาน” และต่อมาได้เปลี่ยนการบริหารงานเป็นมณฑลเทศาภิบาล การบริหารงานมณฑลประกอบด้วย ข้าหลวงใหญ่หรือข้าหลวงเทศาภิบาลเป็นผู้รับผิดชอบในราชการทั่วไปตลอดมณฑล (เตช บุนนาค. 2548, น.168) พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ทรงได้พัฒนามณฑลอีสานอีกหลายอย่าง เช่น ทรงตั้งโรงเรียนฝึกหัดข้าราชการ ทรงจัดตั้งกองตำรวจภูธรที่จังหวัดอุบลราชธานี (ไพฑูรย์ มีกุศล. 2517, น.107) ทรงปรับปรุงการศาล การปลูกฝังคติรัฐประชาชาติ การปรับปรุงการคมนาคม ทรงตั้งโรงเรียนแผนที่ และการให้ความสำคัญต่อการศึกษา โดยตั้งโรงเรียนขึ้นมาสองโรงเรียน คือ โรงเรียนอุบลวาสิกสถาน ซึ่งเป็นโรงเรียนชาย และโรงเรียนสตรีชื่อ นารีนุกูล (เติม วิภาคย์พจนกิจ. 2542, น.430)

การปฏิรูปการปกครองหลายอย่างข้างต้นในสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2435 ทั่วประเทศรวมทั้งในส่วนของหัวเมืองอีสานสิ่งที่เห็นได้ชัด ก็คือ การใช้ระบบเทศาภิบาล หรือการจัดหัวเมืองตามระดับความสำคัญ แล้วรวมกันเข้าเป็นมณฑล มีข้าหลวงแทนพระองค์รับผิดชอบดูแลระบบเทศาภิบาลดังกล่าว เป็นการควบคุมหัวเมืองต่าง ๆ ทั่วราชอาณาจักรจากส่วนกลางโดยตรง แทนระบบการปกครองดั้งเดิมหรือ “ระบบกินเมือง” ทำให้เจ้าเมืองหรือเจ้านายเก่าถูกลดความสำคัญให้มาเป็นข้าราชการกินเงินเดือนแทนการมีอำนาจเบ็ดเสร็จในการบริหารราชการและเก็บส่วยอากรต่าง ๆ ที่เคยเป็นมาตั้งแต่ดั้งเดิม

เตช บุนนาค นักประวัติศาสตร์คนสำคัญของไทย ได้เรียกการปฏิรูปการปกครองในสมัยรัชกาลที่ 5 ว่าเป็นการปฏิวัติแบบ “พลิกแผ่นดิน” การปฏิรูปลักษณะดังกล่าวนี้ได้ก่อให้เกิดการต่อต้านจากหัวเมืองต่าง ๆ ทั่วราชอาณาจักร ในช่วงปี พ.ศ. 2444 - 2445 หรือที่เรียกว่า “ขบถ ร.ศ. 121” ซึ่งได้แก่ ขบถเงี้ยวเมืองแพร่ ขบถพระยาแขกหัวเมืองทั้งเจ็ด และขบถผู้มีบุญภาคอีสาน (ในหลายจังหวัดในภาคอีสานรวมทั้งจังหวัดอุบลราชธานี โดยเฉพาะในมณฑลอุดรและมณฑลอีสาน กลุ่มขบถผู้มีบุญได้เกิดขึ้นประมาณ

100 คน บางกลุ่มรวบรวมพรรคพวกได้มากกว่า 1,000 คน เช่น ที่จังหวัดอุบลราชธานี) (เตช บุนนาค. 2524, น.16)

หลังจากเหตุการณ์สงบ ข้าหลวงมณฑลอีสานได้เล็งเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นและแนะนำให้รัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจในมณฑลอีสาน พระญาณรักขิต พระชั้นผู้ใหญ่ในมณฑลอีสานก็ลงความเห็นว่า “ความอดอยากในภูมิภาคนี้เป็นเหตุให้เกิดความไม่สงบในประชาชน” (พรเพ็ญ ฮั่นตระกูล และอัจฉราพร กมุทพิสมัย. 2527, น.86) จึงทำให้เกิดโครงการพัฒนาภาคอีสานหลายประการได้เริ่มขึ้นในช่วงนี้ เช่น การสร้างเครือข่ายทางรถไฟจากกรุงเทพฯ มายังหัวเมืองอีสาน การสร้างเครือข่ายไปรษณีย์โทรเลข การส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน การส่งเสริมการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ในปี พ.ศ. 2447 เป็นต้น (สุริยา สมุทคุปติ์. 2538, น.78)

อุบลราชธานีหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ยังมีเหตุการณ์หลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและสังคมอีสานโดยส่วนรวม ซึ่งที่สำคัญ ๆ ได้แก่ กระบวนการนักการเมืองท้องถิ่น และกระแสความคิด “อีสานนิยม” จากสภาพธรรมชาติที่แห้งแล้งและทรัพยากรธรรมชาติไม่สมบูรณ์ได้กลายเป็นประเด็นทางการเมืองที่ผู้แทนราษฎรของอีสานยุคแรก ๆ ได้นำเสนอต่อรัฐบาลและเวทีการเมืองระดับชาติ กลุ่มผู้แทนราษฎรยุคแรกในอีสานถือได้ว่าเป็นแบบอย่างของนักการเมืองคุณภาพที่ทำงานเพื่อแก้ปัญหาท้องถิ่นและเรียกร้องให้รัฐบาลให้ความสนใจกับปัญหาภาคอีสานอย่างจริงจัง ผู้แทนกลุ่มดังกล่าว หลายท่านมีเชื้อสายเจ้านายเก่าของหัวเมืองต่าง ๆ ในภาคอีสานก่อนการปฏิรูปในสมัยรัชกาลที่ 5 หลายท่านมีพื้นเพมาจากครอบครัวชาวนาได้รับการศึกษาชั้นสูง แต่เลือกที่จะร่วมกันทำงานการเมืองเพื่อสะท้อนปัญหาความยากจนของชาวอีสาน ผู้แทนราษฎรคนสำคัญในสมัยนั้น ได้แก่ ถวิล อุดล (ร้อยเอ็ด) ทองอินทร์ ภูริพัฒน์ (อุบลราชธานี) เตียง ศิริขันธ์ (สกลนคร) จำลอง ดาวเรือง (มหาสารคาม) ฯลฯ ในเวทีการเมืองระดับชาติผู้แทนราษฎรกลุ่มนี้เป็นพันธมิตรกับนายปรีดี พนมยงค์ และยังเป็นผู้นำขบวนการเสรีไทยที่กระจายอยู่ในเขตภาคอีสานในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับขบวนการกู้ชาติในอินโดจีน เช่น เวียดนาม และลาว ผู้แทนกลุ่มนี้จึงถูกกล่าวหาว่าเป็นฝ่ายซ้าย หรือ คอมมิวนิสต์ วิถีทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นกลุ่มนี้จึงกินเวลาไม่มากนัก เนื่องจากถูกฝ่ายเผด็จการปราบปรามอย่างรุนแรงในลำดับต่อมา ซึ่งแสดงให้เห็นดังได้กล่าวไว้ตั้งแต่ตอนต้นแล้วว่าการรวมภาคอีสานเข้าในรัฐไทยตั้งแต่เริ่มต้นยุคสมัยของกรุงเทพฯ ภูมิภาคอีสาน หรือลาวล้านช้างนี้ ได้เป็นประเด็นทางการเมืองสำหรับรัฐบาลกรุงเทพฯ มาตลอด เพราะภูมิภาคนี้ถูกระแวงเสมอว่าเป็นที่พักพิงของเหล่าผู้ปรารถนาแบ่งแยกดินแดน (ทักษ์ เฉลิมเตียรณ. 2548, น.445)

แต่สิ่งที่นักการเมืองอีสานรุ่นนั้นได้ทิ้งไว้ก็คือ ประสบการณ์การต่อสู้ในเวทีการเมืองเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของชาวชนบทในอีสาน และพยายามที่จะสร้างกระแส “อีสานนิยม” ขึ้นมาท้าทายอำนาจรัฐไทย

อย่างเปิดเผยโดยวิธีทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย แม้ว่าในบางประเด็นจะถูกมองว่าเป็นภัยร้ายแรงต่อรัฐไทยในสายตาของรัฐบาลในสมัยนั้น แต่แง่คิดที่ควรค่าต่อการเรียนรู้จากประสบการณ์ดังกล่าวก็คือในสังคมชาวอีสานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีผู้นำท้องถิ่นจำนวนหนึ่งได้พยายามต่อสู้เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในภูมิภาคนี้มาโดยตลอด (สุริยา สมุทคุปติ์. 2538, น.79-80) และประชาชนที่ต้องต่อสู้เพื่อที่จะได้มีพื้นที่ในคำบรรยายของชาติกระแสหลักก็คือคนอีสาน คนภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือคนอีสานจะถูกดูแคลนจากคนไทยภาคกลางว่าเป็นคนจนไร้การศึกษาและเป็นบ้านนอกเซ่อซ่า แต่ที่สำคัญยิ่งกว่าก็คือ กรุงเทพฯ มองคนอีสานว่าเชื่อถือไม่ได้ในทางการเมือง การต่อสู้ที่เป็นปัญหาของคนอีสานเพื่อหาอัตลักษณ์เชิงภูมิภาค รวมทั้งการดำรงอยู่ในรัฐไทยนั้น ได้สร้างความตึงเครียดให้เกิดขึ้นมาแล้วในอดีต (ทักษ์ เฉลิมเตียรณ. 2548, น.430) การศึกษาพัฒนาการเกี่ยวกับการเมืองของนักการเมืองถิ่นโดยเฉพาะในจังหวัดอุบลราชธานีที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานตามที่ได้กล่าวมาเบื้องต้นคงจะได้องค์ความรู้ที่เป็นรากฐานประวัติศาสตร์การเมืองไทยจากอดีต และมุ่งไปสู่พัฒนาการทางการเมืองของประเทศไทยในอนาคตได้ เพราะการศึกษา “ประวัติศาสตร์” เป็นความจำเป็นของสังคมมนุษย์และ “ประวัติศาสตร์” เป็นเสมือน “ความทรงจำร่วมกันของสังคม” ที่ถูกกำหนดโดยสถาบันทางอำนาจในแต่ละยุคสมัย ทำให้เราเข้าใจพลังความคิดที่จรรโลงโครงสร้างสังคมในแต่ละช่วงเวลาซึ่งเป็นเสมือนสายใยที่เชื่อมโยงทุกคนในสังคมเอาไว้ด้วยกัน รวมทั้งการแสวงหาลู่ทางที่จะสร้าง “ความทรงจำใหม่” หรือปรับเปลี่ยน “ความทรงจำเดิม” เท่าที่จำเป็น (อรรถจักร สัตยานุรักษ์. 2548, น.7-8) การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยเฉพาะประวัติศาสตร์การเมืองถิ่นที่หลากหลาย จึงมีความสำคัญ โดยเฉพาะนักการเมืองถิ่นของภาคอีสาน เพราะในอดีต ปัญญาชนที่มาจากชนบทอีสานโดยเฉพาะในจังหวัดอุบลราชธานีที่มีความคิดหัวก้าวหน้าที่ได้แสดงความคิดเห็นทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ประชาชาติ และได้ประกาศตัวลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งครั้งแรกในประเทศไทย (15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476) และได้จัดทำเอกสารเพื่อแสดงข้อคิดเห็นและนโยบายของตนเองผ่านหนังสือชื่อ “กฤดาการบนที่ราบสูง” ที่ตีพิมพ์เสร็จเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2476 และพร้อมที่จะตั้งคณะการเมือง (พรรคการเมือง) คณะหนึ่งขึ้นใน 5 ถึง 10 ปีข้างหน้า ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับคณะราษฎรแต่อย่างใด รวมทั้งได้ชูนโยบายหลัก 5 ข้อ ไว้อย่างชัดเจน (อ่ำ บุญไทย. 2543, น.146 - 147) ซึ่งได้แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการและแนวคิดของนักการเมืองถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานีที่มีความมุ่งมั่นต่อการเข้าไปเป็นตัวแทนของประชาชนในอดีตได้อย่างดี แม้ว่าจะแลกด้วยการถูกจับกุมและจองจำกลายเป็นนักโทษการเมืองรุ่นแรกๆ ที่เป็นชาวจังหวัดอุบลราชธานีที่อยู่ในช่วงหลังปี พ.ศ. 2475 และเสียชีวิตในเวลาต่อมาก็ตาม (อ่ำ บุญไทย. 2543, น.(17))

บทที่ 3

ประวัติรัฐสภา และประวัติการเลือกตั้งจังหวัดอุบลราชธานี

นักการเมืองถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี ตั้งแต่ พ.ศ.2475 - ปัจจุบัน (พ.ศ.2548)

นับตั้งแต่ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขตั้งแต่เช้าตรู่วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 “คณะราษฎร” ซึ่งประกอบด้วย ทหารบก ทหารเรือ และพลเรือน จำนวน 99 คน เข้ายึดอำนาจการปกครองแผ่นดิน ตั้งคณะผู้รักษาพระนครฝ่ายทหาร 3 นาย เป็นผู้ใช้อำนาจแทนและทำให้ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญเป็นหลักในการปกครองประเทศเป็นครั้งแรกตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2475 (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. มปพ., น.1)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 ซึ่งกำหนดให้มีสภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภท คือ สมาชิกประเภทที่ 1 ที่มาจากการเลือกตั้งทางอ้อมโดยวิธีรวมเขตจังหวัด โดยให้ราษฎรเลือกผู้แทนตำบลก่อนแล้วให้ผู้แทนตำบลเลือกผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476 ซึ่งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 78 คน จนถึงการเลือกตั้งครั้งล่าสุด เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 รวมทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากแบบบัญชีรายชื่อของพรรค จังหวัดอุบลราชธานีมีนักการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งด้วยวิธีการเลือกตั้งแบบต่าง ๆ กันไปเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีแล้ว จำนวนทั้งสิ้น 83 คน ดังรายชื่อต่อไปนี้

1. นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์
2. นายเลียง ไชยกาล
3. นายเนย สุจิมา
4. นายทิม ภูริพัฒน์
5. นายฟอง สิทธิธรรม
6. ขุนบุรัสการกิติคดี (เหมือน บุรัสการ)
7. นายบุญมา เกษมวัน
8. นายน้อม วนรมย์
9. นายสุวิชช์ จิตตะยะโศธร
10. นายนารถ มนตเสวี
11. นายสุดใจ ศุภสร
12. นายผดุง โกศัลวิตร์
13. นายยงยุทธ พึ่งภพ
14. นางอรพิน ไชยกาล
15. นายทองพูน อาจธะขันธ์
16. นายดิเรก มณีรัตน์
17. นายผัน บุญชิต
18. นายกลิ่น ปลั่งนิล
19. นายเจียม โชติรัษฎ์
20. นายฟอง การินทร์
21. นายวีระ รมยะรูป
22. นางสาวอรอินทร์ ภูริพัฒน์
23. นายนาถ เงินทาบ
24. ขุนวรวาทพิสุทธิ (สุข พันธ์เพ็ง)
25. นายเสรี สุชาตะประคัลภ์
26. นายยิ่ง สิทธิธรรม
27. นายทองมาก จันทะลือ
28. นายสมนึก ทองรุ่งโรจน์
29. นายวิชัย โกมลวิชญ์
30. นายบุญเย็น วอทอง
31. นายวิชัย เสวะมาตย์
32. นายประทีป ทองคำใส

33. นายประวิทย์ ศรีธัญรัตน์
34. นายสุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ
35. นายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์
36. นายเพียร พุ่มจันทร์
37. นายสมาน งามสนิท
38. นายสุทัศน์ เงินหมื่น
39. นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์
40. นายเฉลิม สุขเสริม
41. นายโกศล มารมย์
42. นายไพฑูรย์ โหตระไวศยะ
43. ร.ต.ท.ณรงค์ เทวคุปต์
44. นายสุทวิช สุพรรณ
45. นายเชวงศักดิ์ เศรษฐมาตย์
46. นายประสิทธิ์ จันทวารา
47. นายประสิทธิ ณรงค์เดช
48. พ.ต.ต.ยุทธนา พรสวรรค์
49. นายวารินทร์ ศรีแย้ม
50. นายดุสิต โสภิตชา
51. นายไชยพจน์ ภู่กำชัย
52. นายพูลสวัสดิ์ โหตระไวศยะ
53. นายมนต์ชัย โควสุรัตน์
54. นายตุ่น จินตะเวช
55. นายชาตรี พิริยะกิจไพบูลย์
56. นายธนา เมตตาริกานนท์
57. นายสุวัฒน์ ศิริอำนาจ
58. นายวิทยา ขันอาสา
59. นายอิสสระ สมชัย
60. นายดำรงค์ บุญชิต
61. นายสนิท จันทรวงศ์
62. นายธีระชัย ศิริขันธ์
63. นายปรีชา เลาหพงศ์ชนะ
64. นายปัญญา จินตะเวช
65. นายสุรศักดิ์ บัวขาว
66. นายชัยพร ทองประเสริฐ
67. นายธำรงค์ ไทยมงคล
68. พ.ต.พูนศักดิ์ พสุนนท์
69. นายวิฑูรย์ นามบุตร
70. นายเกรียง กัลป์ตินันท์
71. นายชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ
72. นายสิทธิชัย โควสุรัตน์
73. นายสุพล ฟองงาม
74. นายสุชาติ ตันติวณิชชานนท์
75. นายกิตติพงษ์ เทียมสุวรรณ
76. นายศักดิ์ชัย จินตะเวช
77. นายวิทยา บันทุปา
78. นายสมบัติ รัตโน
79. นายรัฐกิตติ์ ผาลีพัฒน์
80. นายอุดร ทองประเสริฐ

รายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีที่มาจากบัญชีรายชื่อของพรรคจากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548

1. นายชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ พรรคไทยรักไทย
   (อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตที่ 5)
2. นายสิทธิชัย โควสุรัตน์ พรรคไทยรักไทย
   (อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตที่ 6)
3. นายอดุลย์ นิลเปรม พรรคไทยรักไทย
   (อดีตผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตที่ 1)

นักการเมืองถิ่นจังหวัดอุบลราชธานีในรัฐสภาแต่ละชุด

รัฐสภาชุดที่ 1

รัฐสภาชุดที่ 1 อยู่ในช่วงการประกาศใช้พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยาม ชั่วคราว พุทธศักราช 2475 ซึ่งกำหนดให้มีสภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎร และประกอบด้วยผู้แทนราษฎรชั่วคราวที่คณะผู้รักษาพระนครฝ่ายทหารใช้อำนาจแต่งตั้งแทนคณะราษฎร จำนวน 70 คน เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2475

ในวันประชุมสภาผู้แทนราษฎรนั้นพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระที่นั่งอนันตสมาคมให้ใช้เป็นที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร (สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. 2535, น.38)

สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 1 เป็นสภาผู้แทนราษฎรชั่วคราว มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ถึงวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2476 โดยไม่มีเงินเดือน เงินประจำตำแหน่งสำหรับสมาชิกสภาฯ ตลอดจนไม่มีค่าพาหนะ ค่าเบี้ยประชุมแต่อย่างใด (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. มปพ., น.1)

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดภายหลังจากที่มีการเลือกตั้งสมาชิกประเภทที่ 1 เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476 อันเป็นการเลือกตั้งทั่วไปทั้งประเทศเป็นครั้งแรกและเริ่มประชุมในวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2476 และได้มีการแต่งตั้งสมาชิกประเภทที่ 2 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2547, น.16)

รัฐสภาชุดนี้ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดอุบลราชธานีอยู่ในสภา

รัฐสภาชุดที่ 2

รัฐสภาชุดนี้อยู่ในช่วงการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 และมีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกในประเทศไทย เป็นการเลือกตั้งทางอ้อมโดยวิธีรวมเขตจังหวัด และกำหนดให้มีสภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรในรัฐสภาชุดนี้ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

สมาชิกประเภทที่ 1 (สมาชิกสภาผู้แทนชุดที่ 2) เป็นสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งโดยอ้อม โดยวิธีรวมเขตจังหวัด มีจำนวน 78 คน โดยให้ราษฎรเลือกผู้แทนตำบลก่อนแล้วให้ผู้แทนตำบลเลือกผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476 โดยถือจำนวนราษฎร 200,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน

สมาชิกประเภทที่ 1 นี้ สิ้นสุดลงเนื่องจากพ้นจากตำแหน่งตามวาระ เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ.2480 (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. มปพ., น.7)

สภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ 1 ชุดที่ 2 นี้ มีวาระในการดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476 ถึง วันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2480 และมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดอุบลราชธานีในชุดนี้จำนวน 3 คน คือ

1. นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์
2. นายเลียง ไชยกาล
3. นายเนย สุจิมา

สมาชิกประเภทที่ 2 มีจำนวน 78 คน เท่ากับสมาชิกประเภทที่ 1 มาจากการแต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2476 สมาชิกประเภทที่ 1 เมื่อพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว สมาชิกประเภทที่ 2 ยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไปถึงรัฐสภาชุดที่ 5 (วันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2476 ถึง วันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2489)

รัฐสภาชุดที่ 3

รัฐสภาชุดนี้อยู่ในช่วงการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบแบ่งเขต และกำหนดให้มีสภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎร และมีสมาชิก 2 ประเภท คือ

สมาชิกประเภทที่ 1 (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 3) มีจำนวน 91 คน มาจากการเลือกตั้งของราษฎรโดยตรง เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2480 เป็นการเลือกตั้งโดยวิธีการแบ่งเขตเลือกตั้ง แต่ละเขตเลือกตั้งมีผู้แทนราษฎรได้ 1 คน โดยถือจำนวนราษฎร 200,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน

วาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกประเภทที่ 1 นี้ ได้สิ้นสุดลงโดยการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2481 มีสาเหตุมาจากสภาผู้แทนราษฎรมีมติรับญัตติแก้ไขข้อบังคับการประชุมและปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2477 เกี่ยวกับวิธีการเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีไว้พิจารณาเพื่อให้รัฐบาลเสนอรายละเอียดตามงบประมาณโดยชัดแจ้ง แต่รัฐบาลไม่สามารถปฏิบัติตามได้ (สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2547, น.20)

สภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ 1 ชุดที่ 3 นี้ มีวาระการดำรงตำแหน่งระหว่าง วันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2480 ถึง วันที่ 11 กันยายน พ.ศ.2481 ในจังหวัดอุบลราชธานีมีผู้แทนราษฎรจาก 4 เขต จำนวน 4 คน คือ

เขต 1 นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์

เขต 2 นายทิม ภูริพัฒน์

เขต 3 นายฟอง สิทธิธรรม

เขต 4 นายเลียง ไชยกาล

สมาชิกประเภทที่ 2 มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 91 คน มาจากการแต่งตั้ง และเป็นสมาชิกประเภทที่ 2 ชุดเดิมที่เคยแต่งตั้ง จำนวน 78 คน และแต่งตั้งเพิ่มอีก 13 คน เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2480

เพื่อให้มีจำนวนเท่ากับสมาชิกประเภทที่ 1 เมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรสมาชิกประเภทที่ 2 ยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไปถึงรัฐสภาชุดที่ 5 ซึ่งมีวาระการดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2476 ถึงวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2489

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ไม่มีผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีดำรงตำแหน่ง

รัฐสภาชุดที่ 4

รัฐสภาชุดนี้อยู่ในช่วงการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 มีการเลือกตั้งทั่วไปเป็นครั้งที่ 3 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบแบ่งเขต โดยกำหนดให้มีสภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภท คือ

สมาชิกประเภทที่ 1 (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 4) มีจำนวนทั้งหมด 91 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรง เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2481 โดยวิธีแบ่งเขตเลือกตั้ง แต่ละเขตเลือกตั้งมีผู้แทนราษฎรได้ 1 คน โดยถือจำนวนราษฎร 200,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2481 ถึง วันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2488 ทั้งนี้เพราะ ได้มีการขยายเวลาอยู่ในตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 2 ปี โดยพระราชบัญญัติขยายกำหนดเวลาอยู่ในตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2485 ซึ่งออกตามรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2485 เนื่องจากภาวะสงคราม ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเลือกตั้ง ต่อมาเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2488 ได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มอีก 15 คน รวมเป็น 95 คน เนื่องจากไทยได้ดินแดน 4 จังหวัดเพิ่มขึ้น ได้แก่ จังหวัดนครจำปาศักดิ์ จังหวัดพระตะบอง จังหวัดพิบูลสงคราม และจังหวัดล้านช้าง (ปัจจุบันไม่มี 4 จังหวัดนี้แล้ว) (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. มปพ., น.15)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 1 นี้ ได้สิ้นสุดวาระการดำรงตำแหน่งลงโดยการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2488 เพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกประเภทที่ 1 ใหม่ มีสาเหตุมาจากการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดนี้อยู่ในตำแหน่งมานาน ประกอบกับมีความขัดแย้งเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติอาชญากรสงครามที่รัฐบาลเสนอเพื่อให้ลงโทษผู้ก่อให้เกิดการปกครองตามลัทธิเผด็จการ

สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 4 ซึ่งมีวาระดำรงตำแหน่งระหว่าง วันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2481 ถึงวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2488 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 4 คน จาก 4 เขตเลือกตั้ง คือ

เขต 1 นายฟอง สิทธิธรรม

เขต 2 นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์

เขต 3 นายเลียง ไชยกาล

เขต 4 ขุนบุรัสการกิติคดี (เหมือน บุรัสการ) (ถึงแก่กรรมวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2488) และนายบุญมา เกษมวัน (ได้รับเลือกตั้งแทนในการเลือกตั้งวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2488)

สมาชิกสภาประเภทที่ 2 สิ้นสุดวาระการดำรงตำแหน่งเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2489 เนื่องจากมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 ในวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2489 (สมาชิกสภาประเภทที่ 2 นี้ มีวาระการดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2476 ถึงวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2489)

รัฐสภาชุดที่ 5

รัฐสภาชุดนี้อยู่ในช่วงการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 และมีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 4 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบแบ่งเขต และกำหนดให้มีสภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภท คือ

สมาชิกประเภทที่ 1 (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 5) มีจำนวน 96 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรงเมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2489 โดยวิธีการแบ่งเขตเลือกตั้ง แต่ละเขตเลือกตั้งมีผู้แทนราษฎรได้ 1 คน และถือจำนวนประชากร 200,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2489 ถึง วันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490 (อนึ่ง เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2489 สมาชิกประเภทที่ 1 ยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไปในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร)

สภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 1 ชุดที่ 5 นี้ มีวาระการดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 6 มกราคม พ.ศ.2489 ถึงวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ.2490 เพราะเกิดรัฐประหารในวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490 (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. มปพ., น.21)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 1 ชุดที่ 5 นี้ มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 4 คน จาก 4 เขต คือ

เขต 1 นายเลียง ไชยกาล

เขต 2 นายฟอง สิทธิธรรม

เขต 3 นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์

เขต 4 นายบุญมา เกษมวัน

สมาชิกประเภทที่ 2 มีจำนวน 96 คน มาจากการแต่งตั้งโดยเป็นสมาชิกสภาประเภทที่ 2 ชุดเดิม จำนวน 91 คน และได้มีการแต่งตั้งเพิ่มเติมอีก 5 คน เมื่อวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2489 เพื่อให้มีจำนวนเท่ากับสมาชิกประเภทที่ 1 และดำรงตำแหน่งต่อเนื่องไปจนถึงรัฐสภาชุดที่ 5 วาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกประเภทที่ 2 นี้ สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2489 เนื่องจากมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2489 (สมาชิกสภาประเภทที่ 2 มีวาระดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2476 ถึง วันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2489)

รัฐสภาชุดที่ 6

รัฐสภาชุดนี้อยู่ในช่วงการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 มีการเลือกตั้งเพิ่มขึ้นตามจำนวนราษฎร ซึ่งเป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบแบ่งเขต และกำหนดให้มี 2 สภา คือ พฤฒสภา และสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

พฤฒสภา มีสมาชิกจำนวน 80 คน มาจากการเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทน เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2489 ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2489 ถึงวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490

สภาผู้แทน (ชุดที่ 5 เพิ่มเติม) มีสมาชิกจำนวน 178 คน ประกอบด้วยสมาชิกประเภทที่ 1 ในรัฐสภาชุดที่ 5 (รัฐสภาชุดเดิม) จำนวน 96 คน และมีการเลือกตั้งเพิ่มอีก 82 คน เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2489 ใน 47 จังหวัด (รวมทั้งจังหวัดอุบลราชธานี) เป็นการเลือกตั้งโดยตรง โดยวิธีแบ่งเขตเลือกตั้ง แต่ละเขตเลือกตั้งให้มีผู้แทนราษฎรได้ 1 คน ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2489 ถึง วันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490

รัฐสภาชุดนี้ได้สิ้นสุดลงเนื่องจากมีการยึดอำนาจการปกครองประเทศเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490 โดย “คณะทหารของชาติ” ภายใต้การนำของ พลโทผิน ชุณหะวัณ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2547, น.24)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 5 ซึ่งมาจากการเลือกตั้งเพิ่มเติม จำนวน 82 คน และดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2489 ถึง วันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 4 คน จาก 4 เขตเลือกตั้ง คือ

เขต 1 นายน้อม วนรมย์

เขต 2 นายสุวิชช์ จิตตะยะโศธร

เขต 3 นายนารถ มนตเสวี

เขต 4 นายสุดใจ ศุภสร

รัฐสภาชุดที่ 7

รัฐสภาชุดนี้อยู่ในช่วงการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว พุทธศักราช 2490) มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 5 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบรวมเขต และมีการเลือกตั้งเพิ่มขึ้นตามบทเฉพาะกาล ซึ่งเป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบรวมเขต รัฐสภาชุดนี้กำหนดให้มี 2 สภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทน

วุฒิสภา มีสมาชิกจำนวน 100 คน มาจากการแต่งตั้งเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490 ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490 ถึงวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2494

สภาผู้แทน (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 6) มีสมาชิกจำนวน 99 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรง เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2491 โดยวิธีรวมเขตจังหวัดและถือจำนวนประชากร 200,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน และเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2492 ได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนเพิ่มขึ้นใน 19 จังหวัด จำนวน 21 คน (รวมทั้งจังหวัดอุบลราชธานีด้วย)โดยใช้วิธีรวมเขตจังหวัด และถือจำนวนประชากร 150,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2491 ถึงวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2494 (อนึ่ง เมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 ในวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2492 รัฐธรรมนูญกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนอยู่ในตำแหน่งจนครบวาระ) ในช่วงรัฐสภาชุดที่ 7 นี้ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2491 จึงเป็นผลให้มีการตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญเพื่อทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวร (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492) (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2547, น.26)

สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 6 ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2491 ถึงวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2494 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 4 คน จาก 4 เขต คือ

1. นายผดุง โกศัลวิตร์
2. นายฟอง สิทธิธรรม
3. นายเลียง ไชยกาล
4. นายยงยุทธ พึ่งภพ

เมื่อได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2490 จึงมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ โดยจัดการเลือกตั้งขึ้นในวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ.2492 จำนวน 19 จังหวัด มี 21 คน สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 6 เพิ่มเติม ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2492 ถึงวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2494 เป็นผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 2 คน จาก 2 เขต (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. มปพ., น.35) คือ

1. นางอรพิน ไชยกาล
2. นายทองพูน อาจธะขันธ์

รัฐสภาชุดนี้สิ้นสุดลง เนื่องจากมีการยึดอำนาจการปกครองประเทศ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2494 โดย “คณะบริหารประเทศชั่วคราว” ภายใต้การนำของพลเอกผิน ชุณหะวัณ

รัฐสภาชุดที่ 8

รัฐสภาชุดนี้อยู่ในช่วงการประกาศใช้ประกาศพระบรมราชโองการให้ใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 (ผลจากการยึดอำนาจการปกครองประเทศเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2494 คณะบริหารประเทศได้นำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับลงวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475 พร้อมทั้งรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยนามประเทศ พุทธศักราช 2482 และรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยบทเฉพาะกาล พุทธศักราช 2483 มาบังคับใช้) ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 6 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบรวมเขต และมีสภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วย สมาชิก 2 ประเภท (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. มปพ., น.37) คือ

สมาชิกประเภทที่ 1 (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 7) มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 123 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรง เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2495 โดยวิธีรวมเขตจังหวัด และถือเกณฑ์จำนวนประชากร 150,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 1 นี้ มีวาระการดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2495 ถึงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500 สมาชิกประเภทที่ 1 นี้ สิ้นสุดลงเนื่องจากพ้นจากตำแหน่งตามวาระ จากการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 6 นี้ มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 6 คน และเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 7 ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2495 ถึงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500 (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2547, น.28) ซึ่งได้แก่

1. นายเลียง ไชยกาล
2. นายยงยุทธ พึ่งภพ
3. นางอรพิน ไชยกาล
4. นายดิเรก มณีรัตน์
5. นายทิม ภูริพัฒน์
6. นายผัน บุญชิต

สมาชิกประเภทที่ 2 มีสมาชิกจำนวน 123 คน มาจากการแต่งตั้ง เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2494 โดยทำหน้าที่เป็นผู้แทนราษฎรไปก่อนจนกว่าจะมีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร เมื่อสมาชิกประเภทที่ 1 พ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว สมาชิกประเภทที่ 2 ยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนถึงรัฐสภาชุดที่ 9 สมาชิกประเภทที่ 2 นี้ มีวาระการดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2494 ถึงวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2500 สมาชิกประเภทที่ 2 ในชุดนี้ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี

รัฐสภาชุดที่ 9

รัฐสภาชุดนี้อยู่ในช่วงการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495 เมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2498 จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีได้เสนอร่างพระราชบัญญัติพรรคการเมืองต่อสภาโดยให้เหตุผลว่าระบอบประชาธิปไตยได้ดำเนินมากว่า 20 ปีแล้ว ควรแก่เวลาที่จะให้มีการก่อตั้งพรรคการเมืองขึ้นสภาจึงเห็นชอบด้วยและลงมติประกาศใช้เป็นกฎหมายเมื่อวันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2498 ตั้งแต่นั้นมาได้มีการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นมาหลายพรรค ทำให้เกิดการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500 และกำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 7 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบรวมเขต ผู้สมัครรับเลือกตั้งส่วนใหญ่สังกัดพรรคการเมือง (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, มปพ., น.43) รัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดให้มีสภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภท คือ

สมาชิกประเภทที่ 1 (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 8, ชุด 2500/1) มีสมาชิกจำนวน 160 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรง เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500 โดยวิธีรวมเขตจังหวัด ถือจำนวนประชากร 150,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500 ถึงวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2500 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 1 นี้ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 8 (2500/1) ซึ่งดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500 ถึงวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2500 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีจำนวน 7 คน คือ

1. นายทิม ภูริพัฒน์ พรรค เศรษฐกร
2. นายฟอง สิทธิธรรม พรรค ประชาธิปัตย์
3. นายกลิ่น ปลั่งนิล พรรคประชาธิปัตย์
4. นายทองพูน อาจธะขันธ์ พรรค ประชาธิปัตย์
5. นายเจียม โชติรัษฎ์ พรรค เศรษฐกร
6. นายเลียง ไชยกาล พรรคเสรีมนังคศิลา
7. นายผัน บุญชิต พรรคเสรีมนังคศิลา

สมาชิกประเภทที่ 2 มีสมาชิกจำนวน 123 คน มาจากการแต่งตั้ง และเป็นสมาชิกประเภทที่ 2 ชุดเดิม

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลงเนื่องจากมีการยึดอำนาจการปกครองประเทศเมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2500 โดยคณะทหารภายใต้การนำของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ (สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้มีวาระการดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 30 พฤศจิกายน 2494 ถึงวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2500)

รัฐสภาชุดที่ 10

รัฐสภาชุดนี้อยู่ในช่วงการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495 มีการเลือกตั้งสมาชิกประเภทที่ 1 แทนสมาชิกประเภทที่ 2 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบรวมเขตใน 5 จังหวัด และมีสภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภท คือ

สมาชิกประเภทที่ 1 (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 9, ชุด 2500/2) มีสมาชิกจำนวน 160 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรง เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2500 โดยวิธีรวมเขตจังหวัด และถือจำนวนประชากร 150,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 7 คน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 9 ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2500 ถึงวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2501 ในส่วนของจังหวัดอุบลราชธานีมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด คือ

1. นายฟอง สิทธิธรรม	พรรคประชาธิปัตย์
2. นายทิม ภูริพัฒน์	พรรคสหภูมิ
3. นายวีระ รมยะรูป	พรรคสหภูมิ
4. นางสาวอรอินทร์ ภูริพัฒน์	พรรคสหภูมิ
5. นายผัน บุญชิต	พรรคสหภูมิ
6. นายเลียง ไชยกาล	ไม่สังกัดพรรค
7. นายนาถ เงินทาบ	ไม่สังกัดพรรค

ต่อมาเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2501 คณะรัฐมนตรีได้ประกาศจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จบชั้นประถมศึกษาตามมาตรา 116 ของรัฐธรรมนูญเป็นผลให้สมาชิกประเภทที่ 2 ต้องจับสลากออก 26 คน เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2501 และต่อมาในวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2501 จึงมีการเลือกตั้งสมาชิกประเภทที่ 1 (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 9 เพิ่มเติม, ชุด 2500/2) ใน 5 จังหวัด คือ จังหวัดพระนคร จังหวัดธนบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 26 คน แทนสมาชิกประเภทที่ 2 ที่ต้องจับสลากออกจากตำแหน่ง การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบรวมเขต (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. มปพ., น.67) รวมสมาชิกประเภทที่ 1 ทั้งสิ้น 186 คน ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2500 ถึงวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2501 ในส่วนจังหวัดอุบลราชธานีมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งจำนวน 7 คน คือ

1. นายกลิ่น	ปลั่งนิล	พรรคประชาธิปัตย์
2. นายดิเรก	มณีรัตน์	พรรคชาติสังคม
3. นายฟอง	การินทร์	พรรคชาติสังคม
4. ขุนวรวาทพิสุทธิ (สุข พันธ์เพ็ง)		พรรคชาติสังคม
5. นายสุวิชช์	จิตตะยะโศธร	พรรคชาติสังคม

6. นายยงยุทธ พึ่งภพ ไม่สังกัดพรรค

7. นายอรพิน ไชยกาล ไม่สังกัดพรรค

สมาชิกประเภทที่ 2 มีสมาชิกจำนวน 121 คน มาจากการแต่งตั้งเมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2500 ต่อมาสมาชิกประเภทที่ 2 จับสลากออก 26 คน เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2501 จึงเหลือสมาชิกประเภทที่ 2 จำนวน 95 คน ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2500 ถึงวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2501 สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดเนื่องจากมีการยึดอำนาจการปกครองประเทศเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2501 โดยคณะปฏิวัติ ภายใต้การนำของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และได้ประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2498 ทำให้พรรคการเมืองทั้งหลายที่จัดตั้งขึ้นไว้สิ้นสุดลง

รัฐสภาชุดที่ 11

รัฐสภาชุดนี้อยู่ในช่วงการประกาศใช้ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2502 ซึ่งกำหนดให้มีสภาเดียว คือ สภาร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีสมาชิกจำนวน 240 คน มาจากการแต่งตั้งเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2502 มีวาระในการดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2502 ถึงวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2511

สภาร่างรัฐธรรมนูญชุดนี้สิ้นสุดลง เนื่องจากมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511 (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2547, น.33)

รัฐสภาชุดที่ 12

รัฐสภาชุดนี้อยู่ในช่วงการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511 ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 9 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบรวมเขต และมี 2 สภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทน

วุฒิสภา มีสมาชิกทั้งหมดจำนวน 164 คน สมาชิกที่มาจากการแต่งตั้ง เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2511 มีจำนวน 120 คน และแต่งตั้งเพิ่มอีก 44 คน เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 เพื่อให้มีจำนวน 3 ใน 4 ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ จนเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2514 สมาชิกวุฒิสภามีอายุครบ 3 ปี ต้องจับสลากออกกึ่งหนึ่ง คือจำนวน 82 คน และมีการแต่งตั้งสมาชิกเท่าจำนวนที่ออกไปเข้ามาแทนที่และให้มีวาระการดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 4 กรกฎาคม 2511 ถึงวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514

สภาผู้แทน (สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 10) มีสมาชิกทั้งหมดจำนวน 219 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรง เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 โดยวิธีรวมเขตจังหวัด ถือจำนวนประชากร 150,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน มีวาระในการดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 ถึงวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514 (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2547, น.34)

รัฐสภาชุดนี้ได้สิ้นสุดลงเนื่องจากมีการยึดอำนาจการปกครองประเทศเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514 โดยคณะปฏิวัติภายใต้ การนำของจอมพลถนอม กิตติขจร

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งดังกล่าวข้างต้น (เป็นสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 10) มีวาระดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2512 ถึงวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีทั้งหมด 9 คน คือ

1. นายเสรี	สุชาตะประคัลภ์	ไม่สังกัดพรรค
2. นายฟอง	สิทธิธรรม	ไม่สังกัดพรรค
3. นายยิ่ง	สิทธิธรรม	พรรคแนวร่วมประชาธิปไตย
4. นายสมนึก	ทองรุ่งโรจน์	พรรคแนวร่วมประชาธิปไตย
5. นายวิชัย	โกมลวิชญ์	ไม่สังกัดพรรค
6. นายทองมาก	จันทะลือ	ไม่สังกัดพรรค
7. นายบุญเย็น	วอทอง	พรรคแนวร่วมประชาธิปไตย
8. นายวิชัย	เสวะมาตย์	พรรคประชาธิปัตย์
9. นายประทีป	ทองคำใส	พรรคสหประชาไทย

รัฐสภาชุดที่ 13

รัฐสภาชุดนี้อยู่ในช่วงการประกาศใช้ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2515 ซึ่งกำหนดให้มีสภาเดียว คือ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีสมาชิกจำนวน 299 คน มาจากการแต่งตั้ง เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ถึงวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ.2516

สภานิติบัญญัติแห่งชาติชุดนี้ สิ้นสุดลงโดยการยุบสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2516 มีสาเหตุมาจากหลังเหตุการณ์วันมหาวิปโยค 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 และสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ลาออกจากตำแหน่ง 288 คน จนไม่ครบองค์ประชุม (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2547, น.36)

รัฐสภาชุดที่ 14

รัฐสภาชุดนี้อยู่ในช่วงการประกาศใช้ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2515 ซึ่งกำหนดให้มีสภาเดียว คือ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีจำนวน 299 คน มาจากการเลือกตั้งของสมัชชาแห่งชาติ ซึ่งมีจำนวน 2,347 คน ตามพระบรมราชโองการแต่งตั้งสมัชชาแห่งชาติ ลงวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2516 โดยให้สมาชิกสมัชชาแห่งชาติเลือกตั้งกันเอง เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2516 และพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติตามมติสมัชชาแห่งชาติ เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2516 วาระในการดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2516 ถึงวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2518

สภานิติบัญญัติแห่งชาติชุดนี้สิ้นสุดลง เนื่องจากมีการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2547, น.37)

รัฐสภาชุดที่ 15

รัฐสภาชุดนี้อยู่ในช่วงการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 10 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบผสมระหว่างแบ่งเขตกับรวมเขต ซึ่งกำหนดให้มี 2 สภา คือ วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร

วุฒิสภา มีสมาชิกจำนวน 100 คน ซึ่งมาจากการแต่งตั้งเมื่อวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2518 อย่างไรก็ตาม ถ้ามีการยุบสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภายังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไป วุฒิสภาชุดนี้มีวาระในการดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 ถึงวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519

สภาผู้แทนราษฎร (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 11) มีสมาชิกจำนวน 269 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรง เมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 โดยถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกิน 3 คน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง ในแต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกิน 3 คน และไม่น้อยกว่า 1 คน ในอัตราประชากร 150,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 ถึงวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2519

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลงโดยการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2519 มีสาเหตุมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดพรรคร่วมรัฐบาลไปสนับสนุนญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจของพรรคฝ่ายค้าน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. มปพ., น.85)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 11 มีวาระในการดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 ถึงวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2519 ในจังหวัดอุบลราชธานีมีผู้แทนราษฎรทั้งหมดจำนวน 9 คน จาก 3 เขต คือ

เขต 1

1. นายประวิทย์ ศรีธัญรัตน์ พรรคกิจสังคม
2. นายสุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ พรรคสังคมชาตินิยม
3. นายประทีป ทองคำใส พรรคธรรมสังคม

เขต 2

1. นายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ พรรคประชาธรรม
2. นายเพียร พุ่มจันทร์ พรรคธรรมสังคม
3. นายสมาน งามสนิท พรรคธรรมสังคม

เขต 3

1. นายสุทัศน์ เงินหมื่น พรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย
2. นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์ พรรคชาติไทย
3. นายวิชัย เสวะมาตย์ พรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย

รัฐสภาชุดที่ 16

รัฐสภาชุดนี้อยู่ในช่วงการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 มีการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 11 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบผสมระหว่างรวมเขตกับแบ่งเขต กำหนดให้มี 2 สภา คือ วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร

วุฒิสภา มีสมาชิกจำนวน 100 คน ซึ่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาชุดเดิมที่ได้รับแต่งตั้ง เมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 ถึงวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519

สภาผู้แทนราษฎร (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 12) มีสมาชิกจำนวน 279 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรง เมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2519 โดยถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกิน 3 คน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง ในแต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกิน 3 คน และไม่น้อยกว่า 1 คน ในอัตราประชากร 150,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน มีวาระการดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2519 ถึงวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2547, น.39)

รัฐสภาชุดนี้สิ้นสุดเนื่องจากมีการยึดอำนาจการปกครองประเทศ เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 โดยคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ภายใต้การนำของพลเรือเอกสงัด ชลออยู่

สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 12 ซึ่งดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2519 ถึงวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ในจังหวัดอุบลราชธานี มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 9 คน จาก 3 เขตเลือกตั้ง คือ

เขต 1

1. นายเฉลิม สุขเสริม พรรคชาติไทย
2. นายโกศล มารมย์ พรรคชาติไทย

3. นายไพฑูรย์ โหตระไวศยะ พรรคชาติไทย

เขต 2

1. ร.ต.ท.ณรงค์ เทวคุปต์ พรรคประชาธิปัตย์

2. นายสุทวิช สุพรรณ พรรคประชาธิปัตย์

3. นายเชวงศักดิ์ เศรษฐมาตย์ พรรคประชาธิปัตย์

เขต 3

1. นายประสิทธิ์ จันทวารา พรรคชาติไทย

2. นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์ พรรคชาติไทย

3. นายยิ่ง สิทธิธรรม พรรคชาติไทย

รัฐสภาชุดที่ 17

รัฐสภาชุดนี้อยู่ในช่วงการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2519 กำหนดให้มีสภาเดียว คือ สภาที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่สภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน

สภาที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่สภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน มาจากการแต่งตั้ง จำนวน 24 คน เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 22 ตุลาคม 2519 ถึงวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2519

สภาที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่สภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดินชุดนี้สิ้นสุดลงเมื่อมีการแต่งตั้งสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2519 (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2547, น.41)

รัฐสภาชุดที่ 18

รัฐสภาชุดนี้อยู่ในช่วงการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2519 กำหนดให้มีสภาเดียว คือ สภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน มาจากการแต่งตั้ง จำนวน 340 คน เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2519 ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2519 ถึง วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2520

สภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดินชุดนี้สิ้นสุดลงเนื่องจากมีการยึดอำนาจการปกครองประเทศ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2520 โดยคณะปฏิวัติภายใต้การนำของพลเรือเอกสงัด ชลออยู่ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2547, น.42)

รัฐสภาชุดที่ 19

รัฐสภาชุดนี้อยู่ในช่วงการประกาศใช้ธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2520 กำหนดให้มีสภาเดียว คือ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีสมาชิกมาจากการแต่งตั้ง จำนวน 360 คน เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2520 ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2520 ถึงวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2521

สภานิติบัญญัติแห่งชาติชุดนี้สิ้นสุดลงเนื่องจากมีการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ.2522 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2547, น.43)

รัฐสภาชุดที่ 20

รัฐสภาชุดนี้อยู่ในช่วงการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 12 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบผสมทั้งรวมเขตและแบ่งเขต กำหนดให้มี 2 สภา คือ วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร

วุฒิสภา มีสมาชิกจำนวน 225 คน มาจากการแต่งตั้ง เมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2522 เมื่อครบ 2 ปี สมาชิกจำนวน 1 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด คือ จำนวน 75 คน ให้พ้นจากตำแหน่ง โดยวิธีจับสลาก และมีการแต่งตั้งทดแทนตำแหน่งที่ว่างจำนวน 75 คน เมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรแล้วยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไป มีวาระในการดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2522 ถึงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534

สภาผู้แทนราษฎร (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 13) มีสมาชิกจำนวน 301 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรง เมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ.2522 โดยถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งจังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกิน 3 คน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง ในแต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกิน 3 คน และไม่น้อยกว่า 1 คน ในอัตราประชากร 150,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2522 ถึงวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2526

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลง เนื่องจากมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ.2526 มีสาเหตุมาจากรัฐสภาไม่ให้ความเห็นชอบในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ขยายเวลาการใช้บทเฉพาะกาลออกไปอีก 4 ปี และการขอแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อเปลี่ยนแปลงวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. มปพ., น.117)

สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 13 ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2522 ถึงวันที่ 19 มีนาคม 2526 จังหวัดอุบลราชธานี มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด 10 คน จาก 4 เขตเลือกตั้ง คือ

เขต 1

1. นายประสิทธิ์ ณรงค์เดช พรรคเสรีธรรม
2. นายไพฑูรย์ โหตระไวศยะ พรรคเสรีธรรม
   (ถึงแก่กรรม วันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2524)
3. นายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์
   (ได้รับเลือกตั้งแทน เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2524) พรรคประชาราษฎร์
4. พ.ต.ต.ยุทธนา พรสวรรค์ พรรคชาติประชาธิปไตย

เขต 2

1. ร.ต.ท.ณรงค์ เทวคุปต์ พรรคประชาธิปัตย์
2. นายผัน บุญชิต พรรคกิจสังคม

เขต 3

1. นายเชวงศักดิ์ เศรษฐมาตย์ พรรคสยามประชาธิปไตย
2. นายวารินทร์ ศรีแย้ม พรรคประชาราษฎร์
3. นายประสิทธิ์ จันทวารา พรรคชาติไทย

เขต 4

1. นายดุสิต โสภิตชา พรรคเสรีธรรม
2. นายไชยพจน์ ภู่กำชัย พรรคชาติไทย

รัฐสภาชุดที่ 21

รัฐสภาชุดนี้อยู่ในช่วงการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 13 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบผสมระหว่างรวมเขตกับแบ่งเขต ซึ่งกำหนดให้มี 2 สภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร

วุฒิสภา ประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาชุดเดิม จำนวน 225 คน ซึ่งในวันที่ 21 เมษายน พ.ศ.2526 วุฒิสภามีอายุครบ 4 ปี สมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับแต่งตั้ง เมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2522 ที่เหลืออยู่จากการจับสลากออกเมื่อครบ 2 ปี ต้องจับสลากออกครึ่งหนึ่ง จำนวน 75 คน และในวันที่ 22 เมษายน พ.ศ.2526 ได้แต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 93 คน (ให้ดำรงตำแหน่งแทนตำแหน่งที่ว่างทั้ง 75 คน และแต่งตั้งเพิ่มอีก 18 คน) เพื่อให้มีจำนวน 3 ใน 4 ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อรวมสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดมีจำนวน 243 คน

วันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2528 สมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับการแต่งตั้งเมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2522 ที่เหลือจำนวน 75 คน ต้องพ้นจากตำแหน่งเพราะครบวาระ 6 ปี ในวันที่ 15 เมษายน พ.ศ.2528 จึงได้มีการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 75 คน โดยให้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2528 เป็นต้นไป แต่ถ้ามีการยุบสภาผู้แทนราษฎรแล้วสมาชิกวุฒิสภายังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไป

สภาผู้แทนราษฎร (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 14) มีสมาชิกจำนวน 324 คน มาจากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2526 โดยถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง แต่จังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกิน 3 คน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง แต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกิน 3 คนและไม่น้อยกว่า 1 คน โดยถือจำนวนประชากร 150,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน มีวาระการดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2526 ถึงวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2529 (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2547, น.45)

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลงโดยการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2529 มีสาเหตุมาจากสภาผู้แทนราษฎรลงมติไม่อนุมัติพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2529

สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 14 มีวาระการดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2526 ถึงวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ.2529 เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 11 คน จาก 4 เขตเลือกตั้ง คือ

เขต 1

1. นายพูลสวัสดิ์ โหตระไวศยะ	พรรคชาติไทย
2. นายสุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ	พรรคกิจสังคม
3. นายมนต์ชัย โควสุรัตน์	พรรคกิจสังคม

เขต 2

1. นายผัน บุญชิต	พรรคกิจสังคม
2. นายตุ่น จินตะเวช	พรรคกิจสังคม
3. นายชาตรี พิริยะกิจไพบูลย์	พรรคกิจสังคม

เขต 3

1. นายธนา เมตตาริกานนท์	พรรคกิจสังคม
2. นายสุทัศน์ เงินหมื่น	พรรคประชาธิปัตย์
3. นายสุวัฒน์ ศิริอำนาจ	พรรคกิจสังคม

เขต 4

1. นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์	พรรคกิจสังคม
2. นายสมนึก ทองรุ่งโรจน์	พรรคกิจสังคม

รัฐสภาชุดที่ 22

รัฐสภาชุดนี้อยู่ในช่วงการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 14 เป็นการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตกับรวมเขต ซึ่งกำหนดให้มี 2 สภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร

วุฒิสภา ประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาชุดเดิม จำนวน 243 คน เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2529 มีการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาเพิ่มขึ้นอีก 17 คน รวมเป็น 260 คน หรือจำนวน 3 ใน 4 ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

วันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2530 สมาชิกวุฒิสภา จำนวน 75 คน ที่ได้รับแต่งตั้งเมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2524 ต้องพ้นจากตำแหน่งเพราะครบวาระ 6 ปี ในวันที่ 19 เมษายน พ.ศ. 2530 จึงได้มีการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาแทนตำแหน่งที่ว่าง จำนวน 75 คน โดยให้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2530 เป็นต้นไป เมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรแล้วสมาชิกวุฒิสภายังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไป

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 15) มีสมาชิกจำนวน 347 คน มาจากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2529 โดยถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง แต่จังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกิน 3 คน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง แต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกิน 3 คนและไม่น้อยกว่า 1 คน โดยถือจำนวนประชากร 150,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2529 ถึงวันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2531

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลงโดยการยุบสภา เมื่อวันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2531 มีสาเหตุมาจากสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่...) พ.ศ.... ในวาระที่ 2 และวาระที่ 3 ในวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2531 สมาชิกพรรคร่วมรัฐบาลอภิปรายคัดค้านร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว และในการลงมติมีสมาชิกพรรคร่วมรัฐบาล จำนวน 31 คน ยกมือคัดค้านร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ เป็นเหตุให้รัฐมนตรีของพรรคประชาธิปัตย์ทั้ง 16 คน ลาออกจากตำแหน่ง เพื่อให้มีการปรับคณะรัฐมนตรี แต่พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นได้ตัดสินใจยุบสภาผู้แทนราษฎร (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2547, น.47)

สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 15 มีวาระในการดำรงตำแหน่งระหว่าง วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2529 ถึง วันที่ 29 เมษายน พ.ศ.2531 จังหวัดอุบลราชธานีมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 12 คน จาก 4 เขตเลือกตั้ง คือ

เขต 1

1. นายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ พรรคกิจสังคม
2. นายสุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ พรรคกิจสังคม
3. นายวิทยา ขันอาสา พรรคกิจสังคม

เขต 2

1. นายผัน บุญชิต	พรรคราษฎร
2. นายอิสสระ สมชัย	พรรคราษฎร
3. นายดำรงค์ บุญชิต	พรรคราษฎร

เขต 3

1. นายสนิท จันทรวงศ์	พรรคกิจสังคม
2. นายธีระชัย ศิริขันธ์	พรรคกิจสังคม
3. นายธนา เมตตาริกานนท์	พรรคกิจสังคม

เขต 4

1. นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์	พรรคกิจสังคม
2. นายปรีชา เลาหพงศ์ชนะ	พรรคกิจสังคม
3. นายดุสิต โสภิตชา	พรรคกิจประชาคม

รัฐสภาชุดที่ 23

รัฐสภาชุดนี้อยู่ในช่วงการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 15 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบรวมเขตกับแบ่งเขต ซึ่งกำหนดให้มี 2 สภา คือ วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร

วุฒิสภา ประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาชุดเดิม จำนวน 260 คน เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2531 มีการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาเพิ่มขึ้นอีก 7 คน เพื่อให้ครบ 3 ใน 4 ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรวมสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมด จำนวน 267 คน

วันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2532 สมาชิกวุฒิสภา จำนวน 75 คน ที่ได้รับแต่งตั้งเมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2526 ต้องพ้นจากตำแหน่งตามวาระ จึงได้มีการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาแทนตำแหน่งที่ว่าง 75 คน โดยให้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2532 เป็นต้นไป

สมาชิกวุฒิสภาชุด 267 คน และ 260 คน ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2522 ถึง วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 สมาชิกวุฒิสภา 7 คน ที่แต่งตั้งเพิ่มขึ้น มีวาระในการดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2531 ถึง วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534

สภาผู้แทนราษฎร (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 16) มีสมาชิกจำนวน 357 คน มาจากการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2531 โดยถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง แต่จังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกิน 3 คน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง แต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกิน 3 คนและไม่น้อยกว่า 1 คน โดยถือจำนวนประชากร 150,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2531 ถึง วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534

รัฐสภาชุดนี้สิ้นสุดเนื่องจากมีการยึดอำนาจการปกครองประเทศ เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 โดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ภายใต้การนำของพลเอกสุนทร คงสมพงษ์ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2547, น.49)

สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 16 มีวาระในการดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่วันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2531 ถึง วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 ในจังหวัดอุบลราชธานี มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด 12 คน จาก 4 เขตเลือกตั้งดังนี้ คือ

เขต 1

1. นายพูลสวัสดิ์ โหตระไวศยะ		พรรคชาติไทย
2. นายวิทยา ขันอาสา	(พรรคประชาชน)	พรรคชาติไทย
3. นายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์		พรรคกิจสังคม

เขต 2

1. นายตุ่น จินตะเวช	พรรคปวงชนชาวไทย
2. นายปัญญา จินตะเวช	พรรคปวงชนชาวไทย
3. นายชาตรี พิริยะกิจไพบูลย์	พรรคกิจสังคม

เขต 3

1. นายสุทัศน์ เงินหมื่น	พรรคประชาธิปัตย์
2. นายธนา เมตตาริกานนท์	พรรคกิจสังคม
3. นายสนิท จันทรวงศ์	พรรคกิจสังคม

เขต 4

1. นายดุสิต โสภิตชา	(พรรคกิจประชาคม)	พรรคเอกภาพ
2. นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์		พรรคกิจสังคม
3. นายสุรศักดิ์ บัวขาว		พรรคประชาธิปัตย์

หมายเหตุ เมื่อวันที่ 14 เมษายน พ.ศ. 2532 พรรคก้าวหน้า, พรรคกิจประชาคม, พรรคประชาชน, ได้ยุบเลิกพรรคการเมือง

วันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2532 “พรรครวมไทย” เปลี่ยนชื่อเป็น “พรรคเอกภาพ” (ส.ส.พรรครวมไทย จำนวน 35 คน เป็น ส.ส.พรรคเอกภาพ)

วันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2532 พรรคชาติไทยได้รับ ส.ส.ของพรรคประชาชน (ที่ยุบเลิกพรรคไปแล้ว) เข้าเป็น ส.ส.พรรคชาติไทย จำนวน 9 คน

วันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2532 พรรคเอกภาพ ได้รับ ส.ส.ของ 3 พรรคการเมืองที่ยุบเลิกพรรค ได้แก่ ส.ส. จาก "พรรคก้าวหน้า" 8 คน "พรรคกิจประชาคม" 9 คน "พรรคประชาชน" 10 คน รวม 27 คน เข้าเป็น ส.ส.ของพรรค ดังนั้น เมื่อรวมกับ ส.ส.ของพรรคเอกภาพ จำนวน 35 คนแล้ว ทำให้พรรคเอกภาพมี ส.ส. จำนวน 62 คน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. มปพ., น.192)

รัฐสภาชุดที่ 24

รัฐสภาชุดนี้อยู่ในช่วงการประกาศใช้ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2534 กำหนดให้มีสภาเดียว คือ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีสมาชิกจำนวน 292 คน มาจากการแต่งตั้ง เมื่อวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2534 โดยดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2534 ถึง วันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2535

สภานิติบัญญัติแห่งชาติชุดนี้สิ้นสุดลงเนื่องจากมีการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2535 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2547, น.51)

รัฐสภาชุดที่ 25

รัฐสภาชุดนี้อยู่ในช่วงการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 16 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบผสมระหว่างรวมเขตกับแบ่งเขต ซึ่งกำหนดให้มี 2 สภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร

วุฒิสภา มีสมาชิกจำนวน 270 คน มาจากการแต่งตั้ง เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2530 เมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรแล้ว สมาชิกวุฒิสภายังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไป วาระการดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2535 ถึงวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2539

สภาผู้แทนราษฎร (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 17 หรือชุด 2535/1) มีสมาชิกจำนวน 360 คน มาจากการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ.2535 มีวาระในการดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2535 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2535

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลงโดยการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2535 ซึ่งมีสาเหตุมาจากหลังเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองขึ้นเมื่อเดือนพฤษภาคม 2535 ซึ่งทำให้นายอานันท์ ปันยารชุน ได้กลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง และใช้กระบวนการรัฐสภาคืนอำนาจให้กับประชาชนด้วยการยุบสภาผู้แทนราษฎร (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2547, น.52)

สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 17 หรือชุด 2535/1 มีวาระในการดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ.2535 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2535 ในจังหวัดอุบลราชธานีมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 12 คน จาก 4 เขตเลือกตั้ง คือ

เขต 1

1. นายธำรงค์ ไทยมงคล	พรรคกิจสังคม
2. นายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์	พรรคสามัคคีธรรม
3. นายสุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ	พรรคความหวังใหม่

เขต 2

1. นายอิสสระ สมชัย	พรรคความหวังใหม่
2. นายตุ่น จินตะเวช	พรรคความหวังใหม่
3. นายปัญญา จินตะเวช	พรรคความหวังใหม่

เขต 3

1. นายสุทัศน์ เงินหมื่น	พรรคประชาธิปัตย์
2. นายวิฑูรย์ นามบุตร	พรรคประชาธิปัตย์
3. นายชัยพร ทองประเสริฐ	พรรคประชาธิปัตย์

เขต 4

1. นายดุสิต โสภิตชา	พรรคกิจสังคม
2. นายปรีชา เลาหพงศ์ชนะ	พรรคสามัคคีธรรม
3. พ.ต.พูนศักดิ์ พสุนนท์	พรรคความหวังใหม่

รัฐสภาชุดที่ 26

รัฐสภาชุดนี้อยู่ในช่วงการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 17 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบแบ่งเขตกับรวมเขต ซึ่งกำหนดให้มี 2 สภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร

วุฒิสภา ประกอบด้วยสมาชิกชุดเดิมในรัฐสภา ชุดที่ 25 จำนวน 270 คน เมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรแล้วสมาชิกวุฒิสภายังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไป (ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2535 ถึงวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2539)

สภาผู้แทนราษฎร (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 18 หรือชุด 2535/2) มีสมาชิกจำนวน 360 คน มาจากการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2535 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบแบ่งเขตกับรวมเขตเช่นเดียวกับการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2535 ปรากฏว่าพรรคประชาธิปัตย์ได้ที่นั่งมากที่สุดเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลผสมระหว่าง 5 พรรคการเมือง ได้แก่ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคความหวังใหม่ พรรคพลังธรรม พรรคกิจสังคม และพรรคเอกภาพ ต่อมาปี พ.ศ. 2536 มีการ

ปรับเปลี่ยนพรรคกิจสังคมออกจากคณะรัฐมนตรีและนำพรรคเสรีธรรมเข้ามาแทนในรัฐบาลผสม 5 พรรคเช่นเดิม

ส่วนพรรคที่เป็นฝ่ายค้านมี 6 พรรค ได้แก่ พรรคชาติไทย พรรคชาติพัฒนา พรรคเสรีธรรม พรรคประชากรไทย พรรคมวลชน และพรรคราษฎร ต่อมาพรรคเสรีธรรมได้เข้าร่วมรัฐบาล โดยพรรคกิจสังคมออกมาเป็นฝ่ายค้าน ส่วนพรรคมวลชนได้รวมกับพรรคกิจสังคม พรรคฝ่ายค้านจึงมีเพียง 5 พรรค คือ พรรคชาติไทย พรรคชาติพัฒนา พรรคกิจสังคม พรรคประชากรไทย และพรรคราษฎร (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. มปพ., น.211)

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้มีวาระการดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2535 ถึงวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2538

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลงโดยการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2538 มีสาเหตุจากพรรคพลังธรรมขอถอนตัวจากการเป็นพรรคร่วมรัฐบาล เพราะเห็นว่าขาดความชอบธรรมในการบริหารประเทศ เพราะไม่สามารถชี้แจงกรณี ส.ปก.4 - 01 ให้ชัดแจ้งได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2547, น.54)

สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 18 หรือชุด 2535/2 นี้มีวาระการดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2535 ถึงวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2538 มีจำนวน 12 คน จาก 4 เขตเลือกตั้ง

เขต 1

1. นายวิทยา ขันอาสา	พรรคความหวังใหม่
2. นายพูลสวัสดิ์ โหตระไวศยะ	พรรคพลังธรรม
3. นายสุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ	พรรคความหวังใหม่

เขต 2

1. นายอิสสระ สมชัย	พรรคประชาธิปัตย์
2. นายชาตรี พิริยะกิจไพบูลย์	พรรคชาติไทย
3. นายโอวาท จุลโคตร	พรรคประชาธิปัตย์

เขต 3

1. นายสุทัศน์ เงินหมื่น	พรรคประชาธิปัตย์
2. นายวิฑูรย์ นามบุตร	พรรคประชาธิปัตย์
3. นายสนิท จันทรวงศ์	พรรคความหวังใหม่

เขต 4

1. นายดุสิต โสภิตชา	พรรคกิจสังคม
2. นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์	พรรคชาติพัฒนา
3. นายสุรศักดิ์ บัวขาว	พรรคชาติพัฒนา

รัฐสภาชุดที่ 27

อยู่ในช่วงการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 18 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบแบ่งเขตกับรวมเขต ซึ่งกำหนดให้มี 2 สภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร

วุฒิสภา มีสมาชิกจำนวน 270 คน ประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาชุดเดิมในรัฐสภาชุดที่ 26 สมาชิกวุฒิสภาชุดนี้ต้องพ้นจากตำแหน่งตามวาระในวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2539 และในวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2539 พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาชุดใหม่แทนจำนวน 260 คน หรือ 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538 เมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรแล้ว สมาชิกวุฒิสภายังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไป (สมาชิกวุฒิสภา 260 คน ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2539 ถึงวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ.2543)

สภาผู้แทนราษฎร (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 19) มีสมาชิกจำนวน 391 คน มาจากการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 ถึงวันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2539

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลงโดยการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2539 มีสาเหตุจากเกิดการแตกแยกภายในพรรคร่วมรัฐบาลและต้องการคืนอำนาจการตัดสินใจแก่ประชาชน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2547, น.56)

สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 19 มีวาระการดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 ถึงวันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2539 จังหวัดอุบลราชธานี มีผู้แทนราษฎรจำนวน 11 คน จาก 4 เขตเลือกตั้ง คือ

เขต 1

1. นายเกรียง กัลป์ตินันท์	พรรคประชาธิปัตย์
2. นายธำรงค์ ไทยมงคล	พรรคกิจสังคม
3. นายสุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ	พรรคความหวังใหม่

เขต 2

1. นายตุ่น จินตะเวช	พรรคความหวังใหม่
2. นายประสิทธิ์ ณรงค์เดช	พรรคนำไทย
3. นายปัญญา จินตะเวช	พรรคความหวังใหม่

เขต 3

1. นายปรีชา เลาหพงศ์ชนะ	พรรคชาติพัฒนา
2. นายสิทธิชัย โควสุรัตน์	พรรคประชาธิปัตย์
3. นายอิสสระ สมชัย	พรรคประชาธิปัตย์

เขต 4

1. นายวิฑูรย์ นามบุตร พรรคประชาธิปัตย์

2. นายชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ พรรคประชาธิปัตย์

รัฐสภาชุดที่ 28

รัฐสภาชุดนี้อยู่ในช่วงการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 19 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบแบ่งเขตกับรวมเขต ซึ่งกำหนดให้มี 2 สภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร

วุฒิสภา มีสมาชิกจำนวน 260 คนมาจากสมาชิกชุดเดิมในรัฐสภาชุดที่ 27 และแต่งตั้งเพิ่มอีก 2 คน ในวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 เพื่อให้ครบจำนวน 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

วุฒิสภาชุดนี้พ้นจากตำแหน่งเมื่อครบวาระในวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2 543 และมีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2543 จำนวน 200 คน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ถ้ามีการยุบสภาผู้แทนราษฎรแล้วสมาชิกวุฒิสภายังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไป

วุฒิสภาชุด 260 คนนี้ มีวาระการดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2529 ถึงวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2541 และชุดแต่งตั้งเพิ่ม 2 คน ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 ถึงวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2543

สภาผู้แทนราษฎร (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 20) มีสมาชิกจำนวน 393 คน มาจากการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 ถึงวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2543

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลงโดยการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2543 มีสาเหตุมาจากรัฐบาลประสบกับปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจที่ต่อเนื่องจากรัฐบาลชุดที่แล้ว และสมาชิกพรรคฝ่ายค้านได้ทยอยลาออกจนเกือบหมด ประกอบกับรัฐบาลได้ออกกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2544 และได้แก้ไขกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาเพื่อเตรียมความพร้อมในการเลือกตั้งใหม่แล้ว (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2547, น.57)

สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 20 มีวาระในการดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 ถึงวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2543 ในจังหวัดอุบลราชธานี มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด 11 คน จาก 4 เขตเลือกตั้ง คือ

เขต 1

1. นายเกรียง กัลป์ตินันท์ พรรคความหวังใหม่
2. นายสุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ พรรคความหวังใหม่
3. นายสุพล ฟองงาม พรรคความหวังใหม่

เขต 2

1. นายชาตรี พิริยะกิจไพบูลย์ พรรคชาติไทย
2. นายตุ่น จินตะเวช พรรคความหวังใหม่
3. นายปัญญา จินตะเวช พรรคความหวังใหม่

เขต 3

1. นายอิสสระ สมชัย พรรคประชาธิปัตย์
2. นายสิทธิชัย โควสุรัตน์ พรรคชาติพัฒนา
3. นายปรีชา เลาหพงศ์ชนะ พรรคชาติพัฒนา

เขต 4

1. นายชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ พรรคความหวังใหม่
2. นายวิฑูรย์ นามบุตร พรรคประชาธิปัตย์

รัฐสภาชุดที่ 29

รัฐสภาชุดนี้อยู่ในช่วงการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการเลือกตั้งทั่วไปทางตรงแบบรวมเขต ส่วนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 20 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบแบ่งเขตเดียวคนเดียวครั้งแรก ซึ่งกำหนดให้มี 2 สภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร

วุฒิสภา มีสมาชิกจำนวน 200 คน มาจากการเลือกตั้งทั่วไปเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ.2543 ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2543 ถึง วันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2549 (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2547, น.59)

รายชื่อสมาชิกวุฒิสภาชุดแรกของจังหวัดอุบลราชธานีที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรง ได้แก่

1. นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ
2. นายสนิท จันทรวงศ์
3. นายวิชัย ครองยุติ
4. นายอมร นิลเปรม
5. นางมลิวัลย์ เงินหมื่น
6. นางวิลาวัณย์ ตันวัฒนะพงษ์

สภาผู้แทนราษฎร (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 21) มีสมาชิกจำนวน 500 คน มาจากการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ.2544 เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน 100 คน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน 400 คน ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544 ถึงวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2548

สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 21 ที่มาจากการเลือกตั้งระบบใหม่ของจังหวัดอุบลราชธานี มีทั้งหมด 11 คน จาก 11 เขตเลือกตั้ง ได้แก่

เขต 1

1. นายเกรียง กัลป์ตินันท์ พรรคไทยรักไทย

เขต 2

2. นายสมบัติ รัตโน พรรคไทยรักไทย

เขต 3

3. นายวิฑูรย์ นามบุตร พรรคประชาธิปัตย์

เขต 4

4. นายสุพล ฟองงาม พรรคไทยรักไทย

เขต 5

5. นายชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ พรรคไทยรักไทย

เขต 6

6. นายสิทธิชัย โควสุรัตน์ พรรคไทยรักไทย

เขต 7

7. นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์ พรรคไทยรักไทย

เขต 8

8. นายพูลสวัสดิ์ โหตระไวศยะ พรรคไทยรักไทย

เขต 9

9. นายสุชาติ ตันติวณิชชานนท์ พรรคไทยรักไทย

เขต 10

10. นายกิตติพงษ์ เทียมสุวรรณ พรรคไทยรักไทย
(เลือกตั้งวันที่ 6 ม.ค. 2544)

- นายศักดิ์ชัย จินตะเวช พรรคชาติไทย
(เลือกตั้งใหม่วันที่ 29 ม.ค. 2544)

- นายศักดิ์ชัย จินตะเวช พรรคชาติไทย
(เลือกตั้งใหม่วันที่ 30 มิ.ย. 2544)

- นายวิทยา บันทุปา พรรคราษฎร
(เลือกตั้งใหม่วันที่ 18 ส.ค. 2544)
- นายกิตติพงษ์ เทียมสุวรรณ พรรคไทยรักไทย
(เลือกตั้งใหม่วันที่ 8 ก.ย. 2544)

เขต 11

11. นายชาตรี พิริยะกิจไพบูลย์ พรรคไทยรักไทย

รัฐสภาชุดที่ 30

รัฐสภาชุดนี้อยู่ในช่วงการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 21 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบแบ่งเขตเดียวคนเดียว ซึ่งกำหนดให้มี 2 สภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร

วุฒิสภา มีสมาชิกจำนวน 200 คน มาจากการเลือกตั้งทั่วไปเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2543 ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2543 ถึงวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2549

สมาชิกวุฒิสภา ชุดแรกที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของจังหวัดอุบลราชธานี มีทั้งหมด 6 คน ได้แก่

1. นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ
2. นายสนิท จันทรวงศ์
3. นายวิชัย ครองยุติ
4. นายอมร นิลเปรม
5. นางมลิวัลย์ เงินหมื่น
6. นางวิลาวัณย์ ตันวัฒนะพงษ์

สภาผู้แทนราษฎร (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 22) มีสมาชิกจำนวน 500 คน มาจากการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 เป็นสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน 100 คน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน 400 คน ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ถึงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552

สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 22 ของจังหวัดอุบลราชธานีที่มาจากการเลือกตั้งระบบใหม่ ครั้งที่ 2 มีทั้งหมด 11 คน จาก 11 เขตเลือกตั้ง ได้แก่

เขต 1

1. นายเกรียง กัลป์ตินันท์ พรรคไทยรักไทย

เขต 2

2. นายสมบัติ รัตโน พรรคไทยรักไทย

เขต 3

3. นายวิฑูรย์ นามบุตร พรรคประชาธิปัตย์
(เลือกตั้งวันที่ 6 ก.พ. 2548)

- นายวิฑูรย์ นามบุตร พรรคประชาธิปัตย์
(เลือกตั้งใหม่วันที่ 20 ก.พ. 2548)

เขต 4

4. นายสุพล ฟองงาม พรรคไทยรักไทย

เขต 5

5. นายรัฐกิตติ์ ผาลีพัฒน์ พรรคชาติไทย

เขต 6

6. นายอุดร ทองประเสริฐ พรรคไทยรักไทย

เขต 7

7. นายอดิศักดิ์โภคกุลกานนท์ พรรคไทยรักไทย

เขต 8

8. นายอิสสระ สมชัย พรรคประชาธิปัตย์

เขต 9

9. นายสุชาติ ตันติวณิชชานนท์ พรรคไทยรักไทย

เขต 10

10. นายกิตติพงษ์ เทียมสุวรรณ พรรคไทยรักไทย

เขต 11

11. นายตุ่น จินตะเวช พรรคมหาชน

สมาชิกสภาผู้แทนแบบบัญชีรายชื่อของพรรคตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 ชุดแรกของจังหวัดอุบลราชธานี มีวาระการดำรงตำแหน่งตั้งแต่ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ถึง วันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2552 ได้แก่

1. นายชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ พรรคไทยรักไทย
(อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตที่ 5 พรรคไทยรักไทย)

2. นายสิทธิชัย โควสุรัตน์ พรรคไทยรักไทย
(อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตที่ 6 พรรคไทยรักไทย)

3. นายอดุลย์ นิลเปรม พรรคไทยรักไทย
(อดีตผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตที่ 1 พรรคประชาธิปัตย์)

บทที่ 4

การเมืองการเลือกตั้งอุบลราชธานียุคนักการเมืองข้าราชการกระแสหลัก (พ.ศ. 2476 - 2514)

การเมืองไทยภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่ระบอบประชาธิปไตยในปี พ.ศ. 2475 ได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการเมืองในระดับประเทศ กลไกหนึ่งของการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ได้ทำให้เกิดกระบวนการทางการเมืองในส่วนต่างๆ ของประเทศ รวมถึงจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยของไทยในครั้งแรกในวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งทางอ้อม และต่อมามีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยตรง เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2480 เป็นต้นมา ปรากฏว่านักการเมืองในจังหวัดอุบลราชธานีส่วนใหญ่ที่ได้รับเลือกตั้งในช่วงนี้เป็นต้นมา เป็นผู้เคยประกอบอาชีพเป็นข้าราชการมาก่อน ซึ่งสภาพการณ์ที่นักการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากอาชีพข้าราชการนั้น ได้ดำรงตำแหน่งเรื่อยมาจนกระทั่งการเลือกตั้งในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 อย่างไรก็ตาม ยุคของนักการเมืองของอุบลราชธานีที่มาจากข้าราชการได้เปลี่ยนไปภายหลังการยึดอำนาจการปกครองของคณะปฏิวัติในวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514 และการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ ในปี พ.ศ. 2518

บริบทของการเมืองการเลือกตั้งยุคนักการเมืองข้าราชการ

จังหวัดอุบลราชธานี รวมทั้งภาคอีสานทั้งหมดในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 เป็นต้นมา ก่อนที่จะมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรกในปี พ.ศ. 2504 ที่เป็นจุดเริ่มต้นของโครงการพัฒนาในภาคอีสานจำนวนมากนั้น ภาคอีสานรวมกระทั่งจังหวัดอุบลราชธานี สภาพเศรษฐกิจ และสังคมยังคงเป็นแบบดั้งเดิม กล่าวคือ การเติบโตทางเศรษฐกิจและการค้ายังมีน้อย ผู้คนในสังคมยังคงยึดมั่นในขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมที่สืบทอดมาจากสมัยก่อน ที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งก็คือ กลุ่มคนที่มีบทบาทในสังคมและผู้นำยังคงเป็นข้าราชการที่ทำหน้าที่ด้านปกครอง อันได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ หรือแม้กระทั่งครูบาอาจารย์ที่ทำหน้าที่สั่งสอนให้การศึกษาในโรงเรียนต่างๆ ซึ่งในสมัยดังกล่าว แม้จะเริ่มมีกลุ่มพ่อค้านักธุรกิจอยู่บ้าง แต่ก็ยังไม่มีบทบาททางสังคมเท่ากับกลุ่มข้าราชการ

ด้วยสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมดังกล่าว เมื่อประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่ระบอบประชาธิปไตย และจัดให้มีการเลือกตั้ง จึงพบว่า ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งและได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสมัยนี้ส่วนใหญ่จึงเป็นกลุ่มคนที่เคยเป็นข้าราชการฝ่ายปกครองและครู ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากบริบททางสังคมดังกล่าว

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2476 - 2514

สถิติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2476 - 2514 พบว่าผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในช่วงนี้ ส่วนใหญ่ล้วนแล้วแต่เคยเป็นข้าราชการ ครู และทนายความ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีเชื้อสาย ตระกูลที่มีชื่อเสียงในท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยปรากฏบุคคลที่มีอาชีพเกี่ยวกับการทำธุรกิจและมาจากต่างถิ่น หรือเป็นคนไทยเชื้อสายจีนเหมือนกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดอุบลราชธานีในช่วงหลังปี พ.ศ. 2518 นักการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2476 - 2514 ได้แก่

นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ได้รับการเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476 สมัยที่ 2 วันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2480 สมัยที่ 3 วันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2481 สมัยที่ 4 วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2489

นายเลียง ไชยกาล ได้รับการเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476 สมัยที่ 2 วันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2480 สมัยที่ 3 วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2489 สมัยที่ 4 วันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2491 สมัยที่ 5 วันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2495 สมัยที่ 6 วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 สังกัดพรรคเสรีมนังคศิลา สมัยที่ 7 วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2500 (ไม่สังกัดพรรค)

นายเนย สุจิมา ได้รับการเลือกตั้ง วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476

นายทิม ภูริพัฒน์ ได้รับเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ.2480 สมัยที่ 2 วันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2495 สมัยที่ 3 วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500 สังกัดพรรคเศรษฐกร สมัยที่ 4 วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2500 สังกัดพรรคสหภูมิ

นายฟอง สิทธิธรรม ได้รับเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2480 สมัยที่ 2 วันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2481 สมัยที่ 3 วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2489 สมัยที่ 4 วันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2491 สมัยที่ 5 วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ สมัยที่ 6 วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2500 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์

ขุนบุรัสการกิติคดี ได้รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2481

นายบุญมา เกษมวัน ได้รับเลือกตั้ง (ซ่อม) สมัยแรกในวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2488 สมัยที่ 2 วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2489

นายน้อม วนรมย์ ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2489

นายสุวิชช์ จิตตะยโศธร ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2489

นายนารถ มนตเสวี ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2489

นายสุดใจ ศุภสร ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2489

นายผดุง โกศัลวิตร์ ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2491

นายยงยุทธ พึ่งภพ ได้รับการเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2491 สมัยที่ 2 วันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2495

นางอรพิน ไชยกาล ได้รับการเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2491 สมัยที่ 2 วันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2495

นายทองพูน อาจธะขันธ์ ได้รับการเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2491 สมัยที่ 2 วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์

นายดิเรก มณีรัตน์ ได้รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2495

นายผัน บุญชิต ได้รับเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2495 สมัยที่ 2 วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2500 สังกัดพรรคเสรีมนังคศิลา สมัยที่ 3 วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2500 สังกัดพรรคสหภูมิ

นายกลิ่น ปลั่งนิล ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์

นายเจียม โชติรัษฎ์ ได้รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500 สังกัดพรรคเศรษฐกร

นายวีระ รมยะรูป ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2500 สังกัดพรรคสหภูมิ

นางสาวอรอินทร์ ภูริพัฒน์ ได้รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2500 สังกัดพรรคสหภูมิ

นายนารถ เงินทาบ ได้รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2500 (ไม่สังกัดพรรค)

ขุนวรวาทพิสุทธิ์ (สุข พันธ์เพ็ง) ได้รับเลือกตั้งวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2501 สังกัดพรรคชาติสังคม

นายเสรี สุชาตะประคัลภ์ ได้รับเลือกตั้งวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 (ไม่สังกัดพรรค)

นายทองมาก จันทะลือ ได้รับเลือกตั้งวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 (ไม่สังกัดพรรค)

นายยิ่ง สิทธิธรรม ได้รับเลือกตั้งวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 สังกัดพรรคแนวร่วมประชาธิปไตย

นายสมนึก ทองรุ่งโรจน์ ได้รับเลือกตั้งวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 สังกัดพรรคแนวร่วมประชาธิปไตย

นายวิชัย โกมลวิชญ์ ได้รับเลือกตั้งวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 (ไม่สังกัดพรรค)

นายบุญเย็น วอทอง ได้รับเลือกตั้งวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 สังกัดพรรคแนวร่วมประชาธิปไตย

นายวิชัย เสวะมาตย์ ได้รับเลือกตั้งวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์

นายประทีป ทองคำใส ได้รับเลือกตั้งวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 สังกัดพรรคสหประชาไทย

ภูมิหลังปัจจัยที่ทำให้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในบรรดาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 ที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นครั้งแรก มาจนกระทั่งปี พ.ศ. 2514 ในบรรดาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาบ่อยครั้งตั้งแต่ 3 สมัยขึ้นไป ได้แก่ นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ (4 สมัย) นายเลียง ไชยกาล (7 สมัย) นายทิม ภูริพัฒน์ (4 สมัย) นายฟอง สิทธิธรรม (6 สมัย) นายผัน บุญชิต (3 สมัย) ซึ่งจากรายนามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีที่ได้รับเลือกตั้งหลายสมัย เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีส่วนสนับสนุนให้ได้ชัยชนะในการเลือกตั้ง พบว่า มีปัจจัยที่สำคัญ คือ การเป็นบุคคลที่เป็นที่เคารพของประชาชนทั่วไปในจังหวัด

การเป็นบุคคลที่เคารพของประชาชนทั่วไปในจังหวัดนั้น จากการศึกษาจากรายนามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี ในช่วงปี พ.ศ. 2476 - 2516 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วงแรก ของการเลือกตั้งผู้สมัครที่ได้รับการเลือกตั้งล้วนแต่เป็นบุคคลที่เป็นที่เคารพและนับหน้าถือตาของประชาชนในจังหวัด ดังเช่น กรณีของนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ก่อนที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งนายทองอินทร์ ซึ่งจบการศึกษาประโยคครูมัธยม หรือ ครู ป.ม. ในปี พ.ศ. 2468 ได้บรรจุเป็นอาจารย์สอนที่โรงเรียนเบญจมมหาราช เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2468 ซึ่งบทบาทการเป็นครูของนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นอกจาก จะมีส่วนสำคัญทำให้เป็นที่เคารพของลูกศิษย์จำนวนมากแล้ว ยังเป็นผู้กว้างขวางในวงสังคม เนื่องจากมีเพื่อนฝูงที่เป็นทั้งข้าราชการและพ่อค้าจำนวนมาก (พีรยา คูวัฒนะศิริ. 2533 : 26 - 27) ต่อมาในปี พ.ศ. 2471 ภายหลังที่ขุนประสงค์จรรยา ครูใหญ่ย้ายไปเป็นธรรมการจังหวัดมหาสารคาม นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ได้รับแต่งตั้งเป็นครูใหญ่โรงเรียนเบญจมมหาราช ในวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2471 ยิ่งทำให้นายทองอินทร์เป็นที่รู้จักและเป็นที่เคารพของคนทั่วไป เพราะโรงเรียนเบญจมมหาราช เป็นโรงเรียนมัธยมประจำจังหวัดและมีชื่อเสียงมากที่สุดในจังหวัด (พีรยา คูวัฒนะศิริ. 2533 : 28 - 29)

นอกจากตำแหน่งครูใหญ่ของนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ แล้ว นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ซึ่งได้อาศัยช่วงเวลาว่างเรียนกฎหมายทางไปรษณีย์กับโรงเรียนกฎหมายตั้งแต่ช่วงรับราชการใหม่ ๆ จนสามารถสอบไล่ได้เนติบัณฑิตในปี พ.ศ. 2473 ทำให้นายทองอินทร์โอนไปรับราชการในสังกัดกระทรวงมหาดไทย และต่อมาในปี พ.ศ. 2476 นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ได้รับแต่งตั้งเป็นนายอำเภอม่วงสามสิบ จังหวัด

อุบลราชธานี ต่อมาได้ย้ายไปเป็นนายอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ก่อนที่จะลาออกและลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (พีรยา คูวัฒนะศิริ. 29 : 3 0)

ในหนังสือ “ทองอินทรานุสรณ์” ซึ่งเป็นหนังสืออนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพของนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ในบท “คำไว้อาลัย” ที่เขียนโดยทวี บุณยเกตุ ได้กล่าวถึงนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ว่าเป็นผู้ที่ชาวจังหวัดอุบลราชธานีรักใคร่นับถือและเสื่อมใส ซึ่งสาเหตุดังกล่าวทำให้นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดอุบลราชธานีทุกสมัยที่มีชีวิตอยู่ ดังข้อความ

> *“คุณทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรุ่นแรกของประเทศไทย นับตั้งแต่ประเทศไทยเริ่มมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและเริ่มมีการเลือกตั้งครั้งแรกเป็นต้นมา และหากข้าพเจ้าจำไม่ผิด คุณทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ได้รับเลือกให้เป็นผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง ไม่เคยพลาดเลยแม้แต่ครั้งเดียวนี้ ก็พอจะแสดงให้เห็นว่าคุณทองอินทร์ ภูริพัฒน์ เป็นคนอย่างไร เพราะหากประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานีไม่นิยมรักใครนับถือ และเลื่อมใสในตัวคุณทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ไหนเลยคุณทองอินทร์ ภูริพัฒน์ จะได้รับเลือกให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกสมัยติดต่อกันเรื่อยมา นับแต่มีสภาผู้แทนราษฎร”* (ทวี บุณยเกตุ. 2505 : 17)

ส่วนนายฟอง สิทธิธรรม ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 สมัย ก็เช่นกัน ภายหลังจากสำเร็จการศึกษาประกาศนียบัตรครูมัธยม (ป.ม.) ในปี พ.ศ. 2469 จากกรุงเทพมหานคร ซึ่งถือว่าจบการศึกษาสูงมากในขณะนั้น ก่อนจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี ได้กลับมารับราชการเป็นครูที่โรงเรียนเบญจมมหาราช ทำให้เป็นที่นับหน้าถือตาและมีลูกศิษย์จำนวนมาก ต่อมาในปี พ.ศ. 2477 ได้ย้ายไปรับตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนประจำจังหวัดศรีสะเกษ และต่อมาในปี พ.ศ. 2478 ได้เปลี่ยนตำแหน่งไปเป็นจ่าศาลจังหวัดสวรรคโลก และลาออกมาสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี (อนุสรณ์งานศพคุณฟอง สิทธิธรรม. 2525 : 9-11)

หรือในกรณีนายเลียง ไชยกาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี 7 สมัยก็เช่นกัน ก่อนที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี ก็เคยรับราชการเป็นครูมาก่อน ต่อมาจึงมาสมัครรับเลือกตั้ง (ศิริพร ศรีพนมเขต. 2544 : 117) หรือแม้แต่กรณีนางอรพิน ไชยกาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหญิงคนแรกของประเทศไทยก็เช่นกัน นางอรพินก่อนที่จะได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร นางอรพิน ไชยกาล ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ของโรงเรียนนารีนุกูล ซึ่งเป็นโรงเรียนสตรีประจำจังหวัดอุบลราชธานี ทำให้มีลูกศิษย์ลูกหาจำนวนมาก ทั้งในเขตตัวเมืองและอำเภอรอบนอก ทำให้นางอรพิน ไชยกาล อยู่ในฐานะได้เปรียบทางการเมือง (ปิยะฉัตร ปีตะวรรณ. 2531 : 299)

ความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมือง กลุ่มการเมืองระดับชาติกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ช่วงปี 2476 - 2514

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดอุบลราชธานี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา กล่าวได้ว่ามีความสัมพันธ์ค่อนข้างมากกับกลุ่มการเมืองและนักการเมืองระดับชาติ หรือผู้นำในระดับรัฐบาลอย่างใกล้ชิด ปัจจัยดังกล่าวส่งผลสำคัญให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี ได้แสดงบทบาทนำในสภาผู้แทนราษฎร และหัวหน้ากลุ่มการเมืองที่บางครั้งเป็นฝ่ายรัฐบาล และบางครั้งก็แสดงบทบาทเป็นฝ่ายค้านตามแต่โอกาสทางการเมือง

ความสัมพันธ์กับปรีดี พนมยงค์

ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2476 - 2492 คือ ตั้งแต่ที่มีการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย จนกระทั่งถึงเหตุการณ์กบฏวังหลวง ซึ่งเป็นช่วงที่นายปรีดี พนมยงค์ มีบทบาทในการเมืองไทย ที่แข่งขันอำนาจกับนักการเมืองฝ่ายทหารในบางช่วงบางขณะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี ค่อนข้างมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด และเป็นกลุ่มเดียวกับนายปรีดี พนมยงค์ และร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองร่วมกันตลอดมา กล่าวคือ

นับแต่ตั้งแต่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีในขณะนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ และนายเลียง ไชยกาล ได้มอบตัวเป็นศิษย์หลวงประดิษฐ์ มนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์) และ ดร.โชติ คุ้มวงศ์ และได้อาศัยอาจารย์ทั้งสองท่านเป็นผู้ให้วิชาความรู้ และเป็นผู้นำทางการเมือง (พีรยา คูวัฒนะศิริ. 2533 : 58) ซึ่งในจุดนี้นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งทำให้นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ และนายเลียง ไชยกาล ได้มีโอกาสคุ้นเคยและทำงานทางการเมือง ใกล้ชิดกับผู้นำทางการเมืองของประเทศในขณะนั้น และมีเครือข่ายในสภาผู้แทนราษฎรจากสมาชิกที่เป็นกลุ่มของนายปรีดี พนมยงค์

ในช่วงแรกของการเป็นผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีอย่างน้อย 2 คน คือ นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ และนายเลียง ไชยกาล ได้เข้าร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอื่น และนักวิชาการ ร่วมทำกิจกรรมในนาม กลุ่มบ้านดิษยบุตรปาตี้ ซึ่งร่วมประชุมกันทุกวันอาทิตย์ และเชิญผู้เป็นสมาชิกทั้งหมดมาประชุม แล้วเชิญผู้ทรงคุณวุฒิให้ความรู้แต่ละแขนงมากล่าวอบรม เช่น ผู้มีความรู้เรื่องยาง - แร่ ตลอดจนเรื่องการบริหารราชการแผ่นดิน ก็ได้เชิญ พล.ร.ต.หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์มาบรรยายให้ความรู้ เพื่อให้สมาชิกรอบรู้ในหลายๆ ด้าน จะได้เป็นผู้แทนราษฎรที่ดีและรอบรู้ ซึ่งกลุ่มบ้านดิษยบุตรปาตี้ มีแกนนำที่สำคัญ คือ นายไต๋ ปาณิกบุตร เจ้าของบ้าน นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ (อุบลราชธานี) นายเลียง ไชยกาล (อุบลราชธานี) นายมงคล รัตนวิจิตร (นครศรีธรรมราช) พระพินิจธนากร (เชียงใหม่) และมีปัญญาชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าร่วมคือ ร.ท.เวทย์ ภวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม และมาลัย ชูพินิจ (พีรยา คูวัฒนะศิริ. 2533 : 57 - 58) อย่างไรก็ตาม ภายหลังการเลือกตั้งใหม่ในวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ.2480 การร่วมกันทำกิจกรรมในนามกลุ่มบ้านดิษยบุตรปาตี้ได้สลายตัวลง ขณะที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี 4 คน คือ นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายฟอง

สิทธิธรรม นายเลียง ไชยกาล และนายทิม ภูริพัฒน์ ได้รวมกลุ่มกับผู้แทนราษฎรจากภาคอีสาน ร่วมกันทำกิจกรรมทางการเมืองในนาม “สมาคมภาคตะวันออก” ซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นการเรียกร้อง การพัฒนาภาคอีสานให้เท่าเทียมกับภาคอื่น และการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล (ศิริพร ศรีพนมเขต. 2544 : 15)

นอกจากกิจกรรมที่ทำที่กรุงเทพฯ แล้ว บทบาทสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี ยังได้แสดงบทบาททางการเมืองในพื้นที่เลือกตั้งด้วย ภายหลังการเลือกตั้งในปี พ.ศ.2481 ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี 2 คน คือ นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ และนายฟอง สิทธิธรรม ได้ร่วมกับนายสุดใจ ศุภสร ทนายความในจังหวัดอุบลราชธานี ได้ร่วมกันจัดตั้งสำนักงานกฎหมายที่อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านกฎหมาย ให้คำปรึกษาและรับว่าความ โดยคิดค่าใช้จ่ายอย่างถูก ซึ่งบทบาทดังกล่าวทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวมีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากขึ้น (ศิริพร ศรีพนมเขต. 2544 : 16)

สำหรับในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้ร่วมในสงคราม และเป็นฝ่ายเดียวกับญี่ปุ่นและเยอรมันนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายฟอง สิทธิธรรม นายทิม ภูริพัฒน์ ร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคอีสานอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งนายเตียง ศิริขันธ์ นายถวิล อุดล นายจำลอง ดาวเรือง เข้าร่วมในขบวนการเสรีไทย ที่มีจุดมุ่งหมายในการต่อต้านการรุกรานของญี่ปุ่น ซึ่งขบวนการเสรีไทยดังกล่าว ผู้นำสำคัญภายในประเทศได้แก่ นายปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ขณะที่ผู้นำในต่างประเทศที่สำคัญ คือ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช และนายป๋วย อึ้งภากรณ์ โดยผู้แทนราษฎรของจังหวัดอุบลราชธานี ได้ร่วมกับขบวนการเสรีไทย

ภารกิจของขบวนการเสรีไทย ส่วนใหญ่เป็นภารกิจของการหาข่าว หลีกเลี่ยงการปะทะให้มากที่สุด หากจำเป็นก็ให้ก่อวินาศกรรมได้ นอกจากนี้ ขบวนการเสรีไทยในจังหวัดอุบลราชธานี ที่มีนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ และนายฟอง สิทธิธรรม เป็นผู้นำ ยังมีบทบาทในการส่งอาสาสมัครจำนวนประมาณ 30-50 นาย ไปอบรมวิชาการต่อสู้วิชาการเมืองการทหาร ที่เมืองคุณหมิงประเทศจีน และได้ร่วมให้การสนับสนุนขบวนการชาตินิยมในประเทศเพื่อนบ้าน อันได้แก่ เวียดนาม ลาว และกัมพูชา (ศิริพร ศรีพนมเขต. 17 : 18)

ต่อมาเมื่อสงครามโลกสงบ มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2475 และประกาศใช้ในวันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2489 ที่ให้เสรีภาพการรวมตัวกันเป็นพรรคการเมือง เพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี ที่มีนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายเลียง ไชยกาล และนายฟอง สิทธิธรรม ได้มีบทบาทสำคัญในการเป็นแกนนำในการจัดตั้งพรรคสหชีพ

ในการก่อตั้งพรรคสหชีพ แกนนำที่สำคัญ ได้แก่ ดร.เดือน บุนนาค นายสงวน ตุลารักษ์ นายจรูญ สืบแสง นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายถวิล อุดล นายจำลอง ดาวเรือง นายเตียง ศิริขันธ์ นายทอง กันหาธรรม นายพึ่ง ศรีจันทร์ นายชิต เวชประสิทธิ์ ซึ่งก่อนการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2489 พรรคสหชีพ มี ดร.เดือน บุนนาค เป็นหัวหน้าพรรค นายสงวน ตุลารักษ์ เป็นเลขาธิการพรรค อย่างไร

ก็ตาม ทั้ง 2 ท่าน ไม่ได้รับการเลือกตั้ง จึงมอบให้นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ เป็นหัวหน้าพรรค และมีนายถวิล อุดล เป็นเลขาธิการพรรคแทน ส่วนแนวทางการเมืองของพรรคสหชีพ กล่าวได้ว่า ถูกตั้งขึ้นเพื่อให้การสนับสนุนนายปรีดี พนมยงค์ โดยยึดเอาเค้าโครงเศรษฐกิจของนายปรีดี พนมยงค์ แนวสังคมนิยมประชาธิปไตย และนโยบายเศรษฐกิจสนับสนุนการสหกรณ์เป็นหลักการสำคัญ ซึ่งในการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2489 พรรคสหชีพได้รับเลือกตั้งมามากที่สุด ทำให้มีบทบาทการเมืองสูงกว่าพรรคการเมืองอื่นในขณะนั้น (ศิริพร ศรีพนมเขต. 2544 : 20-21) อย่างไรก็ตาม ภายหลังการรัฐประหาร ภายใต้การนำของพลตรีผิน ชุณหะวัณ ในวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ.2490 ทำให้พรรคสหชีพยุติบทบาทลง อันเนื่องมาจากนายปรีดี พนมยงค์ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคสหชีพจำนวนหนึ่งต้องหลบลี้ออกนอกประเทศ และกลุ่มรัฐมนตรีที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากภาคอีสานต้องออกจากตำแหน่งด้วย (ปิยะฉัตร ปีตะวรรณ. 2531 : 293 - 294)

เหตุการณ์ทางการเมืองอีกเหตุการณ์หนึ่งที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี เข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางการเมืองระดับชาติ ก็คือ กรณี การสังหารอดีต 4 รัฐมนตรี กล่าวคือ ในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2492 กลุ่มนายปรีดี พนมยงค์ และนายทหารเรือบางคนได้พยายามก่อรัฐประหารโค่นล้มรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม แต่ไม่สำเร็จ ทำให้เกิดกรณีที่เรียกว่า “กบฏวังหลวง” ทำให้รัฐบาลดำเนินการจับกุมสมาชิกที่เป็นกลุ่มของนายปรีดี พนมยงค์ โดยจับกลุ่มนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายจำลอง ดาวเรือง ดร.ทองเปลว ชลภูมิ และนายถวิล อุดล ในข้อหากบฏแบ่งแยกดินแดน โดยเชื่อว่า อดีตขบวนการเสรีไทยระดับหัวหน้าในภาคอีสาน ซึ่งเป็นพวกเดียวกับนายปรีดี พนมยงค์ กำลังดำเนินการแบ่งแยกภาคอีสานออกไปปกครองเป็นอิสระ โดยจะตั้งเป็น “สมาพันธรัฐแหลมทอง” (ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์. 2546 : 455) ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญ อย่างไรก็ตาม ในระหว่างดำเนินคดีไม่สิ้นสุดได้มีการย้ายผู้ต้องหาอดีตรัฐมนตรีทั้ง 4 คน ในวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2492 ในระหว่างทาง ที่กิโลเมตรที่ 13 อดีต 4 รัฐมนตรีที่ถูกจับกุมได้ถูกสังหารทั้งหมด (ปิยะฉัตร ปีตะวรรณ. 2531 : 296) ทำให้นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีที่เคยมีบทบาทตลอดมา ต้องยุติบทบาทการเมือง แต่ก็ถูกจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ทางการเมืองของไทยในฐานะผู้แทนราษฎรที่มีคุณภาพคนหนึ่งของประเทศไทย

บทบาทในการสนับสนุนจอมพล ป.พิบูลสงคราม

ในส่วนบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี ภายหลังการเสียชีวิตของนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2518 นั้น บทบาทที่เด่นที่สุด เป็นบทบาทของนายเลียง ไชยกาล และนายฟอง สิทธิธรรม กล่าวคือ นายเลียง ไชยกาลในขณะนั้นเป็นหัวหน้าพรรคประชาชน ได้เป็นแกนนำรวบรวมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากหลายพรรคสนับสนุนจอมพล ป.พิบูลสงคราม ทำให้นายเลียง ไชยกาล ได้รับตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ขณะที่นายฟอง สิทธิธรรม ไม่ได้รับตำแหน่งรัฐมนตรีในช่วงนั้น (ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์. 2546 : 460-461) และต่อมา นายเลียง

ไชยกาล ได้สนับสนุนให้นางอรพิน ไชยกาล ภรรยาลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดอุบลราชธานีในการเลือกตั้งในวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2492 ซึ่งก็ได้รับเลือกตั้งทำให้นางอรพิน ไชยกาล เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหญิงคนแรกของประวัติศาสตร์การเมืองไทยในระบอบประชาธิปไตย

ในส่วนนายฟอง สิทธิธรรม การแสดงบทบาททางการเมืองในช่วงหลังนี้ มีแนวทางคล้ายคลึงกับนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ คือ การเน้นแนวคิดท้องถิ่นนิยม ภูมิภาคนิยม โดยเคลื่อนไหวร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอื่น อันได้แก่ นายชื่น ระวิวรรณ (หนองคาย) นายนารถ เงินทาบ (มหาสารคาม) นายยงยุทธ พึ่งภพ (อุบลราชธานี) นายสาคร กลิ่นผกา (พังงา) นายบุญมี ปาล์มวงศ์ (ลพบุรี) และนายล้วน เวกชาริกานนท์ (นครปฐม) ซึ่งวิธีการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก็คือ การผลักดันเคลื่อนไหวให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ส่วนข้อเสนอในเรื่องนี้ ก็คือ ให้คงสภาผู้แทนราษฎรไว้ตามเดิม แต่ให้เพิ่มจำนวนผู้แทนให้มากขึ้น พอที่จะบริหารงานในรัฐที่เปลี่ยนฐานะมาจากภาค 5 ภาคที่มีอยู่ และให้แต่ละรัฐมีรัฐบาลบริหารราชการของตนไป แล้วส่งผู้แทนของแต่ละรัฐไปประชุมยังสภากลาง ซึ่งวิธีการบริหารดังกล่าวมีลักษณะคล้ายกับสหรัฐอเมริกา แต่แตกต่างกันอยู่ที่ไม่มีประธานาธิบดี แต่ยังคงให้มีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของรัฐเช่นเดิม (ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์. 2546 : 468) อย่างไรก็ตาม แนวคิดดังกล่าวไม่ได้รับการสนับสนุนจากจอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี กระแสแนวคิดดังกล่าวจึงล้มเลิกไป

บทบาทสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี (พ.ศ. 2476 - 2514)

บทบาทที่สำคัญในช่วงดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับการเลือกตั้งเข้ามาอีก ขณะเดียวกันก็เป็นสาเหตุสำคัญให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางท่านที่ไม่ได้แสดงบทบาททางการเมืองได้รับเลือกตั้งเพียงสมัยเดียว และไม่สามารถได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งกลับเข้ามาอีก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีได้รับการเลือกตั้งหลายสมัย ไม่ว่าจะเป็นนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายเลียง ไชยกาล นายทิม ภูริพัฒน์ นายฟอง สิทธิธรรม นายผัน บุญชิต จากการศึกษา พบว่า ได้แสดงบทบาทสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งที่อยู่ในรัฐสภา และนอกรัฐสภา จนเป็นที่รับรู้และชื่นชมของประชาชน

ในบรรดาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี ในช่วงปี พ.ศ. 2476 - 2514 ที่แสดงบทบาทในสภาในลักษณะของการเสนอกฎหมาย ตั้งกระทู้ และอภิปราย ซึ่งบทบาทดังกล่าวมีส่วนผลักดันให้เป็นที่รู้จักในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีผลงานในสภา ได้แก่ นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์

ในกรณีของนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ถือว่าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้แสดงบทบาทได้อย่างดีเด่นในสภา โดยรวมกลุ่มกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในภาคอีสานในยุคนั้น ขับเคลื่อนทางการเมืองได้อย่างเข้มแข็ง การอภิปรายในสภาของนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ มักสะท้อนภาพความขัดแย้งทางวัฒนธรรม การมองปัญหาคนละด้านระหว่างภาคอีสานกับภาคกลาง เมื่อรัฐบาลได้ยื่นมือเข้ามาควบคุมอีสานทั้งการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม (ปิยะฉัตร ปีตะวรรณ. 2531 : 279-280) นายทองอินทร์

ภูริพัฒน์ เป็นผู้แทนราษฎรที่อภิปรายในสภาที่ชี้ให้เห็นการต่อสู้เรียกร้องให้รัฐบาลให้ความสนใจในการพัฒนาภาคอีสาน โดยแสดงทัศนะที่สำคัญว่า *"รัฐบาลไม่ได้เหลียวแลความเป็นอยู่ของราษฎร ภาคอีสานมีอาณาเขต 1/3 ของประเทศ ถนนที่เป็นของรัฐบาล มีทางหลวงวารินไปปากเซสายเดียว นอกจากนั้นไม่มีอะไร เราจะเห็นว่า ภาคอีสานไม่ได้รับความเสมอภาคมานานแล้ว"* (รัฐสภาสาร สามัญสมัยที่ 2. 2477 เล่มที่ 1 : 579)

นอกจากนี้ นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ยังมีบทบาทสำคัญในการเสนอปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรให้รัฐบาลทราบ พร้อมกับการแนะนำแนวทางแก้ไขที่เห็นว่าเหมาะสม ซึ่งบทบาทของนายทองอินทร์ดังกล่าว มิได้มีเฉพาะการทำหน้าที่ในการเป็นตัวแทนของราษฎรในท้องถิ่นที่เลือกตั้งขึ้นมาเท่านั้น แต่นายทองอินทร์ยังได้เข้าไปมีบทบาทในการเป็นปากเป็นเสียงแทนราษฎรทุกกลุ่มสังคม โดยเฉพาะชาวพื้นเมืองตามหัวเมืองรอบนอก ข้าราชการ พ่อค้า หรือแม้กระทั่งกรรมกรระดับล่างในพระนคร (พีรยา คูวัฒนะศิริ. 2533 : 63) ตัวอย่างเช่น ในวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2476 นายทองอินทร์ได้มีจดหมายส่วนตัวเสนอความเห็นต่อพระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรีเรื่อง "ราษฎรภาคเหนือและภาคใต้ไม่สามัคคีกันด้วยเรื่องชาติและกำเนิด" ซึ่งจุดประสงค์ของจดหมายดังกล่าวต้องการให้รัฐบาลรีบดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว หรือในวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2476 นายทองอินทร์ ได้เสนอกระทู้เสนอต่อสภาผู้แทนในการประชุมพร้อมกันเป็นจำนวนถึง 8 กระทู้ เป็นกระทู้ว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับโรคเรื้อน นิสัยนักโทษ การปราบฝิ่น ทางหลวงในภาคอีสาน การควบคุมโรคจิต การประถมศึกษา การใช้ประมวลการศึกษาชั้นมัธยม และนโยบายในการบรรจุข้าราชการฝ่ายทหารรับราชการฝ่ายพลเรือน (พีรยา คูวัฒนศิริ. 2533 : 63-64) ซึ่งบทบาทในสภาผู้แทนราษฎรในลักษณะของการตั้งกระทู้และเสนอกฎหมายเป็นบทบาทที่นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ได้แสดงอย่างต่อเนื่องตลอดการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี ที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาอย่างต่อเนื่อง ท่านอื่นๆ ก็เช่นกัน เวทีการแสดงบทบาทในสภากล่าวได้ว่าเป็นบทบาทสำคัญที่ทำให้เกิดการยอมรับจากประชาชนในเขตเลือกตั้ง ตลอดจนในระดับชาติ นายเลียง ไชยกาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอุบลราชธานีอีกท่านหนึ่ง ในการตั้งกระทู้เรื่อง การซื้อที่ดินพระคลังท้องที่ ตามญัตติซักฟอกรัฐบาลของไต๋ ปาณิกบุตร เรื่อง นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2480 ส่งผลให้พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพยอาภาต้องลาออกจากตำแหน่งประธานผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนาและคณะรัฐบาลต้องลาออก (ปิยะฉัตร ปีตะวรรณ. 2531 : 284)

ส่วนนายฟอง สิทธิธรรม ก็เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดอุบลราชธานีอีกท่านหนึ่งที่ได้ใช้เวทีรัฐสภาในการแสดงบทบาทให้ปรากฏ การอภิปรายของนายฟอง สิทธิธรรม ส่วนใหญ่เป็นปัญหาของภาคอีสาน โดยชี้ให้เห็นว่า ภาคอีสานมีปัญหาสำคัญและรีบด่วนเพียงปัญหาเดียวคือเรื่องน้ำ ซึ่งถ้าแก้ไขได้ ไม่ว่าจะโดยวิธีสร้างเขื่อนใหญ่ทดหรือแบ่งน้ำโขงเข้ามา หรือสูบน้ำเข้าสู่คลองซอย ก็จะช่วยแก้ปัญหาทุกอย่างแก่ภาคอีสานได้ อีสานจะเป็นแหล่งให้ผลผลิตทางการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์เลี้ยงคนทั้งประเทศ ทั้งจะแก้ปัญหาเรื่องการว่างงานหรือป้องกันการอพยพทิ้งถิ่นฐานไปหางานทำในกรุงเทพฯ

ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาไม่รู้จบสิ้น และเมื่อราษฎรมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น ปัญหาเรื่องลัทธิคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญก็จะไม่เกิดขึ้น (อนุสรณ์งานศพนายฟอง สิทธิธรรม. 2525 : 15)

วิธีการหาเสียงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีในช่วงปี พ.ศ. 2476 - 2514

รูปแบบการหาเสียง

นอกจากการเลือกตั้งครั้งแรกในปี พ.ศ. 2476 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งโดยอ้อม คือ ราษฎรเป็นผู้เลือกผู้แทนตำบล ผู้แทนตำบลเลือกผู้แทนจังหวัด ผู้ได้รับเลือกตั้งจะอยู่ในกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 1 และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 2 ที่ได้มาจากการแต่งตั้งจำนวนเท่ากันประกอบกันเป็นรัฐสภาแล้ว ในการเลือกตั้งครั้งต่อๆ มา เป็นการเลือกตั้งโดยตรง คือ ประชาชนเป็นผู้เลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ชนะการเลือกตั้งจะได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องออกไปหาเสียงกับประชาชนที่เป็นผู้ลงคะแนนเสียงให้กับตนเอง

ผลงานวิจัยเกี่ยวกับวิธีการหาเสียงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีในสมัยแรกๆ ของการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยค่อนข้างสรุปไปในทางเดียวกัน คือ ไม่มีการแจกเงิน แต่มีในรูปของการแจกหมาก พลู ขนมบ้างเล็กๆ น้อยๆ และในสมัยต่อมาจึงมีการแจกยา และฉายภาพยนตร์ แจกขนม ถั่วต้ม ไม้ขีดไฟ ขี้ผึ้งสีปาก แต่ก็ไม่ได้แจกกันเป็นล่ำเป็นสัน (ปิยะฉัตร ปีตะวรรณ. 2531 : 244-278)

ขณะเดียวกันการหาเสียงในยุคแรกๆ ค่อนข้างลำบาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการคมนาคม ซึ่งในสมัยนั้นจะต้องใช้ช้าง ใช้ม้า หรือเกวียน เป็นพาหนะเดินทางเข้าไปในหมู่บ้าน การเดินทางระหว่างอำเภอมีรถยนต์ใช้บ้างแต่น้อยมาก ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงของผู้สมัครจะช่วยกันไปหาเสียง ซึ่งส่วนใหญ่จะไปเวลากลางคืน เพราะในช่วงกลางวันชาวบ้านออกไปทำไร่ทำนา ไม่สามารถรวมชาวบ้านได้ ในส่วนรูปแบบของการพบปะประชาชนของผู้สมัครก็มักจะนัดหมายและประชุมชาวบ้านที่ศาลากลางบ้าน ที่วัด หรือที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน โดยผู้สมัครและญาติมิตรจะช่วยกันปราศรัยหาเสียง (ปิยะฉัตร ปีตะวรรณ. 2531 : 277) นอกจากนี้ ในคณะของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ออกไปหาเสียงนอกจากตัวผู้สมัครและญาติมิตรที่เป็นผู้ชายแล้วก็ยังมีผู้หญิงซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้เฒ่าผู้แก่ ที่เป็นที่รู้จักนับถือของคนในสังคมออกไปพูดช่วยหาเสียงให้ด้วย ขณะเดียวกันผู้สมัครที่ญาติพี่น้องมากก็นับว่าเป็นบุคคลที่ได้เปรียบผู้สมัครอื่น เพราะนอกจากคะแนนเสียงที่จะได้จากญาติพี่น้องแล้ว ญาติพี่น้องเหล่านี้ยังมีส่วนสำคัญในการช่วยหาเสียงให้ ดังเช่น กรณีของนายฟอง สิทธิธรรม ซึ่งเป็นคนที่มีพื้นเพและมีพี่น้องที่อำเภอม่วงสามสิบ ซึ่งแม้ว่า นายฟอง สิทธิธรรม จะมิใช่คนจากตระกูลเจ้านายเมืองอุบลราชธานี หรือตระกูลเก่าแก่ในตัวเมืองดังเช่นนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายทิม ภูริพัฒน์ นายเลียง ไชยกาล แต่นายฟอง สิทธิธรรม ก็ได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้แทน เพราะเป็นผู้ที่มีญาติพี่น้องในชนบทมาก (ปิยะฉัตร ปีตะวรรณ. 2531 : 278)

ส่วนในวันลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ซึ่งหน่วยเลือกตั้งในยุคนั้น ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในวัดและโรงเรียน ผู้สมัครรับเลือกตั้งก็นิยมที่จะมอบหมายให้ญาติพี่น้องหรือญาติมิตรที่ใกล้ชิดปูเสื่อหรือสร้างเพิงไว้

ด้านหน้า หรือใกล้เคียงหน่วยเลือกตั้ง เพื่อบริการน้ำดื่ม หมากพลู บุหรี่ ให้กับผู้มาลงคะแนนเสียง และถือโอกาสดังกล่าวในการโน้มน้าวชี้นำให้ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกผู้สมัครที่ตนเองสนับสนุน ส่วนสาเหตุที่ทำให้มีการกระทำเช่นนี้ได้เพราะในสมัยนั้นยังไม่มีกฎหมายห้าม (ปิยะฉัตร ปีตะวรรณ. 2531 : 278)

การเลือกเขตลงสมัครรับเลือกตั้ง

สิ่งที่น่าสนใจเป็นพิเศษที่จะช่วยตอบคำถามว่า ทำไมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางคนของจังหวัดอุบลราชธานีจึงได้รับเลือกตั้งหลายสมัยติดต่อกัน นอกจากปัจจัยในเรื่องความมีชื่อเสียง เป็นที่เคารพนับถือและบทบาทในทางการเมืองแล้ว ปัจจัยที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งก็คือ การมีฐานะคะแนนเสียงดังกล่าวไว้ได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพราะ นับตั้งแต่การเลือกตั้งครั้งที่ 2 (7 พฤศจิกายน 2480) เป็นต้นมา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 ได้กำหนดให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งโดยตรงแบบแบ่งเขต โดยแต่ละเขตมีผู้แทนราษฎรได้ 1 คน โดยถือจำนวนราษฎร 200,000 คน ต่อ ผู้แทนราษฎร 1 คน ซึ่งกฎหมายเลือกตั้งและลักษณะการเลือกตั้งในแบบดังกล่าวใช้มาจนกระทั่งในการเลือกตั้งวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2489 จึงเปลี่ยนไปใช้วิธีการรวมเขตเลือกตั้ง (ในการเลือกตั้งในวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2491) ทำให้ระบบการเลือกตั้งดังกล่าว ฐานคะแนนเสียงของผู้สมัครในเขตเลือกตั้งสำคัญมาก วิธีการสำคัญที่ทำให้ใครคนใดคนหนึ่งได้รับเลือกตั้งเข้ามาเป็นผู้แทนราษฎรอย่างต่อเนื่องก็คือ การพิจารณาว่าตนมีฐานคะแนนเสียงที่จะชนะการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดในจังหวัดและคู่แข่งในเขตเลือกตั้งของตนเป็นใคร ในขณะเดียวกันผู้สมัครหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นอยู่ก็จะต้องพยายามรักษาฐานคะแนนเสียงในเขตเลือกตั้งอื่นที่ตนเองได้คะแนนเสียงไว้ให้ได้มากที่สุด โดยไม่พยายามย้ายไปสมัครเขตเลือกตั้งอื่นที่ตนเองไม่มีฐานคะแนนหรือฐานเสียง แต่เป็นฐานเสียงของผู้สมัครคนอื่น ดังนั้น ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี ระหว่างปี 2476 - 2489 ที่นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาหลายสมัย สาเหตุหนึ่งเพราะ คนเหล่านี้สมัครรับเลือกตั้งลงในเขตเลือกตั้งที่เป็นฐานเสียงของตนเอง ไม่ลงสมัครในเขตเดียวกัน เช่น นายฟอง สิทธิธรรม ลงเขต 1 ส่วนนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ลงสมัครรับเลือกตั้งในเขต 2 และนายเลียง ไชยกาล ลงสมัครรับเลือกตั้งในเขต 3 เป็นต้น (ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์. 2546 : 243 - 245) อย่างไรก็ตาม ในบางครั้งก็อาจมีการเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้งไปได้เช่นกัน เช่น เมื่อนายทิม ภูริพัฒน์ ลงมาสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งเป็นญาติของนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายทองอินทร์ ซึ่งเคยรับสมัครรับเลือกตั้งในเขต 1 ก็เปลี่ยนมาสมัครรับเลือกตั้งในเขต 2 เพื่อให้นายทิม ภูริพัฒน์ ลงสมัครในเขต 1 ซึ่งมีฐานคะแนนเสียงเดิมของนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ เป็นต้น

เครือข่ายทางการเมืองในการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีในช่วงแรก พ.ศ. 2476 - 2514 นอกจากกลุ่มญาติใกล้ชิดจะเป็นคนช่วยหาเสียงดังที่ได้กล่าวไปแล้ว นอกจากเขตเลือกตั้งมีพื้นที่กว้างใหญ่

ไม่สามารถออกไปหาเสียงได้ทุกพื้นที่ วิธีการสำคัญประการหนึ่งที่ผู้สมัครใช้เพื่อโน้มน้าวให้ชาวบ้านเลือกตนเอง ก็คือ การใช้เครือข่ายที่ตนเองมีอยู่สนับสนุนและโน้มน้าวชาวบ้านในการเลือกตั้ง เครือข่ายที่สำคัญก็คือ เพื่อนที่เป็นผู้กว้างขวางในพื้นที่ และครู กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ตำบล รวมถึงนักการเมืองท้องถิ่น ตัวอย่างเช่น ในกรณีของนายเลียง ไชยกาล ซึ่งพื้นที่เลือกตั้งครอบคลุม 4 อำเภอ คือ อำเภอบุ่ง ขุหลุ และเขมราฐ นายเลียง ไชยกาล ได้จัดให้มีผู้ประสานงานของตนเองไว้แต่ละอำเภอ (ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์. 2546 :266 - 267) นอกจากนี้ ผู้มีบทบาทสำคัญในการให้การสนับสนุนนายเลียง ยังรวมไปถึงนายกิมไช้ ศรีสมบูรณ์ ซึ่งเคยเป็นสมาชิกสภาจังหวัด และมีฐานคะแนนเสียงและกว้างขวางในอำเภอขุหลุ ซึ่งนายกิมไช้ได้ให้ความช่วยเหลือนายเลียง ไชยกาล โดยการเขียนจดหมายไปยังบุคคลต่าง ๆ ที่ตนเองรู้จัก กล่าวถึงคุณงามความดีและคุณสมบัติที่เหมาะสมของนายเลียง ไชยกาล เพื่อให้บุคคลที่ตนเองรู้จักและนับถือตนให้การสนับสนุนนายเลียง ไชยกาล (ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์. 2546 : 267 - 268) นอกจากนี้ในการเลือกตั้งในสมัยดังกล่าว ผู้สมัครรับเลือกตั้งยังใช้วิธีเขียนจดหมายหรือส่งเอกสารการหาเสียงไปยังครู กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และนักการเมืองถิ่น ทั้งที่ตนเองรู้จักและไม่รู้จักเพื่อแนะนำตนเอง แนวทางการทำงานและนโยบายไปยังคนเหล่านี้เพื่อสนับสนุนตนเอง ซึ่งรวมไปถึงพระสงฆ์ด้วย (ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์. 2546 : 268 - 369)

ประเด็นที่ใช้ในการหาเสียง

ประเด็นที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีใช้ในการหาเสียงในการเลือกตั้งช่วงดังกล่าว จากการศึกษาพบว่า มีประเด็นที่สำคัญคือ 1. การแก้ปัญหาปากท้องของประชาชน 2. ผู้สมัครเป็นนักต่อสู้ทางการเมือง 3. ผู้สมัครเป็นพวกเดียวกันกับชาวไร่ ชาวนา ชาวสวน และเกษตรกร 4. ผู้สมัครเป็นผู้มีการศึกษาและหน้าที่การงานดี กล่าวคือ

(1) การแก้ปัญหาปากท้องของประชาชน

ในประเด็นดังกล่าว ผู้สมัครรับเลือกตั้งมักจะมุ่งไปที่ความเดือดร้อนของประชาชนที่จะต้องถูกเก็บภาษีจากทางราชการ ภาษีที่สำคัญ ได้แก่ ภาษีค่านา เงินรัชชูปการ รวมทั้งค่าอาชญาบัตร ซึ่งผู้สมัครในการหาเสียงก็จะอาสาที่จะเข้าไปเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลลดค่าภาษีต่าง ๆ ดังกล่าว และอาสาที่จะเข้าไปเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลช่วยเหลือและแก้ปัญหาความเป็นอยู่ที่ยากจนของชาวนา และในส่วนการหาเสียงกับบรรดาครู กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ตำบล ประเด็นที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งส่วนใหญ่ที่หยิบยกขึ้นมาหาเสียงก็คือ ประเด็นเรื่องเงินเดือน โดยผู้สมัครส่วนใหญ่ที่หยิบยกประเด็นนี้ขึ้นมาหาเสียงก็คือ จะช่วยผลักดันให้รัฐบาลขึ้นเงินเดือนให้กับข้าราชการเหล่านี้ (ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์. 2546 : 268 - 269)

(2) ผู้สมัครเป็นนักต่อสู้ทางการเมือง

การนำเสนอภาพการเป็นนักต่อสู้ทางการเมือง เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้กลายเป็นผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีใช้หาเสียง นักการเมืองที่ใช้ประโยชน์จากประเด็นดังกล่าวค่อนข้างมาก คือ นายเลียง ไชยกาล โดยชี้ให้เห็นว่า การต่อสู้ทางการเมืองและการทำหน้าที่สมาชิก

สภาผู้แทนราษฎร แม้จะถูกขู่ฆ่า ถูกจับโยนลงน้ำ แต่ตนเองก็ไม่ย่อท้อ หากแต่ยอมตายเพื่อราษฎรในการทำหน้าที่ผู้แทน (ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์. 2546 : 274)

(3) ผู้สมัครเป็นพวกเดียวกับชาวไร่ ชาวนา ชาวสวน และกรรมกร

ประเด็นที่เกี่ยวกับผู้สมัครเป็นพวกเดียวกันกับชาวไร่ ชาวนา ชาวสวน และกรรมกร เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ถูกชูขึ้นมาหาเสียงในจังหวัดอุบลราชธานีขณะนั้น ซึ่งการชูประเด็นดังกล่าวขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางครอบครัวของผู้สมัคร ผู้สมัครที่ไม่ค่อยชูประเด็นนี้ได้แก่ผู้สมัครที่มาจากเชื้อสายของเจ้าเมือง แต่ถ้าเป็นผู้สมัครที่มาจากครอบครัวชาวไร่ ชาวนา อย่างเช่น นายเลียง ไชยกาล หรือนายฟอง สิทธิธรรม ก็จะชูประเด็นนี้

(4) ผู้สมัครเป็นผู้มีการศึกษา และหน้าที่การงานดี

ในประเด็นนี้ ผู้สมัครรับเลือกตั้งจังหวัดอุบลราชธานีนิยมใช้ไปหาเสียงกับชาวบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ใครก็ตามที่จบปริญญาทางกฎหมายหรือนิติศาสตร์ ซึ่งในสมัยนั้นที่มีชื่อเสียงที่สุดคือ จบจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง โดยผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งจะใช้เงื่อนไขของการจบการศึกษาดังกล่าวไปใช้แนะนำตัวเอง เพื่อโน้มน้าวให้เห็นว่าด้วยการจบการศึกษาดังกล่าวจะทำให้ตนเป็นผู้มีคุณสมบัติที่จะสามารถทำหน้าที่ในตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ดีกว่าบุคคลที่จบการศึกษาและหน้าที่การงานอื่นหรือแม้กระทั่งยังไม่จบการศึกษาแต่สมัครและลงทะเบียนเรียนกฎหมายที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ได้รับการยอมรับแล้วในระดับหนึ่ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีที่จบกฎหมายจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และได้ใช้คุณสมบัติดังกล่าวเอื้อในการหาเสียง ได้แก่ นายฟอง สิทธิธรรม นายเลียง ไชยกาล และนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ (ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์. 2546 : 277 - 278)

กล่าวโดยสรุป การเมืองการเลือกตั้งของจังหวัดอุบลราชธานีช่วงแรกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 เป็นต้นมา จนกระทั่งถึงประมาณปี พ.ศ. 2514 นักการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีในระยะนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้เคยดำรงตำแหน่งเป็นข้าราชการระดับสูงมาก่อนหรือมีอาชีพทนายความ ผู้สมัครรับเลือกตั้งและได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดอุบลราชธานีหลายสมัยในระยะนี้ คือ นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายเลียง ไชยกาล นายทิม ภูริพัฒน์ นายฟอง สิทธิธรรม นายผัน บุญชิต เป็นต้น ส่วนสาเหตุที่ทำให้คนเหล่านี้ได้รับการเลือกตั้งหลายสมัยที่สำคัญคือ การเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงและเป็นที่นับหน้าถือตา และการเป็นคนท้องถิ่น สิ่งที่น่าสังเกตที่สำคัญประการหนึ่ง ก็คือ ในสมัยนี้นักการเมืองถิ่นจังหวัดอุบลราชธานีค่อนข้างมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักการเมืองระดับชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กับนายปรีดี พนมยงค์ ผู้มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทยในปี พ.ศ. 2475 และอดีตนายกรัฐมนตรี รวมทั้งมีความสัมพันธ์กับจอมพล ป. พิบูลสงคราม ด้วย นอกจากนี้สมาชิกจังหวัดอุบลราชธานีในสมัยนี้ยังมีบทบาทสำคัญในสภา อยู่ในระดับดาวสภา ทำให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วประเทศในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีผลงาน

ในส่วนรูปแบบการหาเสียงที่ทำให้นักการเมืองเหล่านี้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนใหญ่นอกจากผลงานในเวทีรัฐสภาที่ทำให้เป็นที่รู้จักแล้ว รูปแบบการหาเสียงในรูปของการเดินทางออกปราศรัยกับพี่น้องประชาชนในท้องที่ต่าง ๆ ในเขตเลือกตั้ง และการอาศัยเครือข่ายญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงในการหาเสียง ถือว่าเป็นรูปแบบที่นิยมในสมัยนี้

บทที่ 5

การเมืองการเลือกตั้งอุบลราชธานี ยุคนักธุรกิจกระแสหลัก (พ.ศ. 2518 - ปัจจุบัน)

การเมืองไทยภายหลังยุคอำนาจของคณะปฏิวัติภายใต้การนำของจอมพลถนอม กิตติขจร ตั้งแต่วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514 ได้ทำการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยเว้นวรรคอยู่ 4 ปี กระทั่งมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 จึงมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่อีกครั้งในวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 ปรากฏว่า นับตั้งแต่การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นต้นมา นักการเมืองของจังหวัดอุบลราชธานีที่ได้รับการเลือกตั้งส่วนใหญ่กลับกลายเป็นนักธุรกิจ ซึ่งสภาพการณ์ที่นักธุรกิจและพ่อค้าได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เปลี่ยนแปลงมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 ยังคงดำเนินเรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบัน

บริบทการเมืองการเลือกตั้ง ยุคนักธุรกิจ

การเมืองการเลือกตั้งในจังหวัดอุบลราชธานี ที่ผลการเลือกตั้งในวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 ที่ผู้ได้รับเลือกตั้งส่วนใหญ่เปลี่ยนมาเป็นนักธุรกิจ ดังจะเห็นได้จากเริ่มปรากฏชื่อนักธุรกิจได้รับการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นนายประวิทย์ ศรีธัญรัตน์ นายสุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ นายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์ เป็นต้นนั้น กล่าวได้ว่า เป็นสัญญาณสำคัญให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงอำนาจในท้องถิ่นที่เปลี่ยนไปที่สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในเมืองอุบลราชธานีก่อนหน้านี้ไม่นาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเติบโตของกลุ่มนายทุนในเมืองอุบลราชธานีอันเนื่องมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจ ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติที่เริ่มขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 ซึ่งประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรกในสมัยรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์

อุบลราชธานี ซึ่งเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับผลจากการเปลี่ยนแปลงจากภาพรวมของการเมืองการพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติไปด้วย อัตราเร่งของการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติที่ส่งผลต่อการเมืองท้องถิ่นในอุบลราชธานีนั้น เป็นเพราะเหตุผลทางประวัติศาสตร์และการเมืองการทหาร ทั้งนี้เพราะดินแดนที่ราบสูงโคราชหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความสำคัญต่อความมั่นคงของรัฐไทยโดยรวมมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงหลังการขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์ในอินโดจีน รัฐไทยจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมต่อดินแดนภาคอีสานมากขึ้นเป็นลำดับ แผนการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือในสมัยรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ รูปธรรมการพัฒนาที่สำคัญอยู่ที่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ เช่น การสร้างเขื่อน ถนน ทางรถไฟ การก่อตั้งสถาบันการศึกษาชั้นสูง โรงพยาบาล และสาธารณูปโภคต่างๆ ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สุริยา สมุทคุปติ์ และคณะ. 2538 : 82)

นอกจากการเปลี่ยนแปลงต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในสังคมแล้ว ในกรณีของจังหวัดอุบลราชธานี เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับการเมืองการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย การเปลี่ยนแปลงทาง

เศรษฐกิจอันเนื่องมาจากนโยบายของรัฐตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากนโยบายของรัฐตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจตั้งแต่แผนพัฒนาฉบับแรกจนกระทั่งปัจจุบัน ยังส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในเรื่องบทบาทและอำนาจของคนในสังคมด้วย ทั้งนี้เพราะ การพัฒนาเศรษฐกิจดังกล่าวได้เอื้อต่อการเติบโตของกลุ่มนายทุนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในจังหวัดอุบลราชธานี ที่ทำให้คนกลุ่มนี้เริ่มมีอำนาจทางเศรษฐกิจขึ้นเรื่อยๆ และต่อมาเมื่อให้ความสนใจมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองการปกครอง ด้วยอำนาจทางเศรษฐกิจที่มีอยู่ก็มีส่วนสำคัญให้ได้รับความสำเร็จทางด้านการเมืองตามไปด้วย

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2518 - ปัจจุบัน

สถิติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 จนกระทั่งปัจจุบัน พบว่า ผู้ได้รับการเลือกตั้งส่วนใหญ่และหลายสมัยเป็นกลุ่มนักธุรกิจและอาชีพสาขาอื่นๆ ซึ่งนักการเมืองเหล่านี้ ตลอดระยะเวลาที่สมัครรับเลือกตั้งปรากฏว่า ไม่ได้สังกัดพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งพรรคเดียว หากแต่มีการเปลี่ยนไปเป็นสมาชิกบางพรรคการเมืองตามกระแสการเมืองระดับประเทศเสมอ นักการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งในจังหวัดอุบลราชธานีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 เป็นต้นมาได้แก่

นายประวิทย์ ศรีธัญรัตน์ ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 สังกัดพรรคกิจสังคม

นายสุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 สังกัดพรรคสังคมชาตินิยม สมัยที่สอง วันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2526 สังกัดพรรคกิจสังคม สมัยที่ 3 วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2529 สังกัดพรรคกิจสังคม สมัยที่ 4 วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2535 สังกัดพรรคความหวังใหม่ สมัยที่ 5 วันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2535 สังกัดพรรคความหวังใหม่ สมัยที่ 6 วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ.2538 สังกัดพรรคความหวังใหม่ สมัยที่ 7 วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 สังกัดพรรคความหวังใหม่

นายประทีป ทองคำใส ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 สังกัดพรรคธรรมสังคม

นายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 สังกัดพรรคประชาธรรม สมัยที่ 2 วันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2524 (เลือกตั้งซ่อม) สังกัดพรรคประชาราษฎร์ สมัยที่ 3 วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2529 สังกัดพรรคกิจสังคม สมัยที่ 4 วันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2531 สังกัดพรรคกิจสังคม สมัยที่ 5 เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2535 สังกัดพรรคสามัคคีธรรม

นายเพียร พุ่มจันทร์ ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 สังกัดพรรคธรรมสังคม

นายสมาน งามสนิท ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 สังกัดพรรคธรรมสังคม

นายสุทัศน์ เงินหมื่น ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 สังกัดพรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย สมัยที่ 2 วันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2526 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ สมัยที่ 3 วันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2531 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ สมัยที่ 4 วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2535 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ สมัยที่ 5 วันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2535 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์

นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์ ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 สังกัดพรรคชาติไทย สมัยที่ 2 เมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ.2519 สังกัดพรรคชาติไทย สมัยที่ 3 วันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2526 สังกัดพรรคกิจสังคม สมัยที่ 4 วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2529 สังกัดพรรคกิจสังคม สมัยที่ 5 วันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2531 สังกัดพรรคกิจสังคม สมัยที่ 6 วันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2535 สังกัดพรรคชาติพัฒนา สมัยที่ 7 วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544 สังกัดพรรคไทยรักไทย สมัยที่ 8 วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 สังกัดพรรคไทยรักไทย

นายวิชัย เสวะมาตย์ ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 สังกัดพรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย

นายเฉลิม สุขเสริม ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2519 สังกัดพรรคชาติไทย

นายโกศล มารมย์ ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2519 สังกัดพรรคชาติไทย

นายไพฑูรย์ โหตระไวศยะ ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2519 สังกัดพรรคชาติไทย สมัยที่ 2 วันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2522 (ถึงแก่กรรม 5 กันยายน 2524) สังกัดพรรคเสรีธรรม

ร.ต.ท.ณรงค์ เทวคุปต์ ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมัยแรก ในวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2519 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ สมัยที่ 2 เมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2522 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์

นายสุทวิช สุพรรณ ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งในวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2519 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์

นายเชวงศักดิ์ เศรษฐมาตย์ ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2519 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ สมัยที่ 2 วันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2522 สังกัดพรรคสยามประชาธิปไตย

นายยิ่ง สิทธิธรรม ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2519 สังกัดพรรคชาติไทย

นายประสิทธิ์ จันทวารา ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2519 สังกัดพรรคชาติไทย

นายประสิทธิ์ ฉรงค์เดช ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2522 สังกัดพรรคเสรีธรรม สมัยที่ 2 วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 สังกัดพรรคนำไทย

พ.ต.ต.ยุทธนา พรสวรรค์ ได้รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2522 สังกัดพรรคชาติประชาธิปไตย

นายผัน บุญชิต ได้รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมัยที่ 4 วันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2522 สังกัดพรรคกิจสังคม สมัยที่ 5 18 เมษายน พ.ศ.2526 สังกัดพรรคกิจสังคม สมัยที่ 6 วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ.2529 สังกัดพรรคราษฎร

นายวารินทร์ ศรีแย้ม ได้รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 22 เมษายน พ.ศ.2522 สังกัดพรรคประชาราษฎร์

นายดุสิต โสภิตชา ได้รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 22 เมษายน พ.ศ.2522 สังกัดพรรคเสรีธรรม สมัยที่ 2 วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ.2529 สังกัดพรรคกิจประชาคม สมัยที่ 3 วันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ.2531 สังกัดพรรค (กิจประชาคม) เอกภาพ สมัยที่ 4 วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ.2535 สังกัดพรรคกิจสังคม สมัยที่ 5 วันที่ 13 กันยายน พ.ศ.2535 สังกัดพรรคกิจสังคม

นายไชยพจน์ ภู่กำชัย ได้รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 22 เมษายน พ.ศ.2522 สังกัดพรรคชาติไทย

นายพูลสวัสดิ์ โหตระไวศยะ ได้รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 18 เมษายน พ.ศ.2526 สังกัดพรรคชาติไทย สมัยที่ 2 วันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ.2531 สังกัดพรรคชาติไทย สมัยที่ 3 วันที่ 13 กันยายน พ.ศ.2535 สังกัดพรรคพลังธรรม สมัยที่ 4 วันที่ 6 มกราคม พ.ศ.2544 สังกัดพรรคไทยรักไทย

นายมนต์ชัย โควสุรัตน์ ได้รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 18 เมษายน พ.ศ.2526 สังกัดพรรคกิจสังคม

นายตุ่น จินตะเวช ได้รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 18 เมษายน พ.ศ.2526 สังกัดพรรคกิจสังคม สมัยที่ 2 วันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ.2531 สังกัดพรรคปวงชนชาวไทย สมัยที่ 3 วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ.2535 สังกัดพรรคความหวังใหม่ สมัยที่ 4 วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ.2538 สังกัดพรรค

ความหวังใหม่ สมัยที่ 5 วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ.2539 สังกัดพรรคความหวังใหม่ สมัยที่ 6 วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548 สังกัดพรรคมหาชน

นายชาตรี พิริยะกิจไพบูลย์ ได้รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 18 เมษายน พ.ศ.2526 สังกัดพรรคกิจสังคม สมัยที่ 2 วันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ.2531 สังกัดพรรคกิจสังคม สมัยที่ 3 วันที่ 13 กันยายน พ.ศ.2535 สังกัดพรรคชาติไทย สมัยที่ 4 วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ.2539 สังกัดพรรคชาติไทย สมัยที่ 5 วันที่ 6 มกราคม พ.ศ.2544 สังกัดพรรคไทยรักไทย

นายธนา เมตตาริกานนท์ ได้รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 18 เมษายน พ.ศ.2526 สังกัดพรรคกิจสังคม สมัยที่ 2 วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ.2529 สังกัดพรรคกิจสังคม สมัยที่ 3 วันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ.2531 สังกัดพรรคกิจสังคม

นายสุวัฒน์ ศิริอำนาจ ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้ง วันที่ 18 เมษายน พ.ศ.2526 สังกัดพรรคกิจสังคม

นายสมนึก ทองรุ่งโรจน์ ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 18 เมษายน พ.ศ.2526 สังกัดพรรคกิจสังคม

นายวิทยา ขันอาสา ได้รับการเลือกตั้งในสมัยแรก วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ.2529 สังกัดพรรคกิจสังคม สมัยที่ 2 วันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ.2531 สังกัดพรรค (ประชาชน) ชาติไทย สมัยที่ 3 วันที่ 13 กันยายน พ.ศ.2535 สังกัดพรรคความหวังใหม่

นายอิสสระ สมชัย ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ.2529 สังกัดพรรคราษฎร สมัยที่ 2 วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ.2535 สังกัดพรรคความหวังใหม่ สมัยที่ 3 วันที่ 13 กันยายน พ.ศ.2535 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ สมัยที่ 4 วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ.2538 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ สมัยที่ 5 วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ.2539 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ สมัยที่ 6 วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์

นายดำรง บุญชิต ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ.2529 สังกัดพรรคราษฎร

นายสนิท จันทรวงศ์ ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ.2529 สังกัดพรรคกิจสังคม สมัยที่ 2 วันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ.2531 สังกัดพรรคกิจสังคม สมัยที่ 3 วันที่ 13 กันยายน พ.ศ.2535 สังกัดพรรคความหวังใหม่

นายธีระชัย ศิริขันธ์ ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ.2529 สังกัดพรรคกิจสังคม

นายปรีชา เลาหพงศ์ชนะ ได้รับการเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ.2529 สังกัดพรรคกิจสังคม สมัยที่ 2 วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ.2535 สังกัดพรรคสามัคคีธรรม สมัยที่ 3 วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ.2538 สังกัดพรรคชาติพัฒนา สมัยที่ 4 วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ.2539 สังกัดพรรคชาติพัฒนา

นายปัญญา จินตะเวช ได้รับการเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ.2531 สังกัดพรรคปวงชนชาวไทย สมัยที่ 2 วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ.2535 สังกัดพรรคความหวังใหม่ สมัยที่ 3 วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ.2538 สังกัดพรรคความหวังใหม่ สมัยที่ 4 วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ.2539 สังกัดพรรคความหวังใหม่

นายสุรศักดิ์ บัวขาว ได้รับการเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ.2531 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ สมัยที่ 2 วันที่ 13 กันยายน พ.ศ.2535 สังกัดพรรคชาติพัฒนา

นายธำรงค์ ไทยมงคล ได้รับการเลือกตั้งสมัยแรก ในวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ.2535 สังกัดพรรคกิจสังคม สมัยที่ 2 วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ.2538 สังกัดพรรคกิจสังคม

นายวิฑูรย์ นามบุตร ได้รับการเลือกตั้งสมัยแรก ในวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ.2535 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ สมัยที่ 2 วันที่ 13 กันยายน พ.ศ.2535 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ สมัยที่ 3 วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ.2538 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ สมัยที่ 4 วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ.2539 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ สมัยที่ 5 วันที่ 6 มกราคม พ.ศ.2544 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ สมัยที่ 6 วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์

นายชัยพร ทองประเสริฐ ได้รับการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ.2535 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์

พ.ต.พูนศักดิ์ พสุนนท์ ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ.2535 สังกัดพรรคความหวังใหม่

นายโอวาท จุลโคตร ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน พ.ศ.2535 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์

นายเกรียง กัลป์ตินันท์ ได้รับการเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ.2538 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ สมัยที่ 2 วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ.2539 สังกัดพรรคความหวังใหม่ สมัยที่ 3 วันที่ 6 มกราคม พ.ศ.2544 สังกัดพรรคไทยรักไทย สมัยที่ 4 วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548 สังกัดพรรคไทยรักไทย

นายสิทธิชัย โควสุรัตน์ ได้รับการเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ.2538 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ สมัยที่ 2 วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ.2539 สังกัดพรรคชาติพัฒนา สมัยที่ 3 วันที่ 6 มกราคม

พ.ศ.2544 สังกัดพรรคไทยรักไทย สมัยที่ 4 วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548 สังกัดพรรคไทยรักไทย (แบบบัญชีรายชื่อของพรรค)

นายชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ ได้รับการเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ.2538 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ สมัยที่ 2 วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ.2539 สังกัดพรรคความหวังใหม่ สมัยที่ 3 วันที่ 6 มกราคม พ.ศ.2544 สังกัดพรรคไทยรักไทย สมัยที่ 4 วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548 สังกัดพรรคไทยรักไทย (แบบบัญชีรายชื่อของพรรค)

นายสุพล ฟองงาม ได้รับการเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ.2539 สังกัดพรรคความหวังใหม่ สมัยที่ 2 วันที่ 6 มกราคม พ.ศ.2544 สังกัดพรรคไทยรักไทย สมัยที่ 3 วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548 สังกัดพรรคไทยรักไทย

นายสมบัติ รัตโน ได้รับการเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 6 มกราคม พ.ศ.2544 สังกัดพรรคไทยรักไทย สมัยที่ 2 วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548 สังกัดพรรคไทยรักไทย

นายสุชาติ ตันติวณิชชานนท์ ได้รับเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 6 มกราคม พ.ศ.2544 สังกัดพรรคไทย รักไทย สมัยที่ 2 วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548 สังกัดพรรคไทยรักไทย

นายกิตติพงษ์ เทียมสุวรรณ ได้รับเลือกตั้งสมัยแรก วันที่ 6 มกราคม พ.ศ.2544 และเลือกตั้งใหม่ เมื่อวันที่ 8 กันยายน พ.ศ.2544 สังกัดพรรคไทยรักไทย สมัยที่ 2 วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548 สังกัดพรรคไทยรักไทย

นายศักดิ์ชัย จินตะเวช ได้รับเลือกตั้งสมัยแรก ในวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ.2544 (เป็นการเลือกตั้งใหม่ครั้งที่ 2 ของเขตเลือกตั้งที่ 10) สังกัดพรรคชาติไทย

นายวิทยา บันทุปา ได้รับเลือกตั้งสมัยแรก ในวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ.2544 (เป็นการเลือกตั้งใหม่ครั้งที่ 3 ของเขตเลือกตั้งที่ 10) สังกัดพรรคราษฎร

นายรัฐกิตติ์ ผาลีพัฒน์ ได้รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548 สังกัดพรรคชาติไทย

นายอุดร ทองประเสริฐ ได้รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548 สังกัดพรรคไทยรักไทย

นายอดุลย์ นิลเปรม ได้รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548 สังกัดพรรคไทยรักไทย (แบบบัญชีรายชื่อ)

ปัจจัยที่ทำให้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

จากสถิติผู้ได้รับการเลือกตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ.2518-ปัจจุบัน พบว่า ผู้ได้รับเลือกตั้งเข้ามาหลายสมัยตั้งแต่ 3 สมัยขึ้นไป ได้แก่ นายสุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ (7 สมัย) นายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ (5 สมัย)

นายสุทัศน์ เงินหมื่น (5 สมัย) นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์ (8 สมัย) นายผัน บุญชิต (3 สมัย) นายอิสสระ สมชัย (6 สมัย) นายพูลสวัสดิ์ โหตระไวศยะ (4 สมัย) นายสนิท จันทรวงศ์ (3 สมัย) นายปรีชา เลาหพงศ์ชนะ (4 สมัย) นายปัญญา จินตะเวช (4 สมัย) นายวิฑูรย์ นามบุตร (6 สมัย) นายเกรียง กัลป์ตินันท์ (4 สมัย) นายสิทธิชัย โควสุรัตน์ (3 สมัย) นายชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ (3 สมัย) นายสุพล ฟองงาม (3 สมัย) ซึ่งจากรายนามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี ที่ได้รับการเลือกตั้งหลายสมัย เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีส่วนสนับสนุนให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง พบว่า มีหลายปัจจัย คือ

(1) เคยเป็นนักการเมืองท้องถิ่นมาก่อน

(2) การเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง

(3) ภาพลักษณ์ของพรรคการเมืองที่เข้าสังกัดและให้การสนับสนุน

(1) การเคยเป็นนักการเมืองท้องถิ่นมาก่อน

นักการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีส่วนใหญ่ไต่เต้ามาจากนักการเมืองท้องถิ่นมาก่อน โดยก่อนที่จะมาลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มักจะดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาจังหวัด หรือการเมืองท้องถิ่นมาก่อน เช่น กรณีนายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ ก่อนที่จะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี ได้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาจังหวัดอุบลราชธานีมาก่อน เช่นเดียวกับกรณีของนายตุ่น จินตะเวช นายชาตรี พิริยะกิจไพบูลย์ นายธนา เมตตา ริกานนท์ นายอิสสระ สมชัย นายวิทยา ขันอาสา นายวิฑูรย์ นามบุตร นายสุรศักดิ์ บัวขาว นายเกรียง กัลป์ตินันท์ นายสิทธิชัย โควสุรัตน์ นายชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ นายปัญญา จินตะเวช หรือในกรณีนายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์ ก่อนที่จะได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเคยเป็นกำนันตำบลขุหลุ อำเภอตระการพืชผลมาก่อน เป็นต้น

ซึ่งการที่บุคคลที่เคยมีบทบาททางการเมืองในระดับท้องถิ่นมาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกสภาจังหวัด ทำให้คนเหล่านี้เป็นที่รู้จักมาก่อน เพราะเคยเป็นสมาชิกสภาจังหวัดมาก่อน ทำให้มีฐานคะแนนเสียงในเขตอำเภอที่มีขนาดใหญ่ เพราะเมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แบ่งเป็นเขตๆ ไม่ว่าแบบเก่าที่เขตหนึ่งอาจมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 2-3 คน หรือในปัจจุบันที่แบ่งเขตแบบเขตเดียวเบอร์เดียว ทำให้นักการเมืองระดับท้องถิ่นโดยเฉพาะ อย่างยิ่ง สมาชิกสภาจังหวัดได้เปรียบผู้สมัครคู่แข่งคนอื่นที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาจังหวัดมาก่อน (สัมภาษณ์ชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ. 17 มกราคม 2549)

(2) การเคยเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง

องค์ประกอบในเรื่องภูมิหลังที่ทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี ในทัศนะของอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์ เห็นว่า ปัจจัยเกี่ยวกับชื่อเสียงของผู้สมัครเป็นปัจจัยสำคัญประการแรกสุดที่เป็นตัวชี้ขาดในการกำหนดว่าบุคคลใดจะได้รับเลือกตั้งหรือไม่ (สัมภาษณ์อดิศักดิ์

โภคกุลกานนท์. 17 มกราคม 2549) คุณสมบัติในเรื่องผลงาน ความโดดเด่นของผู้สมัคร “ตัวบุคคล” มีส่วนสำคัญให้ได้รับการเลือกตั้ง (สัมภาษณ์อดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์. 17 มกราคม 2549) บุคคลที่มีชื่อเสียงก้าวมาลงสมัครรับเลือกตั้งโดยที่ไม่ผ่านการเป็นนักการเมืองท้องถิ่นมาก่อน เช่น กรณีนายประสิทธิ์ ณรงค์เดช ที่เป็นนักธุรกิจที่ประสบผลสำเร็จ ทำธุรกิจหลายอย่างที่กรุงเทพฯ เคยเป็นผู้ว่าการการเคหะแห่งชาติ เคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการคมนาคม ในขณะที่ยังไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเมื่อสนใจที่จะมาสมัครรับเลือกตั้งที่จังหวัดอุบลราชธานี สังกัดพรรคเสรีธรรม ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ.2522 จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ได้รับเลือกตั้ง (ศิริพร ศรีพนมเขต. 2544 : 47-48) หรือกรณีนายสุทัศน์ เงินหมื่น แม้ว่านายสุทัศน์ เงินหมื่น จะไม่เคยสมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นมาก่อนก่อนจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกในปี พ.ศ.2518 แต่นายสุทัศน์ เงินหมื่น ซึ่งจบการศึกษาด้านนิติศาสตร์ ประกอบอาชีพด้านทนายความ ได้มีบทบาทสำคัญที่เข้าร่วมงานตามนโยบายการต่อสู้เพื่อประชาชนตามแนวทางสังคมนิยมของพรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย (ส.ย.ท.) ที่จังหวัดอุบลราชธานี (ศิริพร ศรีพนมเขต. 2544 : 61) ทำให้นายสุทัศน์ เงินหมื่น เป็นที่รู้จักและมีเครือข่ายทางการเมืองโดย (เฉพาะใน พื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญในขณะที่ยังไม่แยกออกจากจังหวัดอุบลราชธานี) ก่อนการลงเลือกตั้งในปี พ.ศ.2518 และทำให้ประสบผลสำเร็จในการเลือกตั้ง เป็นต้น

(3) ภาพลักษณ์ของพรรคการเมืองที่เข้าไปสังกัด

ในส่วนพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีสังกัดตั้งแต่ปี พ.ศ.2518-ปัจจุบัน พบว่า นักการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีพฤติกรรมคล้ายกับนักการเมืองไทยส่วนใหญ่ คือ มีการเปลี่ยนพรรคการเมือง โดยให้ความสนใจเข้าสังกัดพรรคที่มีแนวโน้มจะได้เป็นพรรคแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล

มูลเหตุที่นักการเมืองไทยมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนไปสังกัดพรรคที่จะได้เป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลนั้น กล่าวได้ว่า เกิดมาจากเหตุผลหลายประการคือ **ประการแรก** ทำให้ตนหรือกลุ่มของตนมีโอกาสได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีว่าการหรือรัฐมนตรีช่วยว่าการ **ประการที่สอง** ก็คือ มีโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนงบประมาณมาพัฒนาจังหวัดหรือเขตพื้นที่เลือกตั้งของตน (นโยบายของรัฐบาลบางช่วงจะมีงบพัฒนาจังหวัดให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกคน) ซึ่งเป็นโอกาสสำคัญที่ทำให้ตนเองมีผลงานและสามารถรักษาฐานคะแนนเสียงของตนเองไว้ได้ **ประการที่สาม** ก็คือ ประชาชนส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะเลือกพรรคการเมืองที่มีโอกาสเป็นรัฐบาลมากกว่าฝ่ายค้าน เพราะเป็นช่องทางที่จะทำให้ท้องถิ่นของตนได้รับความสนใจแก้ปัญหามากกว่า มี ส.ส.ฝ่ายค้านเป็นตัวแทน (สัมภาษณ์ชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ. 17 มกราคม 2549)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีภายหลังปี พ.ศ.2518 พรรคการเมืองที่สมาชิกได้รับการเลือกตั้งในจังหวัดอุบลราชธานีส่วนใหญ่เป็นพรรคการเมืองใหญ่ เช่น พรรคชาติไทย พรรคประชาธิปัตย์ พรรคกิจสังคม พรรคความหวังใหม่ พรรคไทยรักไทย ซึ่งการสังกัดพรรคของ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ส่วนใหญ่ไม่ค่อยเปลี่ยนพรรคการเมือง แต่สมาชิกในกลุ่มนี้มักมีอยู่จำนวนหนึ่ง แต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่ของจังหวัดอุบลราชธานีส่วนใหญ่มักเปลี่ยนพรรคการเมือง เข้าไปสังกัดพรรคที่มีโอกาสเป็นรัฐบาลเช่นเดิมเคยสังกัดพรรคชาติไทย แต่ต่อมาเมื่อพรรคกิจสังคมมีโอกาสจะเป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาลก็จะย้ายมาสังกัดพรรคกิจสังคม หรือต่อมาพรรคความหวังใหม่มีโอกาสเป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาลก็จะย้ายมาสังกัดพรรคความหวังใหม่หรือต่อมาย้ายมาสังกัดพรรคไทยรักไทยในที่สุด

บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ.2518-ปัจจุบัน

บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2518 มาจนถึงปัจจุบันที่ผู้ได้รับเลือกตั้งส่วนใหญ่มาจากอาชีพนักธุรกิจ จากการศึกษา พบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดอุบลราชธานีดังกล่าว เมื่อได้รับเลือกตั้งไปแล้วให้แสดงบทบาทในการรวมกลุ่มทางการเมืองที่สนับสนุนรัฐบาลและฝ่ายค้าน และบทบาทในการใช้เวทีรัฐสภาในการอภิปราย ต้องกระทู้หรือตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล

(1) บทบาทในการรวมกลุ่มทางการเมือง

บทบาทในการรวมกลุ่มทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดอุบลราชธานีในช่วงปี พ.ศ.2518-ปัจจุบัน ที่เด่นที่สุด ก็คือ การรวมกันเป็นกลุ่มการเมือง โดยมีนักการเมืองบางคนที่มีอาวุโสหรือมีฐานทางเศรษฐกิจมั่งคงเป็นผู้นำการรวมกลุ่มของ ส.ส. ในทัศนะของนายชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ เห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดาและจำเป็น เป็นเรื่องที่ดีด้วยซ้ำ เพราะมีการเกื้อกูลและช่วยเหลือกันในการเลือกตั้ง (สัมภาษณ์ชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ. 17 มกราคม 2549) ในขณะเดียวกัน นายธำรงค์ ไทยมงคล อดีต ส.ส. อุบลราชธานี 2 สมัย ก็เห็นว่าการรวมกันเป็นกลุ่มของ ส.ส. ทั้งในระดับพรรค หรือระดับจังหวัดเป็นเรื่องธรรมดา และสำหรับผู้สมัครที่มีตัวคนเดียว เป็นเรื่องที่เสียเปรียบ และไม่เอื้อในการเลือกตั้ง (สัมภาษณ์ธำรงค์ ไทยมงคล. 20 มกราคม 2549) ซึ่งในช่วงตั้งแต่ปี 2518-ปัจจุบัน มีนักการเมืองที่เป็นผู้นำสำคัญอยู่ 5 คน คือ นายประสิทธิ์ ณรงค์เดช นายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ นายสุทัศน์ เงินหมื่น นายปรีชา เลาหพงศ์ชนะ และนายเกรียง กัลป์ตินันท์

นายประสิทธิ์ ณรงค์เดช เป็นผู้นำกลุ่มการเมืองในจังหวัดอุบลราชธานีในช่วงสั้นๆ ที่ไม่ค่อยประสบผลสำเร็จมากนั้น กล่าวคือ ในการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 22 เมษายน พศ.2522 นายประสิทธิ์ ณรงค์เดช และกลุ่มที่ประกอบไปด้วยนายไพฑูรย์ โหตระไวศยะ พลตำรวจตรียุทธนา พรสวรรค์ และนายดุสิต โสภิตชา ได้ตั้งทีมลงสมัครรับเลือกตั้งที่จังหวัดอุบลราชธานีสังกัดพรรคเสรีธรรม ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาทั้งกลุ่ม และเมื่อพรรคเสรีธรรมร่วมในรัฐบาลที่มีพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นนายกรัฐมนตรี ทำให้นายประสิทธิ์ ณรงค์เดช ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตาม กลุ่มของนายประสิทธิ์ ณรงค์เดช ในการเลือกตั้ง

เมื่อวันที่ 18 เมษายน พ.ศ.2526 ได้ย้ายพรรคลงรับสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคกิจสังคม เพราะกระแสพรรคกิจสังคมคาดว่าจะได้รับเลือกตั้งและเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล แต่ผลการเลือกตั้งที่จังหวัดอุบลราชธานี ปรากฏว่า กลุ่มของนายประสิทธิ์ ณรงค์เดช ทั้งกลุ่มไม่ได้รับเลือกตั้งและในการเลือกตั้งครั้งต่อมานายประสิทธิ์ ณรงค์เดช เสียชีวิตในปี พ.ศ.2539 จึงยุติบทบาททางการเมืองในฐานะผู้นำกลุ่มนักการเมืองในจังหวัดอุบลราชธานี (ศิริพร ศรีพนมเขต. 2544 : 51-52)

ส่วนกลุ่มนักการเมืองที่มีนายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ นั้น ในช่วงแรก นายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ ได้เป็นแกนนำในการจัดตั้งพรรคประชาธรรม โดยมีนายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ เป็นหัวหน้าพรรคมีนายมนูญ สันติวงมี และนายสมพล เกยุราพันธ์ เป็นรองหัวหน้าพรรค และนายนิพนธ์ วิสิษฐ์ยุทธศาสตร์ เป็นเลขาธิการพรรค อย่างไรก็ตาม ผลการเลือกตั้งในวันที่ 26 มกราคม พ.ศ.2518 ที่จังหวัดอุบลราชธานีมีเพียงนายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ หัวหน้าพรรคเท่านั้นได้รับการเลือกตั้ง กลุ่มนักการเมืองจังหวัดอุบลราชธานีที่มีนายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ เป็นผู้นำภายหลังที่ไม่ค่อยประสบผลสำเร็จอยู่ระยะหนึ่งในการเลือกตั้งในวันที่ 18 เมษายน พ.ศ.2526 กลุ่มนักการเมืองกลุ่มของนายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ ได้รับความสำเร็จอย่างงดงามในการเลือกตั้งในนามพรรคกิจสังคม โดยได้รับเลือกตั้งเข้าไปทั้งสิ้น 9 คน ในจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนทั้งหมด 11 คน คือ นายสุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ นายมนต์ชัย โควสุรัตน์ นายผัน บุญชิต นายตุ่น จินตะเวช นายชาตรี พิริยะกิจไพบูลย์ นายธนา เมตตาริกานนท์ นายสุวัฒน์ ศิริอำนาจ นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์ และนายสมนึก ทองรุ่งโรจน์ ส่วนนายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ ไม่ได้ลงเลือกตั้งแต่ได้รับตำแหน่งรัฐมนตรี

ส่วนการเลือกตั้งในวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ.2529 กลุ่มของนายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ ที่จะลงรับเลือกตั้งในนามพรรคกิจสังคม ก็ได้รับการเลือกตั้งถึง 7 คน คือ นายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ นายสุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ นายวิทยา ขันอาสา นายสนิท จันทรวงศ์ นายธีระชัย ศิริขันธ์ นายธนา เมตตาริกานนท์ นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์ และนายปรีชา เลาหพงศ์ชนะ ซึ่งส่งผลให้นายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี อย่างไรก็ตาม บทบาทในฐานะผู้นำนักการเมืองในจังหวัดอุบลราชธานี ภายหลังการเลือกตั้งในปี พ.ศ.2529 แล้ว เนื่องจากปัญหาส่วนตัวของนายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ อันเนื่องมาจากข้อกล่าวหาของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินนักการเมืองพลเรือนของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ภายหลังการยึดอำนาจเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2534 ทำให้บทบาททางการเมืองในฐานะผู้นำกลุ่มค่อยๆ ลดบทบาทลง แม้ว่าในการเลือกตั้งครั้งต่อๆ มา จะได้รับเลือกตั้ง แต่ก็เป็นการได้รับเลือกตั้งเพียงคนเดียว ขณะที่สมาชิกเก่าในกลุ่มได้แยกย้ายไปสังกัดพรรคการเมืองอื่น และสุดท้ายนายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ ได้ยุติบทบาททางการเมืองอย่างถาวร อันเนื่องมาจากการเสียชีวิต เนื่องจากถูกฆาตกรรมที่บ้านพักในกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ.2539 (ศิริพร พนมเขต. 2544 : 55-56)

ส่วนบทบาททางการเมืองของกลุ่มนายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ ต่อท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นเรื่องการผลักดันงบประมาณเพื่อมาพัฒนาจังหวัดอุบลราชธานี ทั้งนี้ เกิดมาจากปัจจัยเอื้อที่สำคัญก็คือ

กลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในกลุ่มของนายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ เป็นหนึ่งในกลุ่มของพรรคร่วมรัฐบาล จึงมีโอกาสประสานงานพัฒนาท้องถิ่นตามโครงการของหน่วยงานรัฐบาลที่มีอยู่แล้วเพื่อพัฒนาประเทศ โครงการที่สำคัญที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีนายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ เป็นผู้นำที่สำคัญ คือ การผลักดันให้มีการสร้างสนามบินนานาชาติที่จังหวัดอุบลราชธานีจนสำเร็จในปี พ.ศ. 2532 เพื่อให้จังหวัดอุบลราชธานีเป็นศูนย์กลางการค้า และประตูไปสู่ประเทศเพื่อนบ้านอินโดจีน อันได้แก่ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม การผลักดันให้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ในปี พ.ศ.2533 และการผลักดันให้มีการก่อสร้างเขื่อนปากมูล เป็นต้น (ศิริพร ศรีพนมเขต. 2544 : 58-59)

ส่วนนายสุทัศน์ เงินหมื่น ในเบื้องต้น แสดงบทบาททางการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2517 โดยเข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคสังคมประชาธิปไตยที่มีสมาชิกร่วมทำงานสำคัญ คือ นายวิทยา ขันอาสา นายสัมพันธ์ อัษฎากร นายกฤษณะ ชินขัต นายธีระศักดิ์ กีฬา และนายสมบัติ วอทอง ต่อมาพรรคดังกล่าวได้เปลี่ยนชื่อมาเป็นพรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย ขณะเดียวกันก็มีการตั้งหน่วยแนวร่วมสันนิบาตเยาวชนประชาธิปไตยแห่งประเทศไทย (ส.ย.ท.) ซึ่งเป็นสาขาทางการเมืองของพรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทยขึ้น ที่จังหวัดอุบลราชธานี มีสำนักงานอยู่บริเวณคุ้มวัดกลาง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีแกนนำผู้ปฏิบัติงานสำคัญ คือ นายผไท ภูทา นายศิลปเสริฐ โพธิ์แก้ว นายบัณฑิต ชูปาน นายบุญส่ง ท้าวธงไชย สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นมวลชน มีทั้งชาวบ้านและนักศึกษาเพื่อต่อสู้ทางการเมืองตามแนวทางสังคมนิยม อย่างไรก็ตาม ต่อมาในการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 นายสุทัศน์ เงินหมื่น นายวิชัย เสวะมาตย์ และนายสมนึก ทองรุ่งโรจน์ ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย ผลการเลือกตั้ง นายสุทัศน์ เงินหมื่น และนายวิชัย เสวะมาตย์ ได้รับการเลือกตั้ง

ส่วนในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2519 กลุ่มของนายสุทัศน์ เงินหมื่น ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย ประกอบไปด้วยนายวิชัย เสวะมาตย์ นายสมนึก ทองรุ่งโรจน์ นายสุทัศน์ เงินหมื่น และนายอิสสระ สมชัย แต่ผลการเลือกตั้งปรากฏว่าไม่มีใครได้รับเลือกตั้ง นายอิสสระ สมชัย ได้อธิบายสาเหตุการพ่ายการเลือกตั้งว่าเป็นเพราะต้องต่อสู้กับอำนาจรัฐที่ไม่อยากให้สมาชิกพรรคสังคมนิยมได้รับการเลือกตั้ง โดยส่งเจ้าหน้าที่ของรัฐลงไปในพื้นที่เขตเลือกตั้งให้ข่าวกับชาวบ้านว่าผู้สมัครของพรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทยเป็นคอมมิวนิสต์ (สัมภาษณ์อิสสระ สมชัย. 20 มกราคม 2549) และต่อมาในการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2522 กลุ่มนายสุทัศน์ เงินหมื่น และนายอิสสระ สมชัย ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคสังคมประชาธิปไตย ซึ่งเป็นหนึ่งในพรรคที่มีแนวคิดสังคมนิยม แต่ปรากฏว่าทั้งสองไม่ได้รับเลือกตั้ง (ศิริพร ศรีพนมเขต. 2544 : 64) เพราะกระแสพรรคแนวคิดสังคมนิยมของประชาชนลดลง ดังนั้น ในการเลือกตั้งครั้งต่อมาในปี พ.ศ. 2526 กลุ่มของนายสุทัศน์ เงินหมื่น จึงเปลี่ยนมาสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ จนกระทั่งปัจจุบัน

นายสุทัศน์ เงินหมื่น ในฐานะผู้นำกลุ่มนักการเมืองในสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ในจังหวัดอุบลราชธานีและใกล้เคียง ในช่วงแรกๆ นับว่า ประสบผลสำเร็จพอสมควร กล่าวคือ ในการเลือกตั้งใน

วันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2531 สมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ได้รับเลือกตั้งเข้าไป 2 คน คือ นายสุทัศน์ เงินหมื่น กับนายสุรศักดิ์ บัวขาว ซึ่งหลังการเลือกตั้งครั้งนี้ เนื่องจากพรรคประชาธิปัตย์ได้เข้าร่วมในรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัน จึงทำให้นายสุทัศน์ เงินหมื่น ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการสาธารณสุข ส่วนในการเลือกตั้งในวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2535 สมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ในจังหวัดอุบลราชธานีที่ได้รับเลือกตั้งมี 3 คน คือ นายชัยพร ทองประเสริฐ นายสุทัศน์ เงินหมื่น และนายวิฑูรย์ นามบุตร ภายหลังเหตุการณ์พฤษภาคม พ.ศ. 2535 มีการเลือกตั้งใหม่ในวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2535 สมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ได้รับเลือกตั้งจำนวน 4 คน คือ นายสุทัศน์ เงินหมื่น นายอิสสระ สมชัย นายโอวาท จุลโคตร และนายวิฑูรย์ นามบุตร

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการแยกพื้นที่บางส่วนของจังหวัดอุบลราชธานีไปตั้งเป็นจังหวัดอำนาจเจริญในปี พ.ศ. 2536 นายสุทัศน์ เงินหมื่น ได้ไปลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ แต่ก็ยังดูแลและเป็นหัวหน้ากลุ่มของพรรคประชาธิปัตย์ในเขตจังหวัดอุบลราชธานีและอีสานตอนใต้ ซึ่งในการเลือกตั้งครั้งสุดท้ายที่พรรคประชาธิปัตย์ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรค่อนข้างมากในจังหวัดอุบลราชธานี คือ การเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 ซึ่งในครั้งนี้ พรรคประชาธิปัตย์ได้รับการเลือกตั้ง 5 คน คือ นายเกรียง กัลป์ตินันท์ นายสิทธิชัย โควสุรัตน์ นายอิสสระ สมชัย นายวิฑูรย์ นามบุตร และนายชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ อย่างไรก็ตาม ภายหลังการเลือกตั้งในครั้งนี้แล้ว พรรคประชาธิปัตย์ก็ไม่ค่อยประสบผลสำเร็จมากนักในการเลือกตั้งในจังหวัดอุบลราชธานี เพราะสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์หน้าใหม่ส่วนหนึ่งย้ายไปสังกัดพรรคการเมืองอื่น ซึ่งสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ที่ออกไปดังกล่าวก็ยังคงได้รับการเลือกตั้งในนามพรรคการเมืองอื่น ต่อมา มีเพียงนายวิฑูรย์ นามบุตร เท่านั้นที่ยังคงได้รับการเลือกตั้งและยังไม่สอบตก ส่วนนายอิสสระ สมชัย ได้รับเลือกตั้งมาบ้างบางสมัย

สำหรับนายปรีชา เลาหพงศ์ชนะ และนายเกรียง กัลป์ตินันท์ ถือว่าเป็นผู้นำกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังการยุติบทบาททางการเมืองของนายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ ซึ่งกรณีนายปรีชา เลาหพงศ์ชนะ เดิมอยู่ในกลุ่มนายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ แต่แยกตัวออกมาสังกัดพรรคชาติพัฒนาตั้งแต่ในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 ซึ่งในการเลือกตั้งนายปรีชา เลาหพงศ์ชนะได้รับการเลือกตั้ง ขณะที่นายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ ซึ่งลงสมัครในนามพรรคมวลชนไม่ได้รับการเลือกตั้ง โดยแพ้นายเกรียง กัลป์ตินันท์ ซึ่งลงสมัครสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ในเขตเดียวกัน (ต่อมานายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ เสียชีวิตลงในปี พ.ศ. 2539)

นายปรีชา เลาหพงศ์ชนะ ในฐานะหัวหน้ากลุ่มของพรรคชาติพัฒนาจังหวัดอุบลราชธานีในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 ทำให้พรรคชาติพัฒนามีสมาชิกเพิ่มเป็น 2 คน คือ นายปรีชา เลาหพงศ์ชนะ และนายสิทธิชัย โควสุรัตน์ (ซึ่งย้ายออกมาจากพรรคประชาธิปัตย์) ส่วนนายเกรียง กัลป์ตินันท์ ซึ่งเดิมลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคประชาธิปัตย์ และได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนสมัยแรก ในการเลือกตั้งวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 แต่เนื่องจากความไม่สมัครใจที่จะทำงาน

การเมืองร่วมกับพรรคประชาธิปัตย์ จึงแยกตัวมาสังกัดพรรคความหวังใหม่ของพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ในการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 พร้อมกับนายชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ และในการเลือกตั้งในครั้งนี้ กลุ่มของนายเกรียง กัลป์ตินันท์ ได้รับเลือกตั้งเข้าไป 3 คน ในนามพรรคความหวังใหม่ คือ นายเกรียง กัลป์ตินันท์ นายชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ และนายสุพล ฟองงาม (ขณะที่สมาชิกพรรคความหวังใหม่ที่ได้รับเลือกตั้งในคราวนี้ยังรวมไปถึงนายสุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ นายตุ่น จินตะเวช นายปัญญา จินตะเวช)

ส่วนในการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544 ซึ่งเป็นช่วงกระแสพรรคไทยรักไทยที่มี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นหัวหน้าพรรค ได้รับการตอบรับจากประชาชนและมีโอกาสเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล ทั้งกลุ่มของนายปรีชา เลาหพงศ์ชนะ และกลุ่มของนายเกรียง กัลป์ตินันท์ ได้ย้ายเข้ามาสังกัดพรรคไทยรักไทย ซึ่งทำให้ในการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544 พรรคไทยรักไทยได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดอุบลราชธานีถึง 10 คน ในจำนวนทั้งหมด 11 คน คือ นายเกรียง กัลป์ตินันท์ นายสมบัติ รัตโน นายสุพล ฟองงาม นายชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ นายสิทธิชัย โควสุรัตน์ นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์ นายพูลสวัสดิ์ โหตระไวศยะ นายสุชาติ ตันติวณิชชานนท์ นายกิตติพงษ์ เทียมสุวรรณ และนายชาตรี พิริยะกิจไพบูลย์ ส่วนในการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 แม้ว่า กลุ่มของนายเกรียง กัลป์ตินันท์ และนายปรีชา เลาหพงศ์ชนะ จะยังสังกัดพรรคไทยรักไทย แต่จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดอุบลราชธานีของพรรคไทยรักไทยลดลง คือ ได้ 7 ที่นั่งใน 11 ที่นั่ง ที่ได้รับเลือกตั้ง คือ นายเกรียง กัลป์ตินันท์ นายสมบัติ รัตโน นายสุพล ฟองงาม นายอุดร ทองประเสริฐ นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์ นายสุชาติ ตันติวณิชชานนท์ และนายกิตติพงษ์ เทียมสุวรรณ

(2) บทบาทในเวทีรัฐสภา

บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 - ปัจจุบัน ไม่ค่อยมีโอกาสใช้เวทีรัฐสภาแสดงบทบาทของตนเองมากนัก ทั้งนี้อาจจะสืบเนื่องมาจากระบบพรรคการเมืองเข้มแข็งขึ้นมติ หรือปัญหาสำคัญที่จะนำเสนอในรัฐสภานั้นจะมีการประชุม ปรึกษาหารือกันในพรรคการเมืองที่สังกัดไว้ล่วงหน้าแล้ว ไม่ว่าจะเป็นในซีกของพรรครัฐบาลหรือฝ่ายค้าน ดังนั้น โอกาสที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะใช้เวทีรัฐสภาในการอภิปรายอย่างเสรีจึงมีน้อย เพราะอาจไม่สอดคล้องกับมติและแนวทางของพรรคที่ตนเองสังกัดอยู่ ส่วนผู้ที่มีโอกาสอภิปรายในรัฐสภาส่วนใหญ่ก็จะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากพรรคให้เป็นผู้อภิปราย ดังนั้น บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหลัง ๆ จึงไม่ค่อยได้ใช้เวทีรัฐสภาแสดงบทบาทของตนเอง แตกต่างไปจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในยุคแรก ๆ ที่ยังไม่สังกัดพรรคการเมือง

รูปแบบและวิธีการหาเสียงของผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกผู้แทนราษฎรของจังหวัดอุบลราชธานี

การหาคะแนนเสียงของผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี สามารถจำแนกได้ 2 ระดับ คือ ระดับการหาเสียงทั่วไปกับระดับการหาเสียงโดยผ่านหัวคะแนน

(1) ระดับการหาเสียงทั่วไป

การหาเสียงเพื่อหาคะแนนนิยมทั่วๆ ไป ที่ปรากฏอย่างเป็นรูปธรรมในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ไม่ว่าจะเป็นผู้สนใจที่จะสามารถรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือผู้อยู่ในตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่แล้ว ที่นิยมทำกันก็คือ การดูแลทุกข์สุขของประชาชนในเขตเลือกตั้ง อันได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนและประชาชนจัดขึ้น เช่น งานบุญบั้งไฟ งานบุญเข้าพรรษา งานบุญออกพรรษา ไหลเรือไฟ กิจกรรมการแข่งขันกีฬาที่ชุมชนจัดขึ้น (สัมภาษณ์สมบัติ รัตโน. 23 มกราคม 2549) หรือแม้แต่การให้บริการส่วนบุคคล เช่น การจัดรถรับ-ส่ง ชาวบ้านที่เจ็บป่วยหรือเกิดอุบัติเหตุเพื่อส่งไปยังโรงพยาบาล การเข้าไปร่วมในบุญงานศพ งานแต่ง งานบวช หรือกองบุญกฐิน ผ้าป่า เป็นต้น นอกจากนี้ การดูแลประชาชนอย่างต่อเนื่องเป็นเรื่องสำคัญมาก และเวลาประชาชนเดือดร้อนมาหาผู้แทนราษฎร ไม่ว่าเวลาใดๆ ก็ตาม ต้องให้การต้อนรับดูแลเรื่องอาหารการกินไม่ให้บกพร่อง (สัมภาษณ์อิสสระ สมชัย. 20 มกราคม 2549)

อย่างไรก็ตาม สำหรับผู้ที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่แล้วจะได้เปรียบผู้สมัครที่ไม่มีตำแหน่งทางการเมืองในระดับนี้ ก็คือ การผลักดันและของบประมาณเพื่อนำไปพัฒนาพื้นที่เขตเลือกตั้ง ของตนเอง ซึ่งได้กล่าวไปแล้ว และด้วยเงื่อนไขดังกล่าวทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เปรียบผู้สมัครหน้าใหม่ค่อนข้างมาก เว้นแต่คู่แข่งผู้สมัครหน้าใหม่ที่มีตำแหน่งในการเมืองท้องถิ่น เช่น สมาชิกสภาจังหวัด (ส.จ.) อาจไม่เสียเปรียบมากนัก

(2) ระดับการหาเสียงโดยผ่านหัวคะแนน

หัวคะแนนถือว่าเป็นบุคคลสำคัญและจำเป็นในการเลือกตั้งในปัจจุบัน จากการสัมภาษณ์สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีในปัจจุบันยอมรับว่าตนเองมีหัวคะแนนในการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งหนึ่งจำนวนหัวคะแนนจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับคู่แข่งทางการเมืองในการเลือกตั้ง บางครั้งก็มีประมาณ 1,000 คน หรือมากกว่านั้น ถ้าการต่อสู้แข่งขันดุเดือด โดยจะมีหัวคะแนนในทุกหน่วยเลือกตั้ง (สัมภาษณ์ ชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ. 17 มกราคม 2549)

การเลือกตั้งหัวคะแนน นักการเมืองส่วนใหญ่จะเลือกคนที่ชาวบ้านให้ความเชื่อถือเป็นผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำชุมชน (สัมภาษณ์ชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ. 17 มกราคม 2549) อย่างไรก็ตาม หัวคะแนนที่เป็นที่เชื่อถือของชาวบ้านมักจะช่วยผู้สมัครที่มีแนวโน้มที่จะได้รับเลือกตั้ง หรือช่วยเหลือตนเมื่อตนลงสมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นหรือองค์การบริหารส่วนตำบล (สัมภาษณ์สมบัติ รัตโน. 23 มกราคม 2549) ดังนั้น ในช่วงที่มีการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นที่หัวคะแนนหรือผู้ประสานงานต้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นช่วงที่

ผู้ดำรงตำแหน่ง ส.ส. ต้องใช้จ่ายในการช่วยเหลือหัวคะแนนที่จะต้องมีการใช้จ่ายสูง แต่เป็นเรื่องจำเป็น (สัมภาษณ์สมบัติ รัตโน. 23 มกราคม 2549)

ในสภาพการณ์ความเป็นจริงของการเลือกตั้ง ตามหมู่บ้านในชนบทส่วนใหญ่จะตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส. ตามการแนะนำของหัวคะแนน ดังนั้น มีหัวคะแนนที่ดีจึงมีส่วนสำคัญ ทำให้ผู้สมัครได้รับการเลือกตั้ง (สัมภาษณ์ธำรงค์ ไทยมงคล. 20 มกราคม 2549) ระบบการเลือกตั้งโดยผ่านหัวคะแนนในปัจจุบันยิ่งเป็นระบบที่เหนียวแน่น การตั้งหัวคะแนนได้มากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้สมัคร (สัมภาษณ์ธำรงค์ ไทยมงคล. 20 มกราคม 2549) หัวคะแนนมี 2 ประเภท คือ หัวคะแนนประเภทหาเสียงให้ผู้สมัครคนเดียวซึ่งมีน้อยมาก กับหัวคะแนนที่หาเสียงให้หลายคนหลายพรรค โดยหัวคะแนนประเภทนี้จะวิเคราะห์ และให้ความช่วยเหลือผู้สมัครที่มีโอกาสได้รับเลือกตั้ง (สัมภาษณ์ธำรงค์ ไทยมงคล. 20 มกราคม 2549)

ส่วนหน้าที่หัวคะแนนที่สำคัญได้แก่ การหาเสียง ส่งข่าวคราวความเคลื่อนไหว และแก้ต่างในกรณีมีคนใส่ร้ายผู้สมัคร หัวคะแนนส่วนใหญ่จะทำงานหนักในตอนเลือกตั้ง การเลือกตั้งในปัจจุบันมีความจำเป็นในการเลือกตั้งมากกว่าในอดีตและจะจำเป็นมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลือกตั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแตกต่างไปจากการหาเสียงในภาคใต้ ที่ใช้การปราศรัยในการหาเสียงเป็นส่วนใหญ่ (สัมภาษณ์อิสสระ สมชัย. 20 มกราคม 2549)

(3) การหาเสียงโดยผ่านเครือข่าย

ส่วนใหญ่เครือข่ายที่เอื้อต่อการเลือกตั้งจะเป็นเครือข่ายในแง่กลุ่ม การรวมกลุ่มเครือข่ายที่มีพลังจะเป็นเครือข่ายของนักธุรกิจ และธุรกิจรับเหมาจะเป็นเครือข่ายที่มีพลังมากที่สุด แต่สำหรับเครือข่ายธุรกิจอื่น ในบางครั้งธุรกิจเดียวกันอาจขัดแย้งกันด้วยซ้ำไป (สัมภาษณ์ธำรงค์ ไทยมงคล. 20 มกราคม 2549) อย่างไรก็ตาม เครือข่ายในรูปสมาคม เช่น ช่างเย็บผ้า ทำผม ก็เป็นเรื่องจำเป็น เพราะเป็นที่มาของคะแนนเสียงได้เช่นกัน (สัมภาษณ์ธำรงค์ ไทยมงคล. 20 มกราคม 2549)

(4) การซื้อเสียง

ในปัจจุบันรูปแบบในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นอกจากวิธีการหาเสียงแบบอื่นที่กล่าวถึงมาแล้ว วิธีการที่นิยมและเป็นปัจจัยชี้ขาดสำคัญในการเลือกตั้งในปัจจุบันก็คือการหาเสียงโดยการซื้อเสียง ในอดีตการหาเสียงโดยการซื้อเสียงมีไม่แพร่หลาย อาจอยู่ในรูปการใช้สิ่งของ เช่น หมาก พลู ยาสูบ หรือยาสามัญประจำบ้าน แจกจ่ายให้ชาวบ้านในเขตเลือกตั้งเพื่อแลกกับคะแนนเสียง แต่ในปัจจุบันการซื้อเสียงมีความชัดเจนและรุนแรงมากขึ้นตามลำดับ รวมทั้งการใช้ระบบการจัดการในรูปหัวคะแนนเข้ามาใช้ในการซื้อเสียง ยิ่งทำให้การซื้อเสียงเป็นการจัดตั้งอย่างเป็นระบบ จากการสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับชัยชนะเป็นผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีเกี่ยวกับการซื้อเสียงเพื่อให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง ผู้สมัครที่ให้การสัมภาษณ์ต่างไม่พยายามที่จะตอบคำถาม

หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าว แต่ถ้าไปถามชาวบ้านทั่วไปหรือแม้กระทั่งญาติพี่น้องของผู้วิจัยที่อยู่ในชนบทหรือบางท่านที่อยู่ในเขตตัวเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งว่าได้รับเงินเพื่อให้ไปเลือกตั้งผู้สมัครบางท่านหรือไม่ ก็มักจะได้รับคำตอบไปในทางเดียวกันว่า ได้รับเงินจำนวนเท่านั้นเท่านี้จากหัวคะแนนของผู้สมัครซึ่งเป็นผู้นำชุมชน นำมาให้เพื่อให้ไปลงคะแนนเสียงแก่ผู้สมัครที่ตนเองรับเป็นหัวคะแนน อย่างไรก็ตาม การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีในปัจจุบัน กล่าวได้ว่า รูปแบบการซื้อเสียงในการเลือกตั้งมีหลายลักษณะ คือ การซื้อเสียงโดยการแจกสิ่งของ เสื้อผ้า การใช้เงินซื้อเสียง การจัดเลี้ยงและการนำเที่ยว

การซื้อเสียงในรูปการแจกสิ่งของ ในปัจจุบันส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปการแจกเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มที่นิยมที่สุด คือ เสื้อยืดและเสื้อแจ็คเก็ตที่มีชื่อผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งปรากฏอยู่ การซื้อเสียงโดยการแจกเสื้อผ้านับเป็นการกระทำผิดกฎหมายการเลือกตั้งที่มีหลักฐานชัดเจนที่สุด ดังนั้น การแจกเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ของผู้สมัครจึงนิยมทำกันก่อนจะมีการออกพระราชกฤษฎีกากำหนดวันเลือกตั้ง เพราะการแจกสิ่งของก่อนจะมีการกำหนดพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวถือว่าไม่ผิดกฎหมายการเลือกตั้ง ดังนั้น ผู้ที่คิดว่าตนเองจะลงสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสมัยต่อไป ต้องมีการติดตามข่าวสารการเมืองการเลือกตั้ง เมื่อรู้แน่ชัดว่าจะมีการครบวาระของสภาผู้แทนราษฎร หรือมีแนวโน้มว่าจะมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรก็จะใช้โอกาสดังกล่าวโดยผ่านหัวคะแนนที่ตนเองจัดตั้งไว้ระดมแจกสิ่งของเสื้อผ้า ให้กับชาวบ้านในพื้นที่เขตเลือกตั้ง ซึ่งวิธีการดังกล่าวถือว่าเป็นการซื้อเสียงล่วงหน้าก่อนที่จะมีการประกาศพระราชกฤษฎีกากำหนดการเลือกตั้ง หรือการซื้อเสียงก่อนการลงสมัครรับเลือกตั้ง

ในส่วนการใช้เงินซื้อเสียง ในอดีตนิยมทำกันในวันใกล้เลือกตั้งหรือคืนก่อนวันเลือกตั้ง แต่ในปัจจุบันนิยมทำกันล่วงหน้าประมาณ 1-2 สัปดาห์ ก่อนวันลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพื่อหลบหลีกการตรวจสอบและจับกุมจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง และทำให้การตรวจจับการซื้อเสียงทำได้ยากขึ้น ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยได้พูดคุยกับคนใกล้ชิดและอยู่ในวงการการเมือง แต่ไม่ประสงค์ที่จะให้มีการอ้างอิงในงานวิจัย ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับที่มาของเงินที่ใช้ในการซื้อเสียง วิธีการเก็บรักษาเงินและนำเงินมาใช้ในการซื้อเสียงในช่วงการเลือกตั้งว่า ที่มาของเงินส่วนใหญ่มาจาก 2 แหล่ง คือ เงินของผู้สมัครและเงินของพรรค ข้อมูลที่น่าสนใจก็คือเพื่อเป็นการหลบเลี่ยงการตรวจสอบจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง เกี่ยวกับจำนวนเงินที่ใช้ในการเลือกตั้งและนำมาใช้ในการซื้อเสียง ผู้สมัครที่ร่ำรวยจะไม่ใช้วิธีการเบิกเงินจำนวนมากจากธนาคารพาณิชย์มาใช้ในการเลือกตั้งและการซื้อเสียง เพราะความเคลื่อนไหวทางการเงินดังกล่าวจะเป็นหลักฐานสำคัญในการดำเนินคดีของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังนั้นผู้สมัครเหล่านี้จะใช้วิธีการฝากเงินของตัวเองไว้ในบัญชีของญาติพี่น้องที่เป็นนักธุรกิจใหญ่ในจังหวัด ที่มีเงินหมุนเวียนในการทำธุรกิจแต่ละวันจำนวนมาก ที่จะต้องเบิกเงินมาใช้ในธุรกิจของตนโดยผ่านธนาคารวันละหลายล้านบาท และเมื่อผู้สมัครต้องการเงิน นักธุรกิจรายดังกล่าวก็จะเป็นผู้ดำเนินการเบิกเงินจำนวนดังกล่าวมาให้ตามต้องการ ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งนักธุรกิจในข่ายที่มีเงินหมุนเวียนจำนวนมากในต่างจังหวัดส่วนใหญ่เป็นพ่อค้ารับซื้อข้าวหรือเจ้าของโรงสีขนาดใหญ่

ส่วนขั้นตอนของการนำเงินไปซื้อเสียงแจกให้กับประชาชนผู้สมัครจะไม่กระทำเอง แต่จะกระทำผ่านหัวคะแนนตามลำดับชั้น เช่น กระทำผ่านสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในเขตเลือกตั้งที่สนับสนุนตนลงไปยังกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้นำชุมชนในท้องถิ่น ส่วนอัตราการซื้อเสียงว่าจะต้องใช้จ่ายต่อหัวเป็นจำนวนเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับการแข่งขัน กล่าวคือ ในกรณีที่ผู้สมัครพรรคการเมืองคู่แข่งไม่น่ากลัว ฐานะไม่ดี คะแนนนิยมน้อย และประเมินว่าไม่น่าจะได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากพรรคที่สังกัดมากนัก การซื้อเสียงโดยผ่านหัวคะแนนในแต่ละหมู่บ้านหรือชุมชนจะอยู่ก็จะอาจจะตกอยู่ในอัตราครอบครัวละ 50 - 100 บาท หรืออาจจะจ่ายเป็นรายหัวละ 50 บาท แต่ถ้าการแข่งขันรุนแรง เพราะผู้สมัครคู่แข่งเป็นผู้มีฐานทางการเงินและได้รับสนับสนุนจากพรรค เงินที่ใช้ในการซื้อเสียงก็อาจจะตกหัวละ 100 - 200 บาท ต่อคนในแต่ละครั้งในการเลือกตั้ง ซึ่งการซื้อเสียงในแต่ละเขตเลือกตั้งเพื่อให้ได้รับชัยชนะในแต่ละครั้งที่มีการแข่งขันรุนแรง อาจจะต้องซื้อถึง 70,000 คะแนนเสียงขึ้นไป (ขณะที่เขตเลือกตั้งหนึ่งมีคะแนนราว 1 แสนกว่าคะแนน)

ในส่วนการซื้อเสียงในรูปการจัดเลี้ยงประชาชนในเขตเลือกตั้งจากการสังเกตการณ์การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า เป็นวิธีการที่ไม่ค่อยแพร่หลาย ทั้งนี้อาจเนื่องจากการจัดการให้กว้างขวางครอบคลุมพื้นที่เขตเลือกตั้งเป็นเรื่องจัดการได้ลำบาก และเป็นวิธีการหาหลักฐานได้ง่าย (ต่างจากการใช้เงินซื้อเสียง เพราะใช้เวลาไม่กี่นาที) ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะใช้เป็นหลักฐานในการดำเนินคดีทุจริตในการเลือกตั้ง ส่วนการซื้อเสียงโดยการจัดนำเที่ยว ก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ไม่ได้ทำอย่างกว้างขวาง เพราะมีปัญหาในเชิงการจัดการ ส่วนใหญ่การจัดนำเที่ยวเป็นการจัดให้กับหัวคะแนนภายหลังการเลือกตั้งสิ้นสุดลงในระยะเวลานานพอสมควร ดังนั้นการนำเที่ยวจึงเป็นการตอบแทนและสมนาคุณให้กับหัวคะแนนมากกว่า โดยการจัดการจะดำเนินการผ่านบริษัทนำเที่ยวในจังหวัด และมักนิยมจัดไปเที่ยวในเมืองชายทะเลฝั่งตะวันออก ผ่านกิจกรรมในรูปการจัดประชุม สัมมนา และดูงานของผู้นำหมู่บ้านและผู้นำชุมชน

(5) การตรวจสอบคะแนนเสียง

ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปัจจุบันส่วนใหญ่มักตรวจสอบคะแนนนิยมและฐานเสียงของตนเองโดยการทำโพล โดยส่งแบบสอบถามไปถามชาวบ้านในเขตเลือกตั้งเพื่อให้ทราบว่าคะแนนนิยมของตนเองเป็นอย่างไร หรืออาจทำได้โดยอีกวิธีหนึ่งโดยการส่งบุคคลที่ใกล้ชิดไว้วางใจ ไปสอบถามเพื่อทราบคะแนนนิยม (สัมภาษณ์อดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์. 17 มกราคม 2549)

กล่าวโดยสรุป การเมืองการเลือกตั้งของจังหวัดอุบลราชธานี ช่วงที่สอง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 มาจนกระทั่งปัจจุบัน นักการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งส่วนใหญ่ได้เปลี่ยนมาเป็นนักธุรกิจ ซึ่งอาจจะเรียกได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงควบคู่ไปพร้อมๆ กับการเปลี่ยนแปลงและเติบโตของระบบธุรกิจในจังหวัดที่กลุ่มนักธุรกิจและนายทุนที่มีความพร้อมทางด้านการเงินเริ่มมีมากขึ้น และคนเหล่านี้ได้เริ่มให้ความสนใจที่จะเข้ามาสมัครรับเลือกตั้งในระดับชาติ

ในช่วงที่ 2 ของการเมืองการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดอุบลราชธานี นักการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาหลายสมัย ได้แก่ นายสุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ นายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ นายสุทัศน์ เงินหมื่น นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์ นายอิสสระ สมชัย นายพูลสวัสดิ์ โหตระไวศยะ นายสนิท จันทรวงศ์ นายปรีชา เลาหพงศ์ชนะ นายปัญญา จินตะเวช นายวิฑูรย์ นามบุตร นายเกรียง กัลป์ตินันท์ นายสิทธิชัย โควสุรัตน์ นายชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ นายสุพล ฟองงาม เป็นต้น ซึ่งนักการเมืองของจังหวัดอุบลราชธานีในสมัยนี้ มีลักษณะที่น่าสนใจคือ มีการรวมกันเป็นกลุ่ม ๆ ให้ความช่วยเหลือและเกื้อกูลกันในการทำงานและการเลือกตั้งร่วมกัน ส่วนบทบาทในรัฐสภาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนักการเมืองของจังหวัดอุบลราชธานีที่ปรากฏออกสู่สาธารณชนมีไม่มากนัก

ในส่วนรูปแบบของการหาเสียงที่ทำให้นักการเมืองในช่วงดังกล่าวได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่เกิดมาจากกิจกรรมสำคัญ 2 ลักษณะ คือ บทบาทในการให้การบริการประชาชนรูปแบบต่าง ๆ และมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคมที่เกิดขึ้นในชุมชน และการหาเสียงผ่านระบบหัวคะแนนที่จัดตั้งขึ้นตามหมู่บ้านต่าง ๆ ซึ่งการหาเสียงโดยผ่านระบบหัวคะแนนและการซื้อเสียงดังกล่าวเป็นวิธีการ ที่นิยมมากในปัจจุบัน ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าผู้สมัครคนใดสามารถจัดตั้งหาคะแนนและฐานเสียงของตนได้ดีและเข้มแข็งกว่าผู้สมัครคนอื่นในเขตเลือกตั้งนั้น

บทที่ 6

บทสรุป: ภาพรวมของ “การเมืองถิ่น” และ “นักการเมืองถิ่น” จังหวัดอุบลราชธานี

การศึกษาพัฒนาการของนักการเมืองถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี ตั้งแต่แรกที่มีการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยครั้งแรกในปี พ.ศ. 2476 จนกระทั่งปัจจุบัน การเมืองการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดอุบลราชธานี สามารถแบ่งได้ออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงแรกระหว่างปี พ.ศ. 2476 - 2514 กับช่วงที่ 2 ระหว่างปี พ.ศ. 2518 - ปัจจุบัน ซึ่งในช่วงแรกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดอุบลราชธานีส่วนใหญ่จะมาจากข้าราชการระดับสูงที่เคยเป็นครูบาอาจารย์และข้าราชการฝ่ายปกครอง ส่วนในช่วงที่สอง คือ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 เป็นต้นมาถึงปัจจุบัน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดอุบลราชธานีส่วนใหญ่จะมาจากผู้ประกอบอาชีพธุรกิจและค้าขาย

การเมืองการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดอุบลราชธานีใน 2 ช่วงดังกล่าวกล่าวได้ว่า มีความสัมพันธ์กับบริบททางการเมืองและเศรษฐกิจในขณะนั้น ในสมัยแรกที่ผู้สมัครได้รับเลือกตั้ง ส่วนใหญ่มาจากกลุ่มข้าราชการปกครองและครูบาอาจารย์นั้น อยู่ในช่วงของบ้านเมืองยังไม่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ระบบความสัมพันธ์ของคนในสังคมยังเป็นแบบเก่าที่ผูกพันใกล้ชิด ทำให้บุคคลที่มีชื่อเสียงและเป็นที่นับถือได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัด สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดอุบลราชธานีได้รับเลือกตั้งบ่อยครั้งในช่วงปี พ.ศ. 2476 – 2514 คือ นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายเลียง ไชยกาล นายทิม ภูริพัฒน์ นายฟอง สิทธิธรรม และนายผัน บุญชิต เป็นต้น และกล่าวได้ว่าในสมัยนี้นักการเมืองถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานีค่อนข้างมีความใกล้ชิดกับนักการเมืองระดับชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนายปรีดี พนมยงค์ นั้น ปัจจัยสำคัญเกิดจากความสัมพันธ์ใกล้ชิด ในลักษณะครูกับศิษย์ เนื่องจากนักการเมืองถิ่นของจังหวัดอุบลราชธานีส่วนหนึ่งจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง ซึ่งนายปรีดี พนมยงค์ มีบทบาทในการก่อตั้งในฐานะผู้ประศาสน์การ และได้ร่วมกิจกรรมทางการเมืองระดับชาติทั้งในและนอกสภากับฝ่ายการเมืองที่มีนายปรีดี พนมยงค์เป็นผู้นำ รวมทั้งการร่วมกิจกรรมการเมืองในช่วงเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่มีการก่อตั้งขบวนการเสรีไทย ซึ่งทำให้เกิดขบวนการเสรีไทยในภาคอีสาน ส่วนบทบาทของนักการเมืองถิ่นจังหวัดอุบลราชธานีที่สัมพันธ์กับจอมพล ป. พิบูลสงคราม นั้น เกิดขึ้นในช่วงหลังที่นายปรีดี พนมยงค์ หมดบทบาททางการเมืองในประเทศไทย

ในส่วนบทบาทของนักการเมืองถิ่นจังหวัดอุบลราชธานีในช่วงแรก กล่าวได้ว่า ได้รับยกย่องในฐานะนักการเมืองที่มีบทบาทในสภาผู้แทนราษฎรทั้งในบทบาทของการนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาความเคลื่อนไหวของราษฎร การตั้งกระทู้ถาม และปราศรัย เพื่อตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล ทำให้เป็นที่รู้จักและยอมรับระดับประเทศ บทบาทดังกล่าวผู้มีส่วนสำคัญ ได้แก่ การแสดงผ่านบทบาทของนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายเลียง ไชยกาล และนายฟอง สิทธิธรรม ส่วนรูปแบบของการหาเสียงในระยะแรกดังกล่าว รูปแบบที่นิยม ได้แก่ การออกปราศรัยโดยตรงของผู้สมัครในท้องถิ่นต่าง ๆ ในเขต

เลือกตั้ง และการใช้เครือข่ายการใช้เงินในการซื้อเสียงโดยตรงยังไม่ปรากฏ และการสร้างคะแนนนิยมในการแจกสิ่งของ เช่น หมากพลู ก็มีปรากฏให้เห็นอยู่บ้างแต่ไม่มากนัก

ส่วนการเมืองการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีในยุคหลัง คือ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 มาจนกระทั่งปัจจุบัน นักการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งส่วนใหญ่จะมาจากนักธุรกิจและพ่อค้าในจังหวัด และบางส่วนมาจากกรุงเทพมหานคร ที่มาลงสมัครรับเลือกตั้งในจังหวัดอุบลราชธานี การที่นักการเมืองของจังหวัดอุบลราชธานีในยุคหลังที่เปลี่ยนมาเป็นนักธุรกิจนั้น กล่าวได้ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและเติบโตของกลุ่มทุนในจังหวัด และความสนใจของคนกลุ่มนี้ที่ต้องการเข้ามามีบทบาททางการเมืองในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เพราะในบางครั้งอำนาจและบทบาททางการเมืองดังกล่าวถือได้ว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่เอื้อต่อธุรกิจที่ตนเองดำเนินการอยู่

สำหรับนักการเมืองถิ่นของจังหวัดอุบลราชธานีในช่วงที่ 2 คือ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 เป็นต้นมาที่ได้รับการเลือกตั้งหลายสมัย ได้แก่ นายสรุศักดิ์ เทียมประเสริฐ นายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ นายสุทัศน์ เงินหมื่น นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์ นายอิสสระ สมชัย นายพูลสวัสดิ์ โหตระไวศยะ นายสนิท จันทรวงศ์ นายปรีชา เลาหพงศ์ชนะ นายปัญญา จินตะเวช นายวิฑูรย์ นามบุตร นายเกรียง กัลป์ตินันท์ นายสิทธิชัย โควสุรัตน์ นายชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ นายสุพล ฟองงาม เป็นต้น ซึ่งการเมืองการเลือกตั้งในจังหวัดอุบลราชธานีในช่วงที่ 2 นี้ มีลักษณะที่น่าสนใจ คือ มีการรวมกันเป็นกลุ่ม ๆ และมีหัวหน้ากลุ่ม ในสมัยแรก ๆ กลุ่มและหัวหน้ากลุ่มของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มที่มีนายประสิทธิ์ ณรงค์เดช เป็นผู้นำ กลุ่มที่มีนายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ เป็นผู้นำ และกลุ่มที่มีนายสุทัศน์ เงินหมื่น เป็นผู้นำ และในระยะต่อมาเกิดกลุ่มการเมืองในจังหวัดอุบลราชธานีใหม่ คือ กลุ่มที่มีนายปรีชา เลาหพงศ์ชนะ และกลุ่มที่มีนายเกรียง กัลป์ตินันท์ เป็นผู้นำที่ยังคงดำรงตำแหน่งอยู่ในปัจจุบัน

ในส่วนบทบาทและวิธีการหาเสียงของนักการเมืองถิ่นจังหวัดอุบลราชธานีในช่วงหลังจากการศึกษา พบว่า ค่อนข้างแสดงบทบาทในเวทีรัฐสภาไม่มากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับนักการเมืองของจังหวัดอุบลราชธานีในระยะแรก ที่มีนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายเลียง ไชยกาล นายฟอง สิทธิธรรม เป็นผู้นำ แต่นักการเมืองถิ่นของจังหวัดอุบลราชธานีในระยะหลังจะเน้นบทบาทในการดึงเอางบประมาณมาพัฒนาจังหวัดอุบลราชธานีมากกว่า ในส่วนการหาเสียงของผู้สมัครที่ประสบผลสำเร็จ ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีในปัจจุบัน ส่วนใหญ่หาเสียงผ่านระบบหัวคะแนนที่จัดตั้งไว้ตามหมู่บ้านและชุมชนต่าง ๆ ในเขตเลือกตั้งในทุกหน่วยเลือกตั้ง ซึ่งหัวคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่จะได้แก่ ผู้นำชุมชน ในตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และผู้ช่วย โดยระบบดังกล่าวจะเป็นระบบที่เกื้อกูลกันระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. กับหัวคะแนน ที่หัวคะแนนที่เป็นฐานเสียงในหมู่บ้านตำบลต่าง ๆ จะเป็นผู้สนับสนุน สร้างความนิยมให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ช่วยส่งข่าวคราวผู้สมัคร คู่แข่ง และแก้ไขภาพลักษณ์ให้แก่ผู้สมัคร เมื่อถูกผู้สมัครฝ่ายตรงข้ามโจมตีให้ร้าย อย่างไรก็ตาม

ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส. ก็มีหน้าที่ดูแลหัวคะแนนที่เป็นฐานเสียงของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาที่บุคคลเหล่านี้จะต้องลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ผู้สมัครหรือนักการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส. จะต้องใช้จ่ายเงินจำนวนมาก นอกจากนี้ การหาเสียงของผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดอุบลราชธานีที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ยังรวมไปถึงการให้บริการประชาชนในเขตเลือกตั้งในแง่ของการดูแลทุกข์สุขของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการให้การสนับสนุนทางการเงินในกิจกรรมที่ชาวบ้านในชุมชนจัดขึ้น หรือการร่วมกิจกรรมงานบุญงานกุศลที่เป็นประเพณีท้องถิ่น และยังรวมไปถึงการดูแลและให้บริการที่ชาวบ้านต้องการ เช่น การสนับสนุนรถยนต์ในการส่งผู้ป่วยไปโรงพยาบาล หรือการจัดรถรับศพให้กับชาวบ้านที่เสียชีวิตจากโรงพยาบาลหรือท้องถิ่นอื่นมายังหมู่บ้านในเขตเลือกตั้ง ซึ่งการให้บริการชาวบ้าน ดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่เป็นภาระหนักอย่างยิ่งของนักการเมืองที่ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดอุบลราชธานี ที่จะต้องใช้จ่ายเงินจำนวนมากในกิจกรรมดังกล่าว อย่างไรก็ตาม นักการเมืองถิ่นจังหวัดอุบลราชธานีส่วนใหญ่ก็ยอมรับว่าเป็นรูปแบบที่จำเป็นในการหาเสียงในเงื่อนไขปัจจุบัน

นอกจากการหาเสียงโดยผ่านรูปแบบการให้บริการแก่ประชาชนและการหาเสียงผ่านระบบหัวคะแนนที่กระจายอยู่ตามหมู่บ้านและชุมชนต่าง ๆ แล้ว การหาเสียงของผู้ที่ได้รับเลือกตั้งในปัจจุบันยังรวมไปถึงการอาศัยเครือข่ายที่สามารถหาเสียงได้จากเครือข่ายบางประเภท แต่ไม่ทั้งหมด เช่น เครือข่ายในรูปชมรม สมาคม ซึ่งอาจเสริมให้มีคะแนนเพิ่มขึ้นได้บ้าง แต่ไม่มากนัก นอกจากนี้นักการเมืองในช่วงการเลือกตั้งยังนิยมที่จะตรวจสอบฐานคะแนนและความนิยมของตนเองโดยผ่านการทำโพลสอบถามประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ตนเองลงสมัคร อย่างไรก็ตาม รูปแบบการหาเสียงดังกล่าวที่นิยมใช้กันอยู่ในปัจจุบัน อาจเปลี่ยนแปลงไปได้ในอนาคต เมื่อรูปแบบการเลือกตั้งและวิธีการเลือกตั้งของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป

บรรณานุกรม

เฉลิมเกียรติ ผิวนวล. **ความคิดทางการเมืองของทหารไทย 2519-2535.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ผู้จัดการ, 2535.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. **ประวัติการเมืองไทย.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, 2538.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. ธำรงศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์ (บรรณาธิการ), **ปรีดี พนมยงค์ และ 4 รัฐมนตรีอีสาน + 1.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.

เชาวนะ ไตรมาศ. **ข้อมูลพื้นฐาน 66 ปี ประชาธิปไตยไทย.** กรุงเทพฯ : บริษัทสุขุมและบุตร จำกัด, 2541.

เตช บุนนาค. **การปกครองระบบเทศาภิบาลของประเทศสยาม พ.ศ.2435-2458.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.

————. **ขบถ ร.ศ.121.** กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2524.

เติม วิพาคย์พจนกิจ. **ประวัติศาสตร์อีสาน.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542.

ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ. **การเมืองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองมหาสารคาม พ.ศ.2511-2528.** มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2533.

ทองอินทรานุสรณ์ (เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ 9 พฤษภาคม 2505) มปพ. 2505.

ทักษ์ เฉลิมเตียรณ. **การเมืองระบบพ่อขุนอุปถัมภ์แบบเผด็จการ.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.

ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์. **การเมืองสองฝั่งโขง.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, 2546.

ธรรมรัตน์ ทองเรือง. **เหตุการสำคัญในประวัติศาสตร์การเมือง-การปกครองไทย.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธารบัวแก้ว, 2544.

ธำรงศักดิ์ เพรชรเลิศอนันต์. 2475 และ 1 ปี หลังการปฏิวัติ (1931 Revolution and the Aftermath) กรุงเทพฯ : เอดิสัน เพรสโพรดักส์, 2543.

ประวัติชิน ภูมิปตฺโถภิกขุ (อดีตรัฐมนตรีฟอง สิทธิธรรม). มปพ, 2525.

ปิยะฉัตร ปิตะวรรณ. “บทบาทของนักการเมืองจังหวัดอุบลราชธานี (พ.ศ.2475-2500)” **ประวัติศาสตร์และโบราณคดีอุบลราชธานี** (เอกสารการสัมมนาประวัติศาสตร์และโบราณคดีอุบลราชธานี 26-28 กันยายน 2531) อุบลราชธานี : เอกสารโรเนียว รวมเล่ม, 2535.

พรพล เอกอรรถพร. **เปิดโปงกลโกงเลือกตั้ง.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ขอคิดด้วยคน, 2548.

พรเพ็ญ ฮั่นตระกูล และ อัจฉราพร กมุทพิสัย, **"ความเชื่อพระศรีอาริย์" และ "กบฏผู้มีบุญ" ในสังคมไทย.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สร้างสรรค์, 2527.

ไพฑูรย์ มีกุศล. **การปฏิรูปการปกครองมณฑลอีสาน พ.ศ.2436-2453.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ คุรุสภาลาดพร้าว, 2517.

วิทยาลัยครูอุบลราชธานี. **อุบลราชธานี 200 ปี.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2535.

ศรีศักร วัลลิโภดม. **แอ่งอารยธรรมอีสาน แฉหลักฐานโบราณคดี พลิกโฉมหน้าประวัติศาสตร์ไทย.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, 2540.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. **60 ปี รัฐสภาไทย.** กรุงเทพฯ : มปท., 2535.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. **67 ปี สมาชิกรัฐสภาไทย พ.ศ.2475-2542.** กรุงเทพฯ : กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2542.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. **สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2475-2535.** กรุงเทพฯ : ฝ่ายผลิตเอกสาร กองการประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, มปพ.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. **หนังสือที่ระลึกครบรอบ 72 ปี รัฐสภาไทย.** กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2547.

สุริยา สมุทคุปติ์, **กรวด-หิน-ดิน-ทราย : รัฐ ทุนนิยม และชาวนาอีสานในยุคโลกาภิวัตน์.** กรุงเทพฯ : สมบูรณ์การพิมพ์, 2538.

อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพนายวิทยา ขันอาสา. 7 พฤษภาคม 2548. มปพ., 2548.

วิทยานิพนธ์

พีรยา คูวัฒนะศิริ. **แนวคิดและบทบาททางการเมืองของทองอินทร์ ภูริพัฒน์** (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

ศิริพร ศรีพนมเขต. **การรวมกลุ่มทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี ระหว่างปี พ.ศ.2500-2538** (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)**.** 2544.

เว็บไซต์

เว็บไซต์คณะกรรมการการเลือกตั้ง (http://www.ect.go.th)

เว็บไซต์รัฐสภา (http://www.parliament.go.th)

บทสัมภาษณ์

1. ชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี. สัมภาษณ์ 17 มกราคม 2549.

2. ธำรงค์ ไทยมงคล. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี. สัมภาษณ์ 17 มกราคม 2549.

3. รัฐกิตติ์ ผาลีพัฒน์. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี. สัมภาษณ์ 20 มกราคม 2549.

4. สมบัติ รัตโน. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี. สัมภาษณ์ 20 มกราคม 2549.

5. อดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี. สัมภาษณ์ 23 มกราคม 2549.

6. อิสสระ สมชัย. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี. สัมภาษณ์ 23 มกราคม 2549.

ภาคผนวก

รายชื่อและการดำรงตำแหน่งในรัฐสภาของนักการเมืองจังหวัดอุบลราชธานี ตั้งแต่ พ.ศ.2475 ถึง พ.ศ.2548

รัฐสภา ชุดที่	รัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้/ รูปแบบการเลือกตั้ง	วุฒิสภา/สภาผู้แทนราษฎร	จำนวน สมาชิก	ระยะเวลา การดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	สังกัดพรรค	เขต เลือกตั้ง
1	พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475	มีสภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยผู้แทนราษฎรชั่วคราวที่คณะผู้รักษาพระนครฝ่ายทหารใช้อำนาจแต่งตั้งแทนคณะราษฎร จำนวน 70 คน **หมายเหตุ** สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดภายหลังจากที่มีการเลือกตั้งสมาชิกประเภทที่ 1 เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ.2476 อันเป็นการเลือกตั้งทั่วไปทั้งประเทศเป็นครั้งแรก และได้มีการแต่งตั้งสมาชิกประเภทที่ 2 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475	70	28 มิ.ย. 2475 ถึง 9 ธ.ค. 2476 **(สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 1)**			
2	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 (เลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกเป็นการเลือกตั้งทางอ้อมโดยวิธีรวมเขตจังหวัด)	มีสภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎร (มี 2 ประเภท) <u>สมาชิกประเภทที่ 1</u> มีจำนวน 78 คน เป็นสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งโดยอ้อมโดยวิธีรวมเขตจังหวัด โดยให้ราษฎรเลือกผู้แทนตำบลก่อนแล้วให้ผู้แทนตำบลเลือกผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ.2476 โดยถือจำนวนราษฎร 200,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน **หมายเหตุ** สมาชิกประเภทที่ 1 นี้ สิ้นสุดลงเนื่องจากพ้นจากตำแหน่งตามวาระ	78	15 พ.ย. 2476 ถึง 9 ธ.ค. 2480 **(สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 2)**	1. นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ 2. นายเลียง ไชยกาล 3. นายเนย สุจิมา		
		<u>สมาชิกประเภทที่ 2</u> มีจำนวน 78 คน มาจากการแต่งตั้งเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ.2476 เมื่อสมาชิกประเภทที่ 1 พ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว สมาชิกประเภทที่ 2 ยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไปถึงรัฐสภาชุดที่ 5	78	9 ธ.ค. 2476 ถึง 10 พ.ค. 2489			

Print

รัฐสภาชุดที่	รัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้/รูปแบบการเลือกตั้ง	วุฒิสภา/สภาผู้แทนราษฎร	จำนวนสมาชิก	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	สังกัดพรรค	เขตเลือกตั้ง
3	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 (เลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 2 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบแบ่งเขต)	มีสภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎร (มีสมาชิก 2 ประเภท) คือ <u>สมาชิกประเภทที่ 1</u> จำนวน 91 คน มาจากการเลือกตั้งของราษฎรโดยตรง เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ.2480 เป็นการเลือกตั้งโดยวิธีแบ่งเขตเลือกตั้ง แต่ละเขตมีผู้แทนราษฎรได้ 1 คน โดยถือจำนวนราษฎร 200,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน **หมายเหตุ** สมาชิกประเภทที่ 1 นี้ สิ้นสุดลงโดยการยุบสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 11 กันยายน พ.ศ.2481 มีสาเหตุมาจากสภาผู้แทนราษฎรมีมติรับญัตติแก้ไขข้อบังคับการประชุมและปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2477 เกี่ยวกับวิธีการเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีไว้พิจารณาเพื่อให้รัฐบาลเสนอรายละเอียดตามงบประมาณโดยชัดแจ้ง แต่รัฐบาลไม่สามารถปฏิบัติตามได้	91	7 พ.ย. 2480 ถึง 11 ก.ย. 2481 **(สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 3)**	1. นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์		1
					2. นายทิม ภูริพัฒน์		2
					3. นายฟอง สิทธิธรรม		3
					4. นายเลียง ไชยกาล		4
		<u>สมาชิกประเภทที่ 2</u> จำนวน 91 คน มาจากการแต่งตั้ง เป็นสมาชิกประเภทที่ 2 ชุดเดิม จำนวน 78 คน และแต่งตั้งเพิ่มอีก 13 คน เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2480 เพื่อให้มีจำนวนเท่ากับสมาชิกประเภทที่ 1 เมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรสมาชิกประเภทที่ 2 ยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไปถึงรัฐสภาชุดที่ 5	91	9 ธ.ค. 2476 ถึง 10 พ.ค. 2489			

รัฐสภาชุดที่	รัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้/รูปแบบการเลือกตั้ง	วุฒิสภา/สภาผู้แทนราษฎร	จำนวนสมาชิก	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	สังกัดพรรค	เขตเลือกตั้ง
4	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 (เลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 3 เลือกตั้งทางตรงแบบแบ่งเขต)	มีสภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภท สมาชิกประเภทที่ 1 จำนวน 91 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรง เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2481 โดยวิธีแบ่งเขตเลือกตั้ง แต่ละเขตเลือกตั้งมีผู้แทนราษฎรได้ 1 คน โดยถือจำนวนราษฎร 200,000 ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 12 พฤศจิกายน 2481 ถึงวันที่ 15 ตุลาคม 2488 ทั้งนี้เพราะ ได้มีการขยายเวลาอยู่ในตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 2 ปี โดยพระราชบัญญัติขยายกำหนดเวลาอยู่ในตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2485 ซึ่งออกตามรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2485 เนื่องจากภาวะสงคราม ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเลือกตั้ง **หมายเหตุ** สมาชิกประเภทที่ 1 นี้ สิ้นสุดลงโดยการยุบสภาแทนราษฎร เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2488 เพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกประเภทที่ 1 ใหม่ มีสาเหตุมาจากการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดนี้อยู่ในตำแหน่งมานานประกอบกับมีความขัดแย้งเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติอาชญากรสงครามที่รัฐบาลเสนอเพื่อให้ลงโทษผู้ก่อให้เกิดการปกครองตามลัทธิเผด็จการ	91	12 พ.ย. 2481 ถึง 15 ต.ค. 2488 **(สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 4)**	1. นายฟอง สิทธิธรรม		1
					2. นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์		2
					3. นายเลียง ไชยกาล		3
					4. ขุนบุรัสการกิติคดี (เหมือน บุรัสการ) (ถึงแก่กรรม 4 พ.ค. 2488)		4
					5. นายบุญมา เกษมวัน (ได้รับเลือกแทน 12 ส.ค. 2488)		4

รัฐสภาชุดที่	รัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้/รูปแบบการเลือกตั้ง	วุฒิสภา/สภาผู้แทนราษฎร	จำนวนสมาชิก	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	สังกัดพรรค	เขตเลือกตั้ง
4	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475	สมาชิกประเภทที่ 2 สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2489 เนื่องจากมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 ในวันที่ 10 พฤษภาคม 2489	91	9 ธ.ค. 2476 ถึง 10 พ.ค. 2489			
5	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 (เลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 4 เลือกตั้งทางตรงแบบแบ่งเขต)	มีสภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วย สมาชิก 2 ประเภท คือ สมาชิกประเภทที่ 1 จำนวน 96 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรง เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ.2489 โดยวิธีแบ่งเขตเลือกตั้ง แต่ละเขตเลือกตั้งมีผู้แทนราษฎร 1 คน และถือจำนวนประชากร 200,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 6 มกราคม พ.ศ.2489 ถึงวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ.2490 (อนึ่ง เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ.2489 สมาชิกประเภทที่ 1 ยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไปในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร)	96	6 ม.ค. 2489 ถึง 8 พ.ย. 2490 **(สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 5)**	1. นายเลียง ไชยกาล		1
					2. นายฟอง สิทธิธรรม		2
					3. นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์		3
					4. นายบุญมา เกษมวัน		4
		สมาชิกประเภทที่ 2 จำนวน 96 คน มาจากการแต่งตั้งโดยเป็นสมาชิกประเภทที่ 2 ชุดเดิม จำนวน 91 คน และได้มีการแต่งตั้งเพิ่มเติมอีก 5 คน เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2489 เพื่อให้มีจำนวนเท่ากับสมาชิกประเภทที่ 1 และดำรงตำแหน่งต่อเนื่องไปจนถึงรัฐสภาชุดที่ 5 **หมายเหตุ** สมาชิกประเภทที่ 2 นี้ สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2489 เนื่องจากมีการประกาศใช้	96	9 ธ.ค. 2476 ถึง 10 พ.ค. 2489			

รัฐสภาชุดที่	รัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้/รูปแบบการเลือกตั้ง	วุฒิสภา/สภาผู้แทนราษฎร	จำนวนสมาชิก	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	สังกัดพรรค	เขตเลือกตั้ง
5	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2489	96	9 ธ.ค. 2476 ถึง 10 พ.ค. 2489			
6	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 (เลือกตั้งเพิ่มขึ้นตามจำนวนราษฎร การเลือกตั้งทางตรงแบบแบ่งเขต)	มี 2 สภา คือ พฤฒสภา และสภาผู้แทน **พฤฒสภา** จำนวน 80 คน มาจากการเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทน เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ.2489 ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ.2489 ถึง วันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ.2490	80	24 พ.ค. 2489 ถึง 8 พ.ย. 2490			
		สภาผู้แทน จำนวน 178 คน ประกอบด้วยสมาชิกประเภทที่ 1 ในรัฐสภาชุดที่ 5 จำนวน 96 คน และมีการเลือกตั้งเพิ่มอีก 82 คน เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2489 ใน 47 จังหวัด (รวมทั้งจังหวัดอุบลราชธานี) เป็นการเลือกตั้งโดยตรง โดยวิธีแบ่งเขตเลือกตั้ง แต่ละเขตเลือกตั้งให้มีผู้แทนราษฎรได้ 1 คน ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 6 มกราคม พ.ศ.2489 ถึง วันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ.2490 **หมายเหตุ** รัฐสภาชุดนี้สิ้นสุดลงเนื่องจากมีการยึดอำนาจการปกครองประเทศเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2490 โดย “คณะทหารของชาติ” ภายใต้การนำของ พลโทผิน ชุณหะวัณ	178 (82 คน มาจากการเลือกตั้งเพิ่มใน 47 จังหวัด รวมทั้งจอุบลราชธานี)	6 ม.ค. 2489 ถึง 8 พ.ย. 2490 **(เฉพาะสมาชิก 96 คน)** 5 ส.ค. 2489 ถึง 8 พ.ย. 2490 **(เฉพาะสมาชิก 82 คน ซึ่งเป็นสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 5 เพิ่มเติม)**	1. นายน้อม วนรมย์		1
					2. นายสุวิชช์ จิตตะยะโสธร		2
					3. นายนารถ มนตเสวี		3
					4. นายสุดใจ ศุภสร		4

รัฐสภาชุดที่	รัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้/รูปแบบการเลือกตั้ง	วุฒิสภา/สภาผู้แทนราษฎร	จำนวนสมาชิก	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	สังกัดพรรค	เขตเลือกตั้ง
7	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว พุทธศักราช 2490) (การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 5 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบรวมเขตและเลือกตั้งเพิ่มขึ้นตามบทเฉพาะกาล เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบรวมเขต)	มี 2 สภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทน **วุฒิสภา** จำนวน 100 คน มาจากการแต่งตั้งเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2490 ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 18 พฤศจิกายน 2490 ถึงวันที่ 29 พฤศจิกายน 2494	100	18 พ.ย. 2490 ถึง 29 พ.ย. 2494			
		สภาผู้แทน มีสมาชิกจำนวน 99 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรง เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ.2491 โดยวิธีรวมเขตจังหวัดและถือจำนวนประชากร 200,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน และเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ.2492 ได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนเพิ่มขึ้นใน 19 จังหวัด จำนวน 21 คน โดยวิธีรวมเขตจังหวัด และถือจำนวนประชากร 150,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 29 มกราคม พ.ศ.2491 ถึง ;วันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ.2494 (อนึ่ง เมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 ในวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2492 รัฐธรรมนูญกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกสภาผู้แทนอยู่ในตำแหน่งจนครบวาระ) ในช่วงรัฐสภาชุดที่ 7 นี้ ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2491 จึงเป็นผลให้มีการตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญเพื่อทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวร (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492)	99	29 ม.ค. 2491 ถึง 29 พ.ย. 2494 **(สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 6)**	1. นายผดุง โกศัลวิตร์		
					2. นายฟอง สิทธิธรรม		
					3. นายเลียง ไชยกาล		
					4. นายยงยุทธ พึ่งภพ		
				5 มิ.ย. 2492 ถึง 29 พ.ย. 2494 **(ผู้แทนที่เลือกตั้งเพิ่ม 19 จังหวัด จำนวน 21 คน) (สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 6 เพิ่มเติม)**	1. นางอรพิน ไชยกาล		
					2. นายทองพูน อาจธะขันธ์		

รัฐสภาชุดที่	รัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้/รูปแบบการเลือกตั้ง	วุฒิสภา/สภาผู้แทนราษฎร	จำนวนสมาชิก	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	สังกัดพรรค	เขตเลือกตั้ง
7	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว พุทธศักราช 2490)	**หมายเหตุ** รัฐสภาชุดนี้สิ้นสุดลง เนื่องจากมีการยึดอำนาจการปกครองประเทศ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2494 โดย "คณะบริหารประเทศชั่วคราว" ภายใต้การนำของพลเอกผิน ชุณหะวัณ					
8	ประกาศพระบรมราชโองการให้ใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 (เลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 6 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบรวมเขต)	มีสภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภท คือ สมาชิกประเภทที่ 1 จำนวน 123 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรง เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2495 โดยวิธีรวมเขตจังหวัด และถือเกณฑ์จำนวนประชากร 150,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2495 ถึงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2500 **หมายเหตุ** สมาชิกประเภทที่ 1 นี้ สิ้นสุดลงเนื่องจากพ้นจากตำแหน่งตามวาระ	123	26 ก.ค. 2495 ถึง 25 ก.พ. 2500 **(สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 7)**	1. นายเลียง ไชยกาล 2. นายยงยุทธ พึ่งภพ 3. นางอรพิน ไชยกาล 4. นายดิเรก มณีรัตน์ 5. นายทิม ภูริพัฒน์ 6. นายผัน บุญชิต		
		สมาชิกประเภทที่ 2 จำนวน 123 คน มาจากการแต่งตั้งเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2494 โดยทำหน้าที่เป็นผู้แทนราษฎรไปก่อนจนกว่าจะมีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร เมื่อสมาชิกประเภทที่ 1 พ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว สมาชิกประเภทที่ 2 ยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไป (จนถึงรัฐสภาชุดที่ 9)	123	30 พ.ย. 2494 ถึง 16 ก.ย. 2500			
9	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495	มีสภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภท คือ					

รัฐสภาชุดที่	รัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้/รูปแบบการเลือกตั้ง	วุฒิสภา/สภาผู้แทนราษฎร	จำนวนสมาชิก	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	สังกัดพรรค	เขตเลือกตั้ง
9	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495 (เลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 7 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบรวมเขต)	สมาชิกประเภทที่ 1 จำนวน 160 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรง เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2500 โดยวิธีรวมเขตจังหวัดถือจำนวนประชากร 150,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2500 ถึงวันที่ 16 กันยายน 2500	160	26 ก.พ. 2500 ถึง 16 ก.ย. 2500 **(สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 8)**	1. นายทิม ภูริพัฒน์	เศรษฐกร	
					2. นายฟอง สิทธิธรรม	ประชาธิปัตย์	
					3. นายกลิ่น ปลั่งนิล	ประชาธิปัตย์	
					4. นายทองพูน อาจธะขันธ์	ประชาธิปัตย์	
					5. นายเจียม โชติรัษฎ์	เศรษฐกร	
					6. นายเลียง ไชยกาล	เสรีมนังคศิลา	
					7. นายผัน บุญชิต	เสรีมนังคศิลา	
		สมาชิกประเภทที่ 2 จำนวน 123 คน มาจากการแต่งตั้ง เป็นสมาชิกประเภทที่ 2 ชุดเดิม **หมายเหตุ** สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลงเนื่องจากมีการยึดอำนาจการปกครองประเทศเมื่อวันที่ 16 กันยายน 2500 โดยคณะทหารภายใต้การนำของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	123	30 พ.ย. 2494 ถึง 16 ก.ย. 2500			
10	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495 (เลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 8 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบรวมเขต)	มีสภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิก2 ประเภท คือ สมาชิกประเภทที่ 1 จำนวน 160 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรง เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2500 โดยวิธีรวมเขตจังหวัด และถือจำนวนประชากร 150,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 15 ธันวาคม 2500 ถึง วันที่ 20 ตุลาคม 2501	160	15 ธ.ค. 2500 ถึง 20 ต.ค. 2501 **(สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 9) (2500/1)**	1. นายฟอง สิทธิธรรม	ประชาธิปัตย์	
					2. นายทิม ภูริพัฒน์	สหภูมิ	
					3. นายวีระ รมยะรูป	สหภูมิ	
					4. นางสาวอรอินทร์ ภูริพัฒน์	สหภูมิ	
					5. นายผัน บุญชิต	สหภูมิ	
					6. นายเลียง ไชยกาล	ไม่สังกัดพรรค	
					7. นายนาถ เงินทาบ	ไม่สังกัดพรรค	

รัฐสภาชุดที่	รัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้/รูปแบบการเลือกตั้ง	วุฒิสภา/สภาผู้แทนราษฎร	จำนวนสมาชิก	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	สังกัดพรรค	เขตเลือกตั้ง
10	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495 (การเลือกตั้งสมาชิกประเภทที่ 1 แทนสมาชิกประเภทที่ 2 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบรวมเขตใน 5 จังหวัด)	วันที่ 1 มกราคม 2501 คณะรัฐมนตรีได้ประกาศจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จบชั้นประถมศึกษา ตามมาตรา 116 ของรัฐธรรมนูญ เป็นผลให้สมาชิกประเภทที่ 2 ต้องจับสลากออก 26 คน เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2501 และในวันที่ 30 มีนาคม 2501 จึงมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาประเภทที่ 1 ใน 5 จังหวัด จำนวน 26 คน รวมสมาชิกประเภทที่ 1 ทั้งสิ้น 186 คน	26 **(รวมทั้งสองชุด 186 คน)**	31 มี.ค. 2501 ถึง 20 ต.ค. 2501 **(สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 9 เพิ่มเติม) (2500/2)**	1. นายกลิ่น ปลั่งนิล	ประชาธิปัตย์	
					2. นายดิเรก มณีรัตน์	ชาติสังคม	
					3. นายฟอง การินทร์	ชาติสังคม	
					4. ขุนวรวาทพิสุทธิ์ (สุข พันธ์เพ็ง)	ชาติสังคม	
					5. นายสุวิชช์ จิตตะยะโสธร	ชาติสังคม	
					6. นายยงยุทธ พึ่งภพ	ไม่สังกัดพรรค	
					7. นางอรพิน ไชยกาล	ไม่สังกัดพรรค	
		สมาชิกประเภทที่ 2 มีสมาชิกจำนวน 121 คน มาจากการแต่งตั้งเมื่อวันที่ 18 กันยายน 2500 ต่อมา สมาชิกประเภทที่ 2 จับสลากออก 26 คน เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2501 จึงเหลือสมาชิกประเภทที่ 2 จำนวน 95 คน ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 18 กันยายน 2500 ถึงวันที่ 20 ตุลาคม 2501 **หมายเหตุ** สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดเนื่องจากมีการยึดอำนาจการปกครองประเทศเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2501 โดยคณะปฏิวัติ ภายใต้การนำของ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และได้ประกาศยกเลิก พ.ร.บ.พรรคการเมือง พ.ศ.2498 ทำให้พรรคการเมืองทั้งหลายที่จัดตั้งขึ้นไว้สิ้นสุดลง					
11	ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2502	มีสภาเดียว คือ สภาร่างรัฐธรรมนูญ **สภาร่างรัฐธรรมนูญ** มี 240 คน มาจากการแต่งตั้ง เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2502 ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2502					

รัฐสภาชุดที่	รัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้/รูปแบบการเลือกตั้ง	วุฒิสภา/สภาผู้แทนราษฎร	จำนวนสมาชิก	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	สังกัดพรรค	เขตเลือกตั้ง
11	ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2502	ถึง วันที่ 20 มิถุนายน 2511 **หมายเหตุ** สภาร่างรัฐธรรมนูญชุดนี้สิ้นสุดลง เนื่องจากมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511	240	3 ก.พ. 2502 ถึง 20 มิ.ย. 2511			
12	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511 (การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 9 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบรวมเขต)	มี 2 สภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทน **วุฒิสภา** มีจำนวน 164 คน มาจากการแต่งตั้ง เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2511 จำนวน 120 คน และแต่งตั้งเพิ่มอีก 44 คน เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2512 เพื่อให้มีจำนวน 3 ใน 4 ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามที่กำหนดใน รัฐธรรมนูญ จนถึงวันที่ 3 กรกฎาคม 2514 สมาชิกวุฒิสภามีอายุครบ 3 ปี ต้องจับสลากออกกึ่งหนึ่ง จำนวน 82 คน และมีการแต่งตั้งสมาชิกเท่าจำนวนที่ออกไปเข้ามาแทนที่ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 4 กรกฎาคม 2511 ถึง วันที่ 17 พฤศจิกายน 2514	164 (120 + 44)	4 ก.ค. 2511 ถึง 17 พ.ย. 2514			
		สภาผู้แทน มีจำนวน 219 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรง เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2512 โดยวิธีรวมเขตจังหวัด ถือจำนวนประชากร 150,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2512 ถึงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2514 **หมายเหตุ** รัฐสภาชุดนี้สิ้นสุด เนื่องจากมีการยึดอำนาจการปกครองประเทศ เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2514 โดยคณะปฏิวัติ ภายใต้การนำของจอมพลถนอม กิตติขจร	219	10 ก.พ. 2512 ถึง 17 พ.ย. 2514 **(สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 10)**	1. นายเสรี สุชาตะประคัลภ์	ไม่สังกัดพรรค	
					2. นายฟอง สิทธิธรรม	ไม่สังกัดพรรค	
					3. นายยิ่ง สิทธิธรรม	เณวร่วมประชาธิปไตย	
					4. นายสมนึก ทองรุ่งโรจน์	เณวร่วมประชาธิปไตย	
					5. นายวิชัย โกมลวิชญ์	ไม่สังกัดพรรค	
					6. นายทองมาก จันทะลือ	ไม่สังกัดพรรค	
					7. นายบุญเย็น วอทอง	เณวร่วมประชาธิปไตย	
					8. นายวิชัย เสวะมาตย์	ประชาธิปัตย์	
					9. นายประทีป ทองคำใส	สหประชาไทย	

รัฐสภาชุดที่	รัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้/รูปแบบการเลือกตั้ง	วุฒิสภา/สภาผู้แทนราษฎร	จำนวนสมาชิก	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	สังกัดพรรค	เขตเลือกตั้ง
13	ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2515	มีสภาเดียว คือ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ **สภานิติบัญญัติแห่งชาติ** มีจำนวน 299 คน มาจากการแต่งตั้งเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2515 ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 16 ธันวาคม 2515 ถึง 16 ธันวาคม 2516 **หมายเหตุ** สภานิติบัญญัติแห่งชาติชุดนี้ สิ้นสุดลงโดยการยุบสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2516 มีสาเหตุมาจากหลังเหตุการณ์วันมหาวิปโยค 14 ตุลาคม 2516 และสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ลาออกจากตำแหน่ง 288 คน จนไม่ครบองค์ประชุม	299	16 ธ.ค. 2515 ถึง 16 ธ.ค. 2516			
14	ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2515	มีสภาเดียว คือ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ **สภานิติบัญญัติแห่งชาติ** มีจำนวน 299 คน มาจากการเลือกตั้งของสมัชชาแห่งชาติ ซึ่งมีจำนวน 2,347 คน ตามพระบรมราชโองการแต่งตั้งสมัชชาแห่งชาติ ลงวันที่ 10 ธันวาคม 2516 โดยให้สมาชิกสมัชชาแห่งชาติเลือกตั้งกันเอง เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2516 และพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติตามมติสมัชชาแห่งชาติ เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2516 ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 23 ธันวาคม 2516 ถึงวันที่ 25 มกราคม 2518 **หมายเหตุ** สภานิติบัญญัติแห่งชาติชุดนี้สิ้นสุดลง เนื่องจากมีการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2518 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517	299	23 ธ.ค. 2516 ถึง 25 ม.ค. 2518			

รัฐสภาชุดที่	รัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้/รูปแบบการเลือกตั้ง	วุฒิสภา/สภาผู้แทนราษฎร	จำนวนสมาชิก	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	สังกัดพรรค	เขตเลือกตั้ง
15	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 (การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่10 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบผสมระหว่างแบ่งเขตกับรวมเขต)	มี 2 สภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร **วุฒิสภา** มีจำนวน 100 คน มาจากการแต่งตั้ง เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2518 เมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภายังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไป	100	26 ม.ค. 2518 ถึง 6 ต.ค. 2519			
		สภาผู้แทนราษฎร มีจำนวน 269 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรง เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2518 โดยถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกิน 3 คน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้งในแต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกิน 3 คน และไม่น้อยกว่า 1 คน ในอัตราประชากร150,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 26 มกราคม 2518 ถึง วันที่ 12 มกราคม 2519 **หมายเหตุ** สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลงโดยการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2519 มีสาเหตุมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดพรรคร่วมรัฐบาลไปสนับสนุนญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจของพรรคฝ่ายค้าน	269	26 ม.ค. 2518 ถึง 12 ม.ค. 2519 **(สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 11)**	1. นายประวิทย์ ศรีธัญรัตน์	กิจสังคม	1
					2. นายสุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ	สังคมชาตินิยม	
					3. นายประทีป ทองคำใส	ธรรมสังคม	
					1. นายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์	ประชาธรรม	2
					2. นายเพียร พุ่มจันทร์	ธรรมสังคม	
					3. นายสมาน งามสนิท	ธรรมสังคม	
					1. นายสุทัศน์ เงินหมื่น	สังคมนิยมแห่งประเทศไทย	3
					2. นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์	ชาติไทย	
					3. นายวิชัย เสวะมาตย์	สังคมนิยมแห่งประเทศไทย	
16	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517	มี 2 สภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา มีจำนวน 100 คน เป็นสมาชิกวุฒิสภาชุดเดิมที่ได้รับแต่งตั้ง เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2518 ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 26 มกราคม 2518 ถึง วันที่ 6 ตุลาคม 2519	100	26 ม.ค. 2518 ถึง 6 ต.ค. 2519			

รัฐสภาชุดที่	รัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้/รูปแบบการเลือกตั้ง	วุฒิสภา/สภาผู้แทนราษฎร	จำนวนสมาชิก	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	สังกัดพรรค	เขตเลือกตั้ง
16	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 (การเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 11 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบสอบผสมระหว่างรวมเขตกับแบ่งเขต)	**สภาผู้แทนราษฎร** มีจำนวน 279 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรง เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2519 โดยถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกิน 3 คน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง ในแต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกิน 3 คน และไม่น้อยกว่า 1 คน ในอัตราประชากร 150,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 4 เมษายน 2519 ถึง 6 ตุลาคม 2519 **หมายเหตุ** รัฐสภาชุดนี้สิ้นสุดเนื่องจากมีการยึดอำนาจการปกครองประเทศ เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2519 โดยคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ภายใต้การนำของพลเรือเอกสงัด ชลออยู่	279	4 เม.ย. 2519 ถึง 6 ต.ค. 2519 **(สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 12)**	1. นายเฉลิม สุขเสริม	ชาติไทย	1
					2. นายโกศล มารมย์	ชาติไทย	
					3. นายไพฑูรย์ โหตระไวศยะ	ชาติไทย	
					1. ร.ต.ท.ฉรงค์ เทวคุปต์	ประชาธิปัตย์	2
					2. นายสุทวิช สุพรรณ	ประชาธิปัตย์	
					3. นายเชวงศักดิ์ เศรษฐมาตย์	ประชาธิปัตย์	
					1. นายประสิทธิ์ จันทวารา	ชาติไทย	3
					2.นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์	ชาติไทย	
					3. นายยิ่ง สิทธิธรรม	ชาติไทย	
17	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2519	มีสภาเดียว คือ สภาที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่สภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน **สภาที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรี** ทำหน้าที่สภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน มาจากการแต่งตั้ง จำนวน 24 คน เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2519 ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 22 ตุลาคม 2519 ถึง วันที่ 20 พฤศจิกายน 2519 **หมายเหตุ** สภาที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่สภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดินชุดนี้ สิ้นสุดลงเมื่อมีการแต่งตั้งสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2519	24	22 ต.ค. 2519 ถึง 20 พ.ย. 2519			

รัฐสภาชุดที่	รัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้/รูปแบบการเลือกตั้ง	วุฒิสภา/สภาผู้แทนราษฎร	จำนวนสมาชิก	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	สังกัดพรรค	เขตเลือกตั้ง
18	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2519	มีสภาเดียว คือ สภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน มาจากการแต่งตั้ง จำนวน 340 คน เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2519 ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 20 พฤศจิกายน 2519 ถึงวันที่ 20 ตุลาคม 2520 **หมายเหตุ** สภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดินชุดนี้สิ้นสุดลงเนื่องจากมีการยึดอำนาจการปกครองประเทศ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2520 โดยคณะปฏิวัติภายใต้การนำของพลเรือเอกสงัด ชลออยู่	340	20 พ.ย. 2519 ถึง 20 ต.ค. 2520			
19	ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2520	มีสภาเดียว คือ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ **สภานิติบัญญัติแห่งชาติ** มาจากการแต่งตั้ง จำนวน 360 คน เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2520 ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 15 พฤศจิกายน 2520 ถึง วันที่ 21 เมษายน 2521 **หมายเหตุ** สภานิติบัญญัติแห่งชาติชุดนี้สิ้นสุดลงเนื่องจากมีการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2522 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521	360	15 พ.ย. 2520 ถึง 21 เม.ย. 2522			
20	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 (การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 12 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบผสมทั้งรวมเขตและแบ่งเขต)	มี 2 สภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร **วุฒิสภา** มีจนวน 225 คน มาจากการแต่งตั้ง เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2522 เมื่อครบ 2 ปี สมาชิกจำนวน 1 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด คือ จำนวน 75 คน พ้นจากตำแหน่ง โดยวิธีจับสลาก และมีการแต่งตั้งทดแทนตำแหน่งที่ว่างจำนวน 75 คน เมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรแล้วยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไป	225	22 เม.ย. 2522 ถึง 23 ก.พ. 2534			

รัฐสภาชุดที่	รัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้/รูปแบบการเลือกตั้ง	วุฒิสภา/สภาผู้แทนราษฎร	จำนวนสมาชิก	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	สังกัดพรรค	เขตเลือกตั้ง
20	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 (การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 12 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบผสมทั้งรวมเขตและแบ่งเขต)	**สภาผู้แทนราษฎร** จำนวน 301 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรง เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2522 โดยถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งจังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกิน 3 คน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้งในแต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกิน 3 คน และไม่น้อยกว่า 1 คน ในอัตราประชากร 150,000 คน ต่อ ผู้แทนราษฎร 1 คน ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 22 เมษายน 2522 ถึง วันที่ 19 มีนาคม 2526 **หมายเหตุ** สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลง โดยการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2526 มีสาเหตุมาจากรัฐสภาไม่ให้ความเห็นชอบในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเพื่อให้ขยายเวลาการใช้บทเฉพาะกาลออกไปอีก 4 ปี	301	22 เม.ย. 2522 ถึง 19 มี.ค. 2526 **(สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 13)**	1. นายประสิทธิ์ ณรงค์เดช	เสรีธรรม	1
					2. นายไพฑูรย์ โหตระไวศยะ (ถึงแก่กรรม 5 ก.ย. 2524)	เสรีธรรม	
					3. นายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ (ได้รับเลือกตั้งแทน 29 พ.ย. 2524)	ประชาราษฎร์	
					4. พ.ต.ต.ยุทธนา พรสวรรค์	ชาติประชาธิปไตย	2
					1. ร.ต.ท.ณรงค์ เทวคุปต์	ประชาธิปัตย์	
					2. นายผัน บุญชิต	กิจสังคม	
					1. นายเชวงศักดิ์ เศรษฐมาตย์	สยามประชาธิปไตย	3
					2. นายวารินทร์ ศรีแย้ม	ประชาราษฎร์	
					3. นายประสิทธิ์ จันทวารา	ชาติไทย	
					1. นายดุสิต โสภิตชา	เสรีธรรม	4
					2. นายไชยพจน์ ภู่กำชัย	ชาติไทย	
21	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 (การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 13 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบผสมระหว่างรวมเขตกับแบ่งเขต)	มี 2 สภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร **วุฒิสภา** ประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาชุดเดิม จำนวน 225 คน ซึ่งในวันที่ 21 เมษายน 2526 วุฒิสภามีอายุครบ 4 ปี สมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับแต่งตั้ง เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2522 ที่เหลืออยู่จากการจับสลากออกเมื่อครบ 2 ปี ต้องจับสลากออกครึ่งหนึ่ง จำนวน 75 คน และในวันที่ 22 เมษายน 2526 ได้แต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 93 คน โดยแทนตำแหน่งที่ว่าง 75 คน และตั้งเพิ่มอีก 18 คน เพื่อให้มีจำนวน 3 ใน 4 ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อรวมสมาชิก	243 (ชุดเดิม 225 + 18)	22 เม.ย. 2522 ถึง 23 ก.พ. 2534 (เฉพาะ 225 คน) 22 เม.ย. 2526 ถึง 23 ก.พ. 2534 **(เฉพาะ 18 คน)**			

รัฐสภาชุดที่	รัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้/รูปแบบการเลือกตั้ง	วุฒิสภา/สภาผู้แทนราษฎร	จำนวนสมาชิก	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	สังกัดพรรค	เขตเลือกตั้ง
21	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 (การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 13 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบผสมระหว่างรวมเขตกับแบ่งเขต)	วุฒิสภาทั้งหมดมีจำนวน 243 คน วันที่ 22 เมษายน 2528 สมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับแต่งตั้งเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2522 ที่เหลือจำนวน 75 ต้องพ้นจากตำแหน่งเพราะครบวาระ 6 ปี ในวันที่ 15 เมษายน 2528 จึงได้มีการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 75 คน โดยให้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 22 เมษายน 2528 เป็นต้นไป เมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรแล้วสมาชิกวุฒิสภายังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไป					
		สภาผู้แทนราษฎร มีจำนวน 324 คน มาจากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2526 โดยถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง แต่จังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกิน 3 คน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง แต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกิน 3 คน และไม่น้อยกว่า 1 คน โดยถือจำนวนประชากร 150,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 18 เมษายน 2526 ถึง วันที่ 1 พฤษภาคม 2529 **หมายเหตุ** สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลงโดยการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2529 มีสาเหตุมาจากสภาผู้แทนราษฎรลงมติไม่อนุมัติพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2522 พ.ศ.2529	324	18 เม.ย. 2526 ถึง 1 พ.ค. 2529 **(สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 14)**	1. นายพูลสวัสดิ์ โหตระไวศยะ	ชาติไทย	1
					2. นายสุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ	กิจสังคม	
					3. นายมนต์ชัย โควสุรัตน์	กิจสังคม	
					1. นายผัน บุญชิต	กิจสังคม	2
					2. นายตุ่น จินตะเวช	กิจสังคม	
					3. นายชาตรี พิริยะกิจไพบูลย์	กิจสังคม	
					1. นายธนา เมตตาริกานนท์	กิจสังคม	3
					2. นายสุทัศน์ เงินหมื่น	ประชาธิปัตย์	
					3. นายสุวัฒน์ ศิริอำนาจ	กิจสังคม	
					1. นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์	กิจสังคม	4
					2. นายสมนึก ทองรุ่งโรจน์	กิจสังคม	

รัฐสภาชุดที่	รัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้/รูปแบบการเลือกตั้ง	วุฒิสภา/สภาผู้แทนราษฎร	จำนวนสมาชิก	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	สังกัดพรรค	เขตเลือกตั้ง
22	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521	มี 2 สภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร **วุฒิสภา** ประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาชุดเดิม จำนวน 243 คน วันที่ 28 กรกฎาคม 2529 มีการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาเพิ่มขึ้นอีก 17 คน รวมเป็น 260 คน หรือจำนวน 3 ใน 4 ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 22 เมษายน 2530 สมาชิกวุฒิสภา จำนวน 75 คน ที่ได้รับแต่งตั้งเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2524 ต้องพ้นจากตำแหน่งเพราะครบวาระ 6 ปี ในวันที่ 19 เมษายน 2530 จึงได้มีการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาแทนตำแหน่งที่ว่าง จำนวน 75 คน โดยให้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 22 เมษายน 2530 เป็นต้นไป เมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรแล้วสมาชิกวุฒิสภายังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไป	260 (ชุดเดิม 243 คน) แต่งตั้งเพิ่มเติม 17 คน	22 เม.ย. 2522 ถึง 23 ก.พ. 2534 **(ชุด 260 คน และ 243 คน)** 28 ก.ค. 2529 ถึง 23 ก.พ. 2534 **(ชุด 17 คน)**			
		สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีสมาชิกจำนวน 347 มาจากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2529 โดยถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง แต่จังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกิน 3 คน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง แต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกิน 3 คนและไม่น้อยกว่า 1 คน โดยถือจำนวนประชากร 150,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 27 กรกฎาคม 2529 ถึง วันที่ 29 เมษายน 2531	347	27 ก.ค. 2529 ถึง 29 เม.ย. 2531 **(สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 15)**	1. นายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์	กิจสังคม	1
					2. นายสุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ	กิจสังคม	
					3. นายวิทยา ขันอาสา	กิจสังคม	
					1. นายผัน บุญชิต	ราษฎร	2
					2. นายอิสสระ สมชัย	ราษฎร	
					3. นายดำรงค์ บุญชิต	ราษฎร	
					1. นายสนิท จันทรวงศ์	กิจสังคม	3
					2. นายธีระชัย ศิริขันธ์	กิจสังคม	
					3. นายธนา เมตตาริกานนท์	กิจสังคม	

รัฐสภาชุดที่	รัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้/รูปแบบการเลือกตั้ง	วุฒิสภา/สภาผู้แทนราษฎร	จำนวนสมาชิก	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	สังกัดพรรค	เขตเลือกตั้ง
22	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 (การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 14 เป็นการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตกับรวมเขต)	**หมายเหตุ** สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลงโดยการยุบสภาเมื่อวันที่ 29 เมษายน พ.ศ.2531 มีสาเหตุมาจากสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่...) พ.ศ.... ในวาระที่ 2 และวาระที่ 3 ในวันที่ 28 เมษายน พ.ศ.2531 สมาชิกพรรคร่วมรัฐบาลอภิปรายคัดค้านร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว และในการลงมติมีสมาชิกพรรคร่วมรัฐบาล จำนวน 31 คน ยกมือคัดค้านร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ เป็นเหตุให้รัฐมนตรีของพรรคประชาธิปัตย์ทั้ง 16 คน ลาออกจากตำแหน่ง เพื่อให้มีการปรับคณะรัฐมนตรี แต่พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นได้ตัดสินใจยุบสภาผู้แทนราษฎร			1. นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์	กิจสังคม	4
					2. นายปรีชา เลาหพงศ์ชนะ	กิจสังคม	
					3. นายดุสิต โสภิตชา	กิจประชาคม	
23	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 (การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 15 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบรวมเขตกับแบ่งเขต)	มี 2 สภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร **วุฒิสภา** ประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาชุดเดิม จำนวน 260 คน วันที่ 25 กรกฎาคม 2531 มีการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาเพิ่มขึ้นอีก 7 คน เพื่อให้ครบ 3 ใน 4 ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรวมสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมด จำนวน 267 คน วันที่ 21 เมษายน 2532 สมาชิกวุฒิสภา จำนวน 75 คน ที่ได้รับแต่งตั้งเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2526 ต้องพ้นจากตำแหน่งตามวาระ จึงได้มีการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาแทนตำแหน่งที่ว่าง 75 คน โดยให้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 22 เมษายน 253 2 เป็นต้นไป	267 (260 + 7)	22 เม.ย. 2522 ถึง 23 ก.พ. 2534 **(สำหรับชุด 267 และ 260 คน)** 25 ก.ค. 2531 ถึง 23 ก.พ. 2534 **(สำหรับ 7 คนที่เพิ่ม**			

รัฐสภาชุดที่	รัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้/รูปแบบการเลือกตั้ง	วุฒิสภา/สภาผู้แทนราษฎร	จำนวนสมาชิก	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	สังกัดพรรค	เขตเลือกตั้ง
23	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 (การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 15 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบรวมเขตกับแบ่งเขต)	**สภาผู้แทนราษฎร** มีจำนวน 357 คน มาจากการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2531 โดยถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง แต่จังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกิน 3 คน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง แต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกิน 3 คน และไม่น้อยกว่า 1 คน โดยถือจำนวนประชากร 150,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 24 กรกฎาคม 2531 ถึง วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 **หมายเหตุ** รัฐสภาชุดนี้สิ้นสุดเนื่องจากมีการยึดอำนาจการปกครองประเทศ เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 โดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ภายใต้การนำของพลเอกสุนทร คงสมพงษ์	357	24 ก.ค. 2531 ถึง 23 ก.พ. 2534 **(สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 16)**	1. นายพูลสวัสดิ์ โหตระไวศยะ	ชาติไทย	1
					2. นายวิทยา ขันอาสา	(พรรคประชาชน) พรรคชาติไทย	
					3. นายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์	กิจสังคม	
					1. นายตุ่น จินตะเวช	ปวงชนชาวไทย	2
					2. นายปัญญา จินตะเวช	ปวงชนชาวไทย	
					3. นายชาตรี พิริยะกิจไพบูลย์	กิจสังคม	
					1. นายสุทัศน์ เงินหมื่น	ประชาธิปัตย์	3
					2. นายธนา เมตตาริกานนท์	กิจสังคม	
					3. นายสนิท จันทรวงศ์	กิจสังคม	
					1. นายดุสิต โสภิตชา	(กิจประชาคม) เอกภาพ	4
					2. นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์	กิจสังคม	
					3. นายสุรศักดิ์ บัวขาว	ประชาธิปัตย์	
24	ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2534	มีสภาเดียว คือ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ **สภานิติบัญญัติแห่งชาติ** มีจำนวน 292 คน มาจากการแต่งตั้ง เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2534 ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 15 มีนาคม 2534 ถึง วันที่ 21 มีนาคม 2535 **หมายเหตุ** สภานิติบัญญัติแห่งชาติชุดนี้สิ้นสุดลงเนื่องจากมีการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2535 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534	292	15 มี.ค. 2534 ถึง 21 มี.ค. 2535			

รัฐสภาชุดที่	รัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้/รูปแบบการเลือกตั้ง	วุฒิสภา/สภาผู้แทนราษฎร	จำนวนสมาชิก	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	สังกัดพรรค	เขตเลือกตั้ง
25	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 (การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 16 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบผสมระหว่างรวมเขตกับแบ่งเขต)	มี 2 สภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร **วุฒิสภา** มีจำนวน 270 คน มาจากการแต่งตั้ง เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2530 เมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรแล้ว สมาชิกวุฒิสภายังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไป	270	22 มี.ค. 2535 ถึง 21 มี.ค. 2539			
		สภาผู้แทนราษฎร มีจำนวน 360 คน มาจากการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2535 ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 22 มีนาคม 2535 ถึง วันที่ 30 มีนาคม 2535 **หมายเหตุ** สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลงโดยการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2535 มีสาเหตุมาจากหลังจากเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองขึ้น เมื่อเดือนพฤษภาคม 2535 นายอานันท์ ปันยารชุน ได้กลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง และใช้กระบวนการรัฐสภาคืนอำนาจให้กับประชาชน ด้วยการยุบสภาผู้แทนราษฎร	360	22 มี.ค. 2535 ถึง 30 มิ.ย. 2535 **(สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 17) (2535/1)**	1. นายธำรงค์ ไทยมงคล	กิจสังคม	1
					2. นายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์	สามัคคีธรรม	
					3. นายสุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ	ความหวังใหม่	
					1. นายอิสสระ สมชัย	ความหวังใหม่	2
					2. นายตุ่น จินตะเวช	ความหวังใหม่	
					3. นายปัญญา จินตะเวช	ความหวังใหม่	
					1. นายสุทัศน์ เงินหมื่น	ประชาธิปัตย์	3
					2. นายวิฑูรย์ นามบุตร	ประชาธิปัตย์	
					3. นายชัยพร ทองประเสริฐ	ประชาธิปัตย์	
					1. นายดุสิต โสภิตชา	กิจสังคม	4
					2. นายปรีชา เลาหพงศ์ชนะ	สามัคคีธรรม	
					3. พ.ต.พูนศักดิ์ พสุนนท์	ความหวังใหม่	
26	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 (การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 17 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบแบ่งเขตกับรวมเขต)	มี 2 สภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร **วุฒิสภา** ประกอบด้วยสมาชิกชุดเดิมในรัฐสภา ชุดที่ 25 จำนวน 270 คน เมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรแล้ว สมาชิกวุฒิสภายังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไป	270	22 มี.ค. 2535 ถึง 21 มี.ค. 2539			

รัฐสภาชุดที่	รัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้/รูปแบบการเลือกตั้ง	วุฒิสภา/สภาผู้แทนราษฎร	จำนวนสมาชิก	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	สังกัดพรรค	เขตเลือกตั้ง
26	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534	**สภาผู้แทนราษฎร** มีสมาชิกจำนวน 360 คน มาจากการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2535 ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 13 กันยายน 2535 ถึง วันที่ 19 พฤษภาคม 2538 **หมายเหตุ** สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลงโดยการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2538 มีสาเหตุจากพรรคพลังธรรมขอถอนตัวจากการเป็นพรรคร่วมรัฐบาล เพราะเห็นว่าขาดความชอบธรรมในการบริหารประเทศ เพราะไม่สามารถชี้แจงกรณี ส.ปก.4-01 ให้ชัดแจ้งได้	360	13 ก.ย. 2535 ถึง 19 พ.ค. 2538 **(สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 18) (2535/2)**	1. นายวิทยา ขันอาสา	ความหวังใหม่	1
					2. นายไพฑูรย์ โหตระไวศยะ	พลังธรรม	
					3. นายสุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ	ความหวังใหม่	
					1. นายอิสสระ สมชัย	ประชาธิปัตย์	2
					2. นายชาตรี พิริยะกิจไพบูลย์	ชาติไทย	
					3. นายโอวาท จุลโคตร	ประชาธิปัตย์	
					1. นายสุทัศน์ เงินหมื่น	ประชาธิปัตย์	3
					2. นายวิฑูรย์ นามบุตร	ประชาธิปัตย์	
					3. นายสนิท จันทรวงศ์	ความหวังใหม่	
					1. นายดุสิต โสภิตชา	กิจสังคม	4
					2. นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์	ชาติพัฒนา	
					3. นายสุรศักดิ์ บัวขาว	ชาติพัฒนา	
27	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 (การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 18 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบแบ่งเขตกับรวมเขต)	มี 2 สภา คือ วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร **วุฒิสภา** มีสมาชิกจำนวน 270 คน ประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาชุดเดิมในรัฐสภาชุดที่ 26 สมาชิกวุฒิสภาชุดนี้ต้องพ้นจากตำแหน่งตามวาระในวันที่ 21 มีนาคม 2539 และในวันที่ 22 มีนาคม 2539 พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาชุดใหม่แทน จำนวน 260 คน หรือ 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538 เมื่อมีการยุบสภาผู้แทน	270	22 มี.ค. 2535 ถึง 21 มี.ค. 2539 และ 22 มี.ค. 2539 ถึง 21 มี.ค. 2543			

รัฐสภาชุดที่	รัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้/รูปแบบการเลือกตั้ง	วุฒิสภา/สภาผู้แทนราษฎร	จำนวนสมาชิก	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	สังกัดพรรค	เขตเลือกตั้ง
27	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 (การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 18 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบแบ่งเขตกับรวมเขต)	ราษฎรแล้ว สมาชิกวุฒิสภายังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไป		22 มี.ค. 2535 ถึง 21 มี.ค. 2539 และ 22 มี.ค. 2539 ถึง 21 มี.ค. 2543 **(เฉพาะ 260 คน)**			
27	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534	**สภาผู้แทนราษฎร** มีจำนวน 391 คน มาจากการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่2 กรกฎาคม 2538 ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 ถึง วันที่ 27 กันยายน 2539 **หมายเหตุ** สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลงโดยการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2539 มีสาเหตุจากเกิดการแตกแยกภายในพรรคร่วมรัฐบาลและต้องการคืนอำนาจการตัดสินใจแก่ประชาชน	391	2 ก.ค. 2538 ถึง 27 ก.ย. 2539 **(สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 19)**	1. นายเกรียง กัลป์ตินันท์	ประชาธิปัตย์	1
					2. นายธำรงค์ ไทยมงคล	กิจสังคม	
					3. นายสุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ	ความหวังใหม่	
					1. นายตุ่น จินตะเวช	ความหวังใหม่	2
					2. นายประสิทธิ์ ฉรงค์เดช	นำไทย	
					3. นายปัญญา จินตะเวช	ความหวังใหม่	
					1. นายปรีชา เลาหพงศ์ชนะ	ชาติพัฒนา	3
					2. นายสิทธิชัย โควสุรัตน์	ประชาธิปัตย์	
					3. นายอิสสระ สมชัย	ประชาธิปัตย์	
					1. นายวิฑูรย์ นามบุตร	ประชาธิปัตย์	4
					2. นายชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ	ประชาธิปัตย์	

รัฐสภาชุดที่	รัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้/รูปแบบการเลือกตั้ง	วุฒิสภา/สภาผู้แทนราษฎร	จำนวนสมาชิก	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	สังกัดพรรค	เขตเลือกตั้ง
28	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 19 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบแบ่งเขตกับรวมเขต)	มี 2 สภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร **วุฒิสภา** มีสมาชิกจำนวน 260 คนมาจากสมาชิกชุดเดิมในรัฐสภาชุดที่ 27 และแต่งตั้งเพิ่มอีก 2 คน ในวันที่ 27 พฤศจิกายน 2539 เพื่อให้ครบจำนวน 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภาชุดนี้พ้นจากตำแหน่งเมื่อครบวาระในวันที่ 21 มีนาคม 2543 และมีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2543 จำนวน 200 คน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรแล้วสมาชิกวุฒิสภายังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไป	262 (260 + 2)	22 มี.ค. 2529 ถึง 21 มี.ค. 2541 **(ชุด 260 คน)** 17 พ.ย. 2539 ถึง 21 มี.ค. 2543 **(ชุด 2 คน)**			
		สภาผู้แทนราษฎร มีจำนวน 393 คน มาจากการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ.2539 ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ.2539 ถึงวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ.2543 **หมายเหตุ** สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลงโดยการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ.2543 มีสาเหตุมาจากรัฐบาลประสบกับปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจที่ต่อเนื่องจากรัฐบาลชุดที่แล้ว และสมาชิกพรรคฝ่ายค้านได้ทยอยลาออกจนเกือบหมด ประกอบกับรัฐบาลได้ออกกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2544 และได้แก้ไขกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิก วุฒิสภาเพื่อเตรียมความพร้อมในการเลือกตั้งใหม่แล้ว	393	17 พ.ย. 2539 ถึง 9 พ.ย. 2543 **(สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 20)**	1. นายเกรียง กัลป์ตินันท์	ความหวังใหม่	1
					2. นายสุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ	ความหวังใหม่	
					3. นายสุพล ฟองงาม	ความหวังใหม่	
					1. นายชาตรี พิริยะกิจไพบูลย์	ชาติไทย	2
					2. นายตุ่น จินตะเวช	ความหวังใหม่	
					3. นายปัญญา จินตะเวช	ความหวังใหม่	
					1. นายอิสสระ สมชัย	ประชาธิปัตย์	3
					2. นายสิทธิชัย โควสุรัตน์	ชาติพัฒนา	
					3. นายปรีชา เลาหพงศ์ชนะ	ชาติพัฒนา	
					1. นายชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ	ความหวังใหม่	4
					2. นายวิฑูรย์ นามบุตร	ประชาธิปัตย์	

รัฐสภาชุดที่	รัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้/รูปแบบการเลือกตั้ง	วุฒิสภา/สภาผู้แทนราษฎร	จำนวนสมาชิก	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	สังกัดพรรค	เขตเลือกตั้ง
29	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการเลือกตั้งทั่วไปทางตรงแบบรวมเขต ส่วนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 20 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบแบ่งเขตเดียวคนเดียวครั้งแรก)	มี 2 สภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร **วุฒิสภา** มีจำนวน 200 คน มาจากการเลือกตั้งทั่วไปเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2543 ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 4 มีนาคม 2543 จนถึงวันที่ 3 มีนาคม 2549	200	4 มี.ค. 2543 ถึง 3 มี.ค. 2549 **(สมาชิกวุฒิสภาชุดแรกที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรง)**	1. นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ		
					2. นายสนิท จันทรวงศ์		
					3. นายวิชัย ครองยุติ		
					4. นายอมร นิลเปรม		
					5. นางมลิวัลย์ เงินหมื่น		
					6.นางวิลาวัณย์ ตันวัฒนะพงษ์		
		สภาผู้แทนราษฎร มีจำนวน 500 คน มาจากการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2544 เป็นสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน 100 คน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน 400 คน ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 6 มกราคม 2544 ถึง วันที่ 5 มกราคม 2548	500	6 ม.ค. 2544 ถึง 5 ม.ค. 2548 **(สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 21)**	1. นายเกรียง กัลป์ตินันท์	ไทยรักไทย	1
					2. นายสมบัติ รัตโน	ไทยรักไทย	2
					3. นายวิฑูรย์ นามบุตร	ประชาธิปัตย์	3
					4. นายสุพล ฟองงาม	ไทยรักไทย	4
					5.นายชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ	ไทยรักไทย	5
					6. นายสิทธิชัย โควสุรัตน์	ไทยรักไทย	6
					7.นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์	ไทยรักไทย	7
					8.นายพูลสวัสดิ์ โหตระไวศยะ	ไทยรักไทย	8
					9.นายสุชาติ ตันติวณิชชานนท์	ไทยรักไทย	9
					10.นายกิตติพงษ์ เทียมสุวรรณ (เลือกตั้งวันที่ 6 ม.ค. 2544)	ไทยรักไทย	10
					-นายศักดิ์ชัย จินตะเวช (เลือกตั้งใหม่วันที่ 29 ม.ค. 2544)	ชาติไทย	

รัฐสภาชุดที่	รัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้/รูปแบบการเลือกตั้ง	วุฒิสภา/สภาผู้แทนราษฎร	จำนวนสมาชิก	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	สังกัดพรรค	เขตเลือกตั้ง
29	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการเลือกตั้งทั่วไปทางตรงแบบรวมเขต ส่วนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 20 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบแบ่งเขตเดียวคนเดียวครั้งแรก)				-นายศักดิ์ชัย จินตะเวช (เลือกตั้งใหม่วันที่ 30 มิ.ย.2544)	ชาติไทย	10
					-นายวิทยา บันทุปา (เลือกตั้งใหม่วันที่ 18 ส.ค.2544)	ราษฎร	
					-นายกิตติพงษ์ เทียมสุวรรณ (เลือกตั้งใหม่วันที่ 8 ก.ย.2544)	ไทยรักไทย	
					11.นายชาตรี พิริยะกิจไพบูลย์	ไทยรักไทย	11
30	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (เป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 21 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบแบ่งเขตเดียวคนเดียว)	มี 2 สภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร **วุฒิสภา** มีจำนวน 200 คน มาจากการเลือกตั้งทั่วไป เป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2543 ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 4 มีนาคม 2543 จนถึง3 มีนาคม 2549			1. นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ		
					2. นายสนิท จันทรวงศ์		
					3. นายวิชัย ครองยุติ		
					4. นายอมร นิลเปรม		
					5. นางมลิวัลย์ เงินหมื่น		
					6. นางวิลาวัณย์ ตันวัฒนะพงษ์		
		สภาผู้แทนราษฎร มีจำนวน 500 คน มาจากการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 เป็นสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน 100 คน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน 400 คนตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ดำรงตำแหน่ง	500	6 ก.พ. 2548 ถึง 5 ก.พ. 2552 **(สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 22)**	1. นายเกรียง กัลป์ตินันท์	ไทยรักไทย	1
					2. นายสมบัติ รัตโน	ไทยรักไทย	2
					3. นายวิฑูรย์ นามบุตร (เลือกตั้งวันที่ 6 ก.พ. 2548)	ประชาธิปัตย์	3
					- นายวิฑูรย์ นามบุตร (เลือกตั้งใหม่วันที่ 20 ก.พ. 2548)	ประชาธิปัตย์	3
					4. นายสุพล ฟองงาม	ไทยรักไทย	4

รัฐสภาชุดที่	รัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้/รูปแบบการเลือกตั้ง	วุฒิสภา/สภาผู้แทนราษฎร	จำนวนสมาชิก	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	สังกัดพรรค	เขตเลือกตั้ง
30	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (เป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 21 เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบแบ่งเขตเดียวคนเดียว)	ตั้งแต่วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 ถึง วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2552			5. นายรัฐกิตติ์ ผาลีพัฒน์	ชาติไทย	5
					6. นายอุดร ทองประเสริฐ	ไทยรักไทย	6
					7.นายอดิศักดิ์โภคกุลกานนท์	ไทยรักไทย	7
					8. นายอิสสระ สมชัย	ประชาธิปัตย์	8
					9. นายสุชาติ ตันติวณิชชานนท์	ไทยรักไทย	9
					10. นายกิตติพงษ์ เทียมสุวรรณ	ไทยรักไทย	10
					11. นายตุ่น จินตะเวช	มหาชน	11
		สมาชิกสภาผู้แทนแบบบัญชีรายชื่อของพรรคตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 ชุดแรก ของจังหวัดอุบลราชธานี	3	6 ก.พ. 2548 ถึง 5 ก.พ. 2552	1. นายชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ	ไทยรักไทย	
					2. นายสิทธิชัย โควสุรัตน์	ไทยรักไทย	
					3. นายอดุลย์ นิลเปรม	ไทยรักไทย	

สถิติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 21 ครั้ง

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่	วัน เดือน ปี	วิธี	จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง	ผู้ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง	%	จังหวัดที่มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งมากที่สุด	%	จังหวัดที่มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งน้อยที่สุด	%
1	15 พฤศจิกายน 2476	ทางอ้อม	78	4,278,231	1,773,532	40.45	เพชรบุรี	78.82	แม่ฮ่องสอน	17.71
2	7 พฤศจิกายน 2480	แบ่งเขต	91	6,123,239	2,462,535	40.22	นครนายก	80.50	แม่ฮ่องสอน	22.24
3	12 พฤศจิกายน 2481	แบ่งเขต	91	6,310,132	2,200,332	35.03	นครนายก	67.36	ตรัง	16.28
4	6 มกราคม 2489	แบ่งเขต	96	6,431,827	2,091,788	32.52	บุรีรัมย์	54.85	สุพรรณบุรี	13.40
(เพิ่ม)	5 สิงหาคม 2489	แบ่งเขต	82	5,819,662	2,026,823	34.92	สกลนคร	57.49	นราธิวาส	16.62
5	28 มกราคม 2491	รวมเขต	99	7,076,891	2,007,464	26.54	ระนอง	58.69	สมุทรปราการ	15.68
(เพิ่ม)	5 มิถุนายน 2492	รวมเขต	21	3,518,276	870,208	24.72	สกลนคร	45.12	อุดรธานี	12.02
6	26 กุมภาพันธ์ 2495	รวมเขต	123	7,602,591	2,961,291	38.76	สระบุรี	77.78	พระนคร	23.30
7	26 กุมภาพันธ์ 2500	รวมเขต	160	7,859,039	5,668,566	57.40	สระบุรี	93.00	สุพรรณบุรี	42.46
8	15 ธันวาคม 2500	รวมเขต	160	9,911,118	4,370,589	40.10	ระนอง	73.00	อุดรธานี	29.92
9	10 กุมภาพันธ์ 2512	รวมเขต	219	14,820,180	7,285,832	49.16	ระนอง	73.95	พระนคร	34.66
10	26 มกราคม 2518	แบบผสม	269	18,343,486	9,473,320	47.00	ภูเก็ต	67.87	เพชรบูรณ์	32.18
11	4 เมษายน 2519	แบบผสม	279	20,623,430	9,072,629	43.99	นครพนม	63.53	เพชรบูรณ์	26.64
12	22 เมษายน 2522	แบบผสม	301	20,927,965	9,328,415	44.57	ยโสธร	77.11	กรุงเทพมหานคร	19.45
13	18 เมษายน 2526	แบบผสม	324	24,224,470	12,295,339	50.76	ยโสธร	79.62	กรุงเทพมหานคร	32.57
14	27 กรกฎาคม 2529	แบบผสม	347	26,160,100	16,079,949	61.43	ชัยภูมิ	85.15	กรุงเทพมหานคร	38.13
15	24 กรกฎาคม 2531	แบบผสม	357	26,658,638	16,944,931	63.56	ยโสธร	90.42	สมุทรสงคราม	35.92
16	22 มีนาคม 2535	แบบผสม	360	32,436,170	19,216,670	59.24	มุกดาหาร	87.11	กรุงเทพมหานคร	42.57

สถิติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 21 ครั้ง

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่	วัน เดือน ปี	วิธี	จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง	ผู้ใช้สิทธิออเสียงเลือกตั้ง	%	จังหวัดที่มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งมากที่สุด	%	จังหวัดที่มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งน้อยที่สุด	%
17	13 กันยายน 2535	แบบผสม	360	31,855,156	19,760,377	62.02	มุกดาหาร	90.41	กรุงเทพมหานคร	47.39
18	2 กรกฎาคม 2538	แบบผสม	391	37,817,983	23,462,746	62.04	มุกดาหาร	83.80	กรุงเทพมหานคร	49.82
19	17 พฤศจิกายน 2539	แบบผสม	393	38,564,593	24,070,750	62.42	สระแก้ว	87.71	กรุงเทพมหานคร	48.97
20	6 มกราคม 2544	แบบผสม (เขตเดียวคนเดียว และแบบบัญชีรายชื่อ)	500	42,875,036	29,925,432	69.80	-	-	-	-
21	6 กุมภาพันธ์ 2548	แบบผสม (เขตเดียวคนเดียว และแบบบัญชีรายชื่อ)	500	44,572,101	32,341,330	72.56	ลำพูน	86.56	หนองคาย	62.55

หมายเหตุ 1. การเลือกตั้งเมื่อ 5 ส.ค. 2489 เป็นการเลือกตั้งเพิ่มเฉพาะใน 47 จังหวัด และการเลือกตั้งเมื่อ 5 มิ.ย. 2492 เป็นการเลือกตั้งเพิ่มเฉพาะใน 19 จังหวัด การเลือกตั้งเพิ่มทั้ง 2 ครั้ง กระทำตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ เพื่อให้มีจำนวน ส.ส. ครบองค์รัฐสภาตามที่ได้ระบุไว้ ดังนั้น จึงนับได้ว่า จนถึงปัจจุบันนี้ ประเทศไทยมีการเลือกตั้งทั้งสิ้น 21 ครั้ง แต่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปเพียง 20 ครั้ง

2. วิธีการเลือกตั้งแบบผสม หมายถึง เป็นแบบผสมระหว่างเขตกับรวมเขต

ที่มา

- เชาวนะ ไตรมาศ. **ข้อมูลพื้นฐาน 66 ปี ประชาธิปไตยไทย.** กรุงเทพฯ : บริษัทสุขุมและบุตร จำกัด, 2541.

ลำดับรุ่นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี ที่ได้รับเลือกตั้งตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รุ่นที่ 1 (เลือกตั้ง 15 พฤศจิกายน 2476)

1. นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์
2. นายเลียง ไชยกาล
3. นายเนย สุจิมา

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รุ่นที่ 2 (เลือกตั้ง 7 พฤศจิกายน 2480)

1. นายฟอง สิทธิธรรม
2. นายทิม ภูริพัฒน์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รุ่นที่ 3 (เลือกตั้ง 12 พฤศจิกายน 2481)

1. ขุนบุรัสการกิติคดี (เหมือน บุรัสการ) ถึงแก่กรรม 4 พฤษภาคม 2488
2. นายบุญมา เกษมวัน (ได้รับเลือกตั้งแทน เมื่อ 12 สิงหาคม 2488)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รุ่นที่ 4 (เลือกตั้ง 5 สิงหาคม 2489)

1. นายน้อม วนรมย์
2. นายสุวิชช์ จิตตะยโศธร
3. นายนารถ มนตเสวี
4. นายสุดใจ ศุภสร

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รุ่นที่ 5 (เลือกตั้ง 29 มกราคม 2491)

1. นายผดุง โกศัลวิตร์
2. นายยงยุทธ พึ่งภพ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รุ่นที่ 6 (เลือกตั้ง 5 มิถุนายน 2492)

1. นางอรพิน ไชยกาล
2. นายทองพูน อาจธะขันธ์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รุ่นที่ 7 (เลือกตั้ง 26 กุมภาพันธ์ 2495)

1. นายดิเรก มณีรัตน์
2. นายผัน บุญชิต

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รุ่นที่ 8 (เลือกตั้ง 26 กุมภาพันธ์ 2500)

1. นายกลิ่น ปลั่งนิล
2. นายเจียม โชติรัษฎ์
3. นายฟอง การินทร์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รุ่นที่ 9 (เลือกตั้ง 15 ธันวาคม 2500)

1. นายวีระ รมยะรูป
2. นางสาวอรอินทร์ ภูริพัฒน์
3. นายนาถ เงินทาบ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รุ่นที่ 10 (เลือกตั้ง 30 มีนาคม 2501)

1. ขุนวรวาทพิสุทธิ (สุข พันธ์เพ็ง)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รุ่นที่ 11 (เลือกตั้ง 10 กุมภาพันธ์ 2512)

1. นายเสรี สุชาตะประคัลภ์
2. นายทองมาก จันทะลือ
3. นายยิ่ง สิทธิธรรม
4. นายสมนึก ทองรุ่งโรจน์
5. นายวิชัย โกมลวิชญ์
6. นายบุญเย็น วอทอง
7. นายวิชัย เสวะมาตย์
8. นายประทีป ทองคำใส

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รุ่นที่ 12 (เลือกตั้ง 26 มกราคม 2518)

1. นายประวิทย์ ศรีธัญรัตน์
2. นายสุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ
3. นายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์
4. นายเพียร พุ่มจันทร์
5. นายสมาน งามสนิท
6. นายสุทัศน์ เงินหมื่น
7. นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รุ่นที่ 13 (เลือกตั้ง 4 เมษายน 2519)

1. นายเฉลิม สุขเสริม
2. นายโกศล มารมย์
3. นายไพฑูรย์ โหตระไวศยะ
4. ร.ต.ท.ณรงค์ เทวคุปต์
5. นายสุทวิช สุพรรณ
6. นายเชวงศักดิ์ เศรษฐมาตย์
7. นายประสิทธิ์ จันทวารา

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รุ่นที่ 14 (เลือกตั้ง 22 เมษายน 2522)

1. นายประสิทธิ์ ณรงค์เดช
2. พ.ต.ต.ยุทธนา พรสวรรค์
3. นายวารินทร์ ศรีแย้ม
4. นายดุสิต โสภิตชา
5. นายไชยพจน์ ภู่กำชัย

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รุ่นที่ 15 (เลือกตั้ง 18 เมษายน 2526)

1. นายพูลสวัสดิ์ โหตระไวศยะ
2. นายมนต์ชัย โควสุรัตน์
3. นายตุ่น จินตะเวช
4. นายชาตรี พิริยะกิจไพบูลย์
5. นายธนา เมตตาริกานนท์
6. นายสุวัฒน์ ศิริอำนาจ
7. นายสมนึก ทองรุ่งโรจน์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รุ่นที่ 16 (เลือกตั้ง 27 กรกฎาคม 2529)

1. นายวิทยา ขันอาสา
2. นายอิสสระ สมชัย
3. นายดำรงค์ บุญชิต
4. นายสนิท จันทรวงศ์
5. นายธีระชัย ศิริขันธ์
6. นายปรีชา เลาหพงศ์ชนะ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รุ่นที่ 17 (เลือกตั้ง 24 กรกฎาคม 2531)

1. นายปัญญา จินตะเวช
2. นายสุรศักดิ์ บัวขาว

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รุ่นที่ 18 (เลือกตั้ง 22 มีนาคม 2535)

1. นายชัยพร ทองประเสริฐ
2. นายธำรงค์ ไทยมงคล
3. พ.ต.พูนศักดิ์ พสุนนท์
4. นายวิฑูรย์ นามบุตร
5. นายสุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รุ่นที่ 19 (เลือกตั้ง 2 กรกฎาคม 2538)

1. นายเกรียง กัลป์ตินันท์
2. นายชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ
3. นายประสิทธิ์ ณรงค์เดช
4. นายสิทธิชัย โควสุรัตน์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รุ่นที่ 20 (เลือกตั้ง 17 พฤศจิกายน 2539)

1. นายสุพล ฟองงาม

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รุ่นที่ 21 (เลือกตั้ง 6 มกราคม 2544)

1. นายสมบัติ รัตโน
2. นายกิตติพงษ์ เทียมสุวรรณ (เลือกตั้ง 6 มกราคม 2544 และเลือกตั้งใหม่ 8 กันยายน 2544)
3. นายศักดิ์ชัย จินตะเวช (เลือกตั้งใหม่ 29 มกราคม 2544 และ เลือกตั้งใหม่ 30 มิถุนายน 2544)
4. นายวิทยา บันทุปา (เลือกตั้งใหม่ 18 สิงหาคม 2544)
5. นายสุชาติ ตันติวณิชชานนท์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รุ่นที่ 22 (เลือกตั้ง 6 กุมภาพันธ์ 2548)

1. นายรัฐกิตติ์ ผาลีพัฒน์
2. นายอุดร ทองประเสริฐ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ รุ่นที่ 1 (เลือกตั้ง 6 กุมภาพันธ์ 2548)

พรรคไทยรักไทย

1. นายชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ (อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตที่ 5 พรรคไทยรักไทย)
2. นายสิทธิชัย โควสุรัตน์ (อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตที่ 6 พรรคไทยรักไทย
3. นายอดุลย์ นิลเปรม (อดีตผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเขตที่ 1 พรรคประชาธิปัตย์)